

శతకాలు

భక్తి, జ్ఞాన, నీతి

నరసింహ శతకము

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు కృష్ణ మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శిక్షవృక్ష

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలాదే

గురు గౌరీమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు పీఠలహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు తైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయి

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయి బాలా

గురు ఆరబింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు చక్రవర్తి ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమారాధ్య

వందే గురుపరంపరాం...

నన్ను “నేను” తెలుసుకోవటానికి

నన్ను “నేను” మార్పుకోవటానికి

“నేను” గా ఉండటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంథాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంథాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంథాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకే దాదాపు 5000 పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా <http://www.new.dli.ernet.in>), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(<https://archive.org>), గూగుల్ వెబ్ సైట్(<https://www.google.co.in>), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(<http://www.microsoft.com>) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంథాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటి, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంథాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in> లేక <http://www.dli.ernet.in>
- 2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: <http://www.sairealattitudemanagement.org>
- 3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: <https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: <https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement>

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: <https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంథపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2020120035043

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంథముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

SaiRealAttitudeManagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

*** సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు ***

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc. X

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals
Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title:

Author:

Year: to

Subject:

Language:

Scanning Centre:

[Presentations and Report](#)
[Statistics Report](#)
[Status Report](#)
[Feedback](#) | [Suggestions](#) |
[Problems](#) | [Missing links or](#)
[Books](#)

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

[Click Here to know More about DLI](#) ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none">Rashtrapati BhavanCMU-BooksSanskritTTD TirupathiKerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none">INSA	<ul style="list-style-type: none">Times of IndiaIndian ExpressThe HinduDeccan HeraldEenaduVaartha	<ul style="list-style-type: none">Tamil Heritage FoundationAnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z					
Author's Last Name																														
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z					
Year																														
1850-1900					1901-1910					1911-1920					1921-1930					1931-1940					1941-1950					1951-
Subject																														
Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...																						
Language																														
Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu																						

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

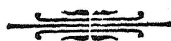

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీరస్తు.

నర సింహ శతకము

టీకా తాత్పర్యసహితము

శేషప్పకవి ప్రణీతము

నేదుారి గంగాధరంగారి

పరిష్కృతము.

పల్లిపూర్వం:

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య

శ్రీసత్యనారాయణబుక్ డిప్లో, రాజమండ్రి.

శేషప్ప కవిప్రశంస.

ఈకవినిగూర్చి యాధారములేమియుఁ దెలియుటలేదు. పద్యములందలి భావములను విమర్శించిచూడగా నీతఁడు బీడ వాడనియును, భక్తుఁడనియును, దేశచరిత్రసరిగినవాఁడనియును దోచుచున్నది. పద్యములలో శ్రీమహావిష్ణువును సంబోధించుటలో మృదులము, కాఠిన్యత, బెదరింపు, కోపము జూపి తన భక్తిస్వాతంత్ర్యమును బ్రకటించెను.

ఈశతకమున పద్యములందలి మకుటము “నరసింహ” యనియుండుటచేత నరసింహశతకమని వాడవలెనుగాని నృసింహయని వాడుకొనుట సమంజసముగాదు. ఈశతకము మృదు మధుర శైలియు, నూత. భావములు గల్గియున్నది. భాష యంత సలక్షణయుక్తముగాదని పెద్దలుచెప్పుదురు.

ఈకవినిగూర్చి మాగురువుగారగు భరతశాస్త్రిద్య నేక సద్గ్రంథసంపాదకులు, విస్మృతకవిగ్రంథప్రకాశకులు, వాఙ్మయవిమర్శకాగ్రేష్ఠులు బ్రహ్మశ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణకవి యమ్. ఎ, గారు “శేషప్పకవి” నై జాము మండలములోనున్న ధర్మపురీవాసుఁడు; నందికులమువాఁడు; క్రీ॥ శ॥ 1800 లకు పూర్వుడు; అని యనుమానముగానున్నదని చెప్పియున్నారు. శతకకవిజీవితగ్రంథకర్తలగు కీర్తి శేషులయిన వంగూరి సుబ్బారావుగారును నిట్లే వ్రాసియున్నారు.

ఇట్లు విద్వాన్మహాశయిఁడు,

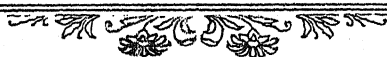
నేడూరి గంగాధరం.

శ్రీరస్తు.

శ్రీబ్రహ్మక్షత్రాభ్యం నమః

నృసింహశతకము.

టీకాతాత్పర్యసహితము.

శ్రీమనోహర సురా ♦ ద్భిత సింధుగంభీర
 భక్తవత్సలకోటి ♦ భానుతేజ
 కంజనేత్ర హిరణ్య ♦ కశ్యపాంతక శూర
 సాధురక్షణ శంఖ ♦ చక్రహస్త
 ప్రహ్లాదవరద పా ♦ పథ్యంస సర్వేశ
 శ్రీరసాగరశాయి ♦ కృష్ణచర్ణ
 పక్షివాహన సీల ♦ భ్రమరకుంతలజాల
 పల్లవారుణ పాద ♦ పద్మయుగళ
 శే. చారు శ్రీచందనాగరు ♦ చర్చితాంగ
 కుందకుట్టుబదంతవై ♦ కుంతభామ
 భూషణవికాశ శ్రీధర్మ ♦ పుర నివాస
 దుష్టసంహార నరసింహ ♦ దురితదూర,

టీక. భూషణ=అలంకారములచే, వికాస=ప్రకాశించువాఁడా! శ్రీ
 ధర్మపురనివాసా=కోభతోగూడినటువంటి ధర్మపురమే వాసస్థానముగాఁ
 గలవాఁడా! దుష్ట=దుర్మార్గులను, సంహారా=సంహరించువాఁడా! దురిత=
 పాపములను, దూర=తొలగించువాఁడా! నరసింహ=ఓ నరసింహమూర్తి!
 శ్రీ=లక్ష్మీదేవికి, మనోహర=భర్తయైనవాఁడా! సుర + అర్చిత=దేవతలచేత
 పూజింపబడువాఁడా! సింధు=సముద్రునివలె, గంభీర=గంభీరముగలవాఁ
 డా! భక్త=భక్తులయొడ, వత్సల=ప్రేమిగులవాఁడా! కోటిభాను=కోటినూ
 ర్యులవలె, తేజ=తేజస్సుగలవాఁడా! కంజనేత్ర=పద్మములవంటి కన్నులు
 గలవాఁడా! హిరణ్యకశ్యప + అంతక=హిరణ్యకశ్యపుని చంపినవాఁడా!
 శూర=శౌర్యముగలవాఁడా! సాధు=సజ్జనులను, రక్షణ=కాపాడువాఁడా!
 శంఖ=శంఖమును, చక్ర=చక్రమును, హస్త=చేతులందు ధరించువాఁడా!
 ప్రహ్లాద=ప్రహ్లాదునకు, నరదా=నరముల నిచ్చినవాఁడా! పాపద్వంశ=పాపు
 లను నాశనముచేయువాఁడా! సర్వ + ఈశ=సమస్తమునకుఁ ప్రభువైన
 వాఁడా! శ్రీరసాగర=చాలనముద్రమునందు, శాయి=శయించువాఁడా!
 కృష్ణార్ణవ=నల్లని దేహచ్ఛాయ గలవాఁడా! పక్షివాహన=గరుత్మంతుని వా
 హనముగ నెక్కువాఁడా! నీల=నల్లనైన, భ్రమర=మొద్దలవంటి, కుంతల=
 తలవెండ్రుకల, జాల=నముదాయముగలవాఁడా! పల్లవ + అరుణ=చిగుళ్ళ
 వలె యెఱ్ఱనైన, పాపపద్మయుగళ=పద్మములవంటి యడుగుల జంటగలవాఁ
 డా! చారు=అందమైనట్టి, శ్రీచందన=మంచిగంధముచేతను, అగరు=సుగం
 ధద్రవ్యములచేతను, చర్చిత=పూయబడిన, అంగ=శరీరముగలవాఁడా! కుండ
 కుట్టుల=మల్లె మొగ్గలవంటి, దంత=దంతములుగలవాఁడా! వై కుంతభామ=వై
 కుంతము నివాసముగ గలవాఁడా!

తాత్పర్యము:—అలంకారములచే ప్రకాశించుచు, కోభతోగూడిన
 ధర్మపురము నివాసముగాఁ గల్గి దుర్మార్గుల నాశముచేయుచు, పాపములను
 తొలగించునట్టి ఓనరసింహస్వామి! లక్ష్మీదేవికి భర్తయై, సురలచే పూజింపఁ
 బడి, సముద్రునివంటి గంభీరముగల్గి భక్తులను ప్రేమించువాడనై, కోటినూ
 ర్యుల కాంతియు, పద్మములవంటి కన్నులు, శంఖచక్రములు ధరించిన చేతు

లుగల్గి, హిరణ్యకశ్యపుని సంహరించి, పాథులను రక్షించి, ప్రహ్లాదునిఘన్యుని
చేసినవాడనై, పాపములహరించి, సమస్తమునకధిపతివై, పాలసముద్రముల
పవళిరుండుదు, కృష్ణవర్ణముకల్గి, గరుడవాహనుడనై భ్రమరకుంతలములుగల్గి,
చిగురాకుబోలు పాదపద్మములు, దివ్యాంగమును, వైకుంఠవాసమునకుగల్గిన,
ఓనరసింహా! నీకు మ్రొక్కెదను.

సీ. పద్మలోచన సీన ♦ పద్మముల్ నీమీఁదఁ

జెప్పఁబూనితి నయ్య ♦ చిత్తగింపు

గణయతిప్రాస అ ♦ ఊణముఁ జూడఁగలేదు

పంచకావ్యశ్లోక ♦ పఠన లేదు

అమరకాండత్రయం ♦ బరసి చూడఁగలేదు

శాస్త్రీయగ్రంథముల్ ♦ చదువలేదు

నీకటాక్షంబున ♦ నే రచించెదఁ గాని

ప్రజ్ఞనాయదిగాదు ♦ స్రస్తులంపఁ

తే. దప్పుపడ నేమి సద్భక్తి ♦ తక్కువౌన

చెఱకునకు వంకవోనేమి ♦ చెడునె తీపు || భూ ||

2

టీ. భూష...చూర, పద్మలోచన=తామరచేకులపంటి కన్నులుగల
వాఁడా! నీమీదఁ=నీపయిని, సీనపద్మముల్=సీనపద్మములను, చెప్పఁ +
పూనితిఁ=చెప్పుటకు పూనుకొంటిని, అయ్య=ఓయయ్యా, చిత్తగింపు=అం
గీకరింపుము, గణ=గణముల యొక్కయు, యతి=యతుల యొక్కయు,
ప్రాస=ప్రాసముయొక్కయు, లక్షణముఁ=లక్షణములను, చూడఁగలేదు=
విచారించలేదు, *పంచకావ్యశ్లోక పఠనలేదు=పంచకావ్యములందలి శ్లోకము
లను చదువలేదు, అరసి=ప్రయత్నించి, అమరకాండ త్రయంబు=చూడు
కాండలుగల అమరమును, చూడఁగలేదు=చూడలేదు, శాస్త్రీయగ్రం

*పంచకావ్యములు:—1 రఘువంశము, 2 కుమారసంభవము, 3 మేఘ
సందేశము, 4 భారవి, 5 మాఘము.

భముల్ = కాస్త్ర గ్రంథములను, చదువలేదు = చదువలేదు, నీకటాక్షములు =
 నీదయగల్గిన చూపుచేత, నేరచించెదఁగాని = నేనామగళింపనుగాని, ప్రస్తు
 తింపక = పొగడుటకు, ప్రజ్ఞ నాయదిగాను = నాసామర్థ్యమువలనగాదు, తప్పు
 పడక + ఏమి = తప్పుపడితేయెమి? సద్భక్తి తక్కువైన = మంచిభక్తికి లోప
 ముగల్గినా? చెఱువకు = చెఱుకుగడకు, వంకక + పోక = వంకరపోయినచో
 ఏమి = ఏమిలోపము, చెడునె = చెడిపోవునా? తీపు = తీయ్యదనము.

తా. తామరచేకులబోలు నేత్రములుగలిగిన యోనరసింహస్వామీ!
 నేను నీమీదఁ గొన్నిసీసపద్యములు చెప్పుటకు పూనుకొంటిని, గణయతిప్రా
 సలక్షణముల విచారించలేదు. పంచకావ్యముల చదువలేదు, త్రికాండ అమర
 మునుగాని, కాస్త్ర గ్రంథములనుగాని, చదువలేదు. నీకటాక్షముచేతనే
 ప్రాసెదనుగాని, కొనియాడుటకు నాసామర్థ్యముగాదునుమా! చెఱుకుగడ
 వంకరగానుండినను తీపుయేలాగు లోటుపడదో అట్లే తప్పుబుపడినను భక్తికి
 లోపములేదు.

సీ. నరసింహ సీదివ్య ♦ నామమంత్రముచేత

దురితజాలము లన్నిఁ ♦ దోలవచ్చు

నరసింహ సీదివ్య ♦ నామమంత్రముచేత

బలువై న రోగముల్ ♦ బాపవచ్చు

నరసింహ సీదివ్య ♦ నామమంత్రముచేత

రిపుసంఘముల సంహ ♦ రింపవచ్చు

నరసింహ సీదివ్య ♦ నామమంత్రముచేత

దండహస్తని బంట్లఁ ♦ దఱుమవచ్చు

తే. బలిర నే నీ మహామంత్ర ♦ బలముచేత

దివ్య వై కుంఠపదవి సా ♦ ధింపవచ్చు || పూ ||

3

టీ. భూప = మూర, నరసింహ = సీనరసింహస్వామీ! సీదివ్య = సీపవిత్ర
 మయిన, సామ = పేర నెడు, మంత్రముచేత = మంత్రముచే (స్మరించుటచేత)

దురితబాలములన్నిఁకాపసముహము లన్నిటికి, తోలవచ్చు=పోగొట్టవచ్చును, నర...చేత, బలువు + ఐనరోగముల్=గొప్పవయిన వ్యాధులు, బాపవచ్చు=పోగొట్టవచ్చును, నర...చేత, రిపుసంఘముల=శత్రుసముహములను, సంహరింపవచ్చును=నాశముచేయవచ్చును, నర...చేత, డండహస్తనియమునియొక్క, బంట్లకొంకరులను, తఱుమవచ్చు=పారదోలవచ్చును, భళిర=సెబాన్, నేను + ఈమంత్రబలముచేత=నేను నీనామమునెదు మహామంత్రశక్తిచేత, దివ్యవైకుంఠపదవి=శ్రేష్ఠమయిన వైకుంఠపదవిని, సాధింపవచ్చు=పొందవచ్చును.

తా. ఓ నరసింహమూర్తి! నీపవిత్రమయిన నామమును స్మరించుట చేత, పాపములను పోగొట్టవచ్చును, గొప్ప గొప్పరోగములను వారింపవచ్చును, శత్రుసముహములను నాశముచేయవచ్చును, యమకింకరులను పారదోలవచ్చును, ఆహా! నేను నీమహామంత్రశక్తిచేత దివ్యమైన వైకుంఠపదవిని పొందవచ్చును.

సీ. ఆదినారాయణా ♦ యనుచు నాలుకతోడఁ

బలుకనేర్చిన వారి ♦ పాదములకు

సాష్టాంగ మగు నమ ♦ స్కార మర్పణఁజేసి

ప్రస్తుతించెదనయ్య ♦ బహువిధముల

ధరణిలో నరులెంత ♦ దండివారై నను

నిన్నుఁ గాననివారి ♦ నే స్మరింప

మేము శ్రేష్ఠులమంచు ♦ మిడుకుచుండెడివారి

చెంతఁ జేరగఁబోను ♦ శేషశయన

తే. పరమ సాత్వికులై న నీ ♦ భక్తవరల

దాసులకు దాసుఁడను జమ్మి ♦ ధాత్రీలోన || భూ || 4

టీ. భూష...దూర, ఆదినారాయణాయనమనుచు=ఆదిదేవాయనుచు, నాలుకతోడఁకా=నాలుకతో, పలుకనేర్చినవారి=స్మరణజేయువారియొక్క,

పాదములకు=పాదములకు, * స + ఆప్త + అంగము + అగు=ఎనిమిది అంగములు మోపునటువంటి, నమస్కారము=నడము, అర్పణ + చేసి=అర్పించి, బహువిధముల=అనేకవిధముల, పస్త్రుతించెదను + అయ్య=కొనియాడెదను తండీ! ధరణీలో=భూమిమీద, నరులు=మనుష్యులు, ఎంతదండి వారు + ఐనను=ఎంతగొప్పవారలయినను, నిన్నున్=నిన్ను, కాననివారిన్=కనుగొననివారిని, నేస్మరింప=నేనుస్మరింపను, శేషశయన=ఆదిశేషునిపై పవళించువాడా! మేము శ్రేష్ఠులము + అంచున్=మేముగొప్పవారలమనుచు, మిడుకుచు + ఉండెడి=మిట్టిపడెడి, వారిచెంతన్=వారలదగ్గరకు, చేరగన్ + పోను=చేరుటకువెళ్ళను, ధాత్రీలోన=భూమియందు, పరమసాత్వికులు + ఐన=ప్రశస్తమయిన సత్వగుణము గలవారైన, నీభక్తవరల=నీభక్తులయొక్క, దాసులకు=నేవకులకు, దాసుడనుజుమి=దాసుడను సుమీ!

తా. ఓ నరసింహా! నిన్ను “ఆదినారాయణాయనీ” నోరారచులకు వారిపాదములకు సాష్టాంగదండప్రణామములుజేసి, అనేకవిధముల స్తుతింతును. మేము భునులమని గర్వించువారినిన్ని, నిన్ను స్మరింపనివారినిన్ని ఎంతభునులయినను వారిగరికిపోను, వారిని స్మరింపను, పరమసత్వగుణులైన నీభక్తులకు దాసులయినవారికి నేనుదాసుడను సుమీ!

సీ. ఐశ్వర్యములకు ని ♦ న్ననుసరింపంగలేదు

ద్రవ్య మిమ్మని వెంట ♦ దగులలేదు

కనకమిమ్మని చాల ♦ గప్టెట్టెగలేదు

పల్లకిమ్మనినోట ♦ బలుకలేదు

* సాష్టాంగదండప్రణామము:—

కం॥ కరయంగములు, చేరణంబులు,

సురము లలాటస్థలంబు ♦ నున్నతభుజముల్

సరిధరణి మోపి మ్రొక్కిన

పరగున సాష్టాంగమండ్రు ♦ పరమమునింగ్దుల్,

సామ్మ లిమ్మని నిన్ను ♦ సమ్మిక్వొల్వంగలేదు
భూములిమ్మని పేరు ♦ పొగడలేదు

బలము నిమ్మని నిన్ను ♦ బతిమాలగా లేదు
పసుల నిమ్మని ♦ పట్టు పట్టలేదు

తే. నేను గోరిన దొక్కటే ♦ నీలవర్ణ

చయ్యనను మోక్షమిచ్చినఁ చాలునాకు ||భూ|| 5

టీ. భూష...దూర, ఐశ్వర్యములకు=భాగ్యములకు, నిన్ను + అనుసరింపఁగలేదు=నిన్ను ఆశ్రయింపలేదు, ద్రవ్యము + ఇమ్ము + అని=సమిమ్ముని, వెంటకొనెంటబడి, తగులలేదు=శిరుగలేదు, కనకము + ఇమ్ము + అని=బంగారమాయమని, చాలకొనెంటుకునగా, కష్టపెట్టగలేదు=బలవంతముపెట్టలేదు, పల్లకి + ఇమ్ము + అని=వాహనమాయమని, నోటకొనెంటుకలేదు=నోటితో పుకలేదు, సామ్మలు + ఇమ్ము + అని=సగలీయమని, నిన్ను సమ్మి=నిన్ను సమ్మిక్వొని, క్వొల్వంగలేదు=నేవింపలేదు, భూములు + ఇమ్ము + అని=సాలములీయమని, పేరుసాగడలేదు=నీ పేరు కొనియాడలేదు, నిన్నుకొనెంటు=నిన్ను, బలము + ఇమ్ము + అని=బలమునీయమని, బ్రతిమాలగాలేదు=వేడుకొనలేదు, పకులకొనెంటు + ఇమ్ము + అని=ఆవులనీయమని, పట్టుపట్టలేదు=బలవంతపెట్టలేదు నీలవర్ణ=నల్లనైన శరీరకాంతిగలవాఁడా! నేను, గోరినది=అడిగినది, ఒక్కటే, నాకు, చయ్యనను=శీఘ్రముగానే, మోక్షము + ఇచ్చినకొనెంటు=ముక్తియిచ్చిన, చాలకొనెంటు=చాలును.

తా. ఓనరసింహా! సంపదలు, ధనము, బంగారము, వాహనములు, నగలు, భూములు, బలము, గోవులు, మొదలగునవి యిమ్మని నిన్ను అనేక విధముల గోరుటలేదు, ఓనీలవర్ణా! నేనొక మోక్షమునే కోరితిని. శీఘ్రముగ దానినిచ్చిన నాకుఁజాలును.

సీ. మందుఁడ నని నన్ను ♦ నిందఁజేసిన నేమి
నాదీనతనుజూచి ♦ నవ్వనేమి

దూరభావము లేకఁ ♦ దూలనాడిన నేమి
 ప్రీతి నేయక వంకఁ ♦ బెట్టనేమి
 కక్కసంబులు వల్కి- ♦ వెక్కిరించిన నేమి
 తీవ్రకోపముచేత ♦ దిట్ట నేమి
 యెచ్చుమాటలచేత ♦ నెమ్మిలాడిన నేమి
 చేరి దాపటఁగేలి ♦ నేయనేమి
 తే. కల్పవృక్షమువలె నీవు ♦ గలుగనింకఁ

బ్రజల లక్ష్మ్యంబు నాకేల ♦ పద్మనాభ ||భూ|| 6

టీ. భూష...దూర, మందుడనని=మూర్ఖుడనని, నిందఁ + చేసి
 నఁ + ఏమి=తిట్టిన నేమిలోపము, నాదీనతను=నాయొక్క దీనత్వమును,
 చూచి, నవ్వుఁ + ఏమి=నవ్వినను, ఏమి? దూరభావములేక=మంచిచెడ్డయును
 నాలోచనలేక, తూలఁ + ఆడినఁ ఏమి=మాషించినను ఏమి? ప్రీతినేయ
 క=ప్రేమఁజూపక, వంకఁ + బెట్ట + ఏమి=తప్పులెంచినను ఏమి? కక్కసం
 బులువల్కి=కఠినములైన మాటలాడి, వెక్కిరించినఁ + ఏమి=వేశాకోశము
 జేసిన నేమి, తీవ్రకోపముచేతఁ=ఎక్కువకోపముచే, దిట్టఁ + ఏమి=తిట్టిన
 నేమి, యెచ్చుమాటలచేతఁ=అధికమగుమాటలచే, ఎమ్మిలాడినఁ + ఏమి=
 అసత్యపుపొగడ్తలాడిన నేమి, దాపటఁ + చేరి=సమీపమున నిలిచి, గేలిచే
 యఁ + ఏమి=సరిహాసముచేసిన నేమి? కల్పవృక్షమువలె=కోర్కెలిచ్చుచెట్టు
 వలె, నీవుగల్గఁ=నీవుండగా, పద్మనాభ=పద్మమునాభియందుఁగలవాఁడా,
 (ఓనరసింహ!) ఇంకఁ=ఇంకను, పృజల లక్ష్మ్యంబు=చునుజుల లెక్క!
 నాకు ఏల=నాకెందుకు?

తా. ఓనరసింహమూర్తి! నీయందేమనస్సునిల్చి నిన్ను స్మరింపుచున్న
 నన్నుఁజూచి, తెలివితక్కువవాఁడనితిట్టినను, నాదీనత్వముఁ జూచి నవ్వినను,
 మంచిచెడ్డలెరుఁగక తూలనాడినను, ప్రీతిలేక తప్పులుమోసినను, కష్టముగ
 మాట్లాడినెక్కిరించినను, ఎక్కువకోపముచే దిట్టినను, గొప్పగాపొగడి పరి

టీకాతాత్పర్య సహితము.

9

హసించినను, వేళాకోళముచేసినను, వాణేకోరతలేదు, నేనితరమానపుట
 లక్ష్యమునేయను, కల్పవృక్షమువలె సమస్తకోరికలనిచ్చు నిశ్చేష్టరించెదను,
 నీ. చిత్తశుద్ధిగ నీకు ♦ సేవజేసెదగాని

పుడమిలో జనుల మె ♦ ప్పలకు గాదు

జన్మ పావనతకై ♦ స్మరణఁ జేసెదగాని

సరివారిలోఁ బ్రతి ♦ ప్పలకుఁ గాదు

ముక్తికోసరము నే ♦ మొక్కి వేడెదగాని

దండిభాగ్యము నిమి ♦ త్తంబుగాదు

నినుఁ బొగడగ విద్య ♦ నేర్చితినే గాని

కుక్షినిండెడు కూటి ♦ కొఱకుఁగాదు

తే. పారమార్థికమునకు నేఁ ♦ బాటువడితి

గీర్తికి నపేక్ష పడలేదు ♦ కృష్ణచర్ణ ॥ భూ॥

7

టీ. భూష...దూర, చిత్తశుద్ధిగ=నిర్మలమైన మనస్సుతో, నీకు,
 సేవజేసెదగాని=పూజించెదనుగాని, పుడమిలో=భూమిలో, జనులమెప్పు
 లకుకాదు=జనులపొగడ్తలకుఁ గాదు, జన్మపావనతకై=జన్మముయొక్కపవిత్ర
 తకు, స్మరణచేసెదగాని=స్మరింతునుగాని, సరివారిలో=సాటివారిలో,
 ప్రతిష్ఠలకుకాదు=గౌరవముకొరకుఁగాదు, ముక్తికోసరము=మోక్షముకొరకు,
 నేమొక్కి=నేనునమస్కరించి, వేడెదగాని=ప్రార్థించెదనుగాని, దండిభా
 గ్యమునిమిత్తముకాదు=ఎక్కువ ధనముగణించు కారణముఁగాదు, నిన్ను
 పొగడగ=నిన్నుస్తుతించుటకే, విద్యనేర్చితినేగాని=విద్యనేర్చుకొంటినిగాని,
 కుక్షి=పొట్ట, నిండెడు=నింపుకొనెడు, కూటికొఱకుగాదు, పారమార్థికము
 నకు=మోక్షముకొఱకు, నేపాటువడితిన్=ప్రయత్నించితిని, కీర్తికి=పేరు
 నకు, అపేక్షపడలేదు=ఆశపడలేదు, కృష్ణచర్ణ=నల్లనైన నదేహకాంతిగలవాడా!

తా. ఓనరసింహ! నిన్ను నిర్మలమనస్సుతో పూజించెదను గాని
 జనులమెప్పులకుగాదు, జన్మతరించుటకై నిన్ను స్మరింతునుగాని సాటివారిలో

గొప్ప పరిష్కృతుగాను, మోక్షపాప్తికై మొక్కిరిచుకొని విశ్వరూపమే
 ఓచిగాను, నిన్నుస్తుతించుటకే విద్యసేచ్చితినిగాని, పొట్టనింపుకొనుటకు
 గాదు, ఓనీలరణ్ణ! మోక్షముకొరకు యత్నించితినిగాని కీర్తిబొందుటకు గాదు.
 నీ. శ్రవణ రంధ్రముల నీ ♦ సత్కథల్ పొగడంగ

లేశ మానందంబు ♦ లేనివాడు

పుణ్యవంతులు నిన్ను ♦ బూజనేయగ జూచి

భావమం దుత్సాహ ♦ పడనివాడు

భక్తవర్యులు నీ ప్ర ♦ భావముల్ పొగడంగ

దత్పరత్వము లేక ♦ తలఁగువాడు

తనచిత్తమందు నీ ♦ ధ్యాన మెన్నడు లేక

కాలమంతయు వృధా ♦ గడపువాడు

తే. వసుధలో నెల్ల వ్యక్తుండు ♦ వాడె యగును

మఱియుఁ జెడుగాక యెప్పుడు ♦ మమతనొంది || భూ|| 8

టీ. భూమి...దూర, నీసత్కథల్=నీసచ్చక్రితములు, శ్రవణరంధ్ర
 ముల=చెవులకడ, పొగడంగ=శ్రద్ధింపగా, లేశము=కొంచెమైనను, ఆనం
 దంబు=సంతోషము, లేనివాడు=పొందనివాడు, పుణ్యవంతులు=పుణ్యా
 త్ములు, నిన్ను, బూజనేయగ=పూజింపగా, చూచి, భావమందు=మన
 నునందు, ఉత్సాహపడనివాడు=సంతసింపనివాడు, భక్తవర్యులు=గొప్ప
 భక్తులు, నీప్రభావముల్=నీమహిమలను, పొగడంగ=కొనియాడగా, తత్ప
 రత్వము=ఆసక్తి, లేక, తలఁగువాడు=తొలగిపోవువాడు, తనచిత్తమందు=
 తనమనసునందు, నీధ్యానము=నిన్నుదలపోయుట ఎన్నడులేక, కాలమంత
 యు=జీవితమంతయు, వృధాగడపువాడు=ఊరకేనెళ్ళబుచ్చువాడు, వసుధ
 లోనెల్ల=భూమియందంతటను, వాడె=అట్టివాడే, వ్యర్థుండ అగును=
 నిష్ప్రయోజకుడగును, మఱియు=ఇంకను, ఎప్పుడు మమతనొంది=ఎడతె
 గని మోహముగలవాడై, చెడుగాక=నశించునుగాక.

తా. ఓనరసింహ! నీసచ్చరిత్రములుచెవులారవిని యానందింపనివాఁడు పుణ్యాత్ములు నీపూజలుచేయగా దూచియుత్సాహపడనివాఁడు, భక్తశ్రేష్ఠులు నీమహిమలు కొనియాడగా విని ఆశక్తిలేక తొలగిపోవువాఁడు మనస్సున నిన్నెప్పుడును దలచక జీవితమంతయు వృథాగడపువాఁడు, యీ ప్రపంచమందు వాడే నిష్ప్రయోజకుఁడు, వాడే, మతీయు యెడతెగని మోహములోబడి నశించును.

నీ. గౌతమీస్నానానఁ ♦ గడ తేరుదామంటె

మొనసి చన్నీళ్ళలో ♦ మునుగలేను

దీర్ఘయాత్రలచే గృ ♦ తార్థలౌదామంటె

బడలి నేమంటలే ♦ నడపలేను

దానధర్మముల స ♦ ద్ధతిని చెందుద మంటె

ఘనముగా నావద్ద ♦ ధనము లేదు

తపమాచరించి సా ♦ ర్థకల నొందుద మంటె

నిమిషమైన మనస్సు ♦ నిలుపలేను

తే. గట్టముల కోర్వ నాచేత ♦ గాదు నిన్ను

స్మరణచేసెద నాయధా ♦ శక్తి కొలది || భూ ||

9

టీ. భూష...దూర. గౌతమీస్నానానఁ=గోదావరినదిలో స్నానముచేయుటచేత, గడతేరుదామంటె=తరించెదమనిన, మొనసి=పూనుకొని, చన్నీళ్ళలో మునుగలేను, తీర్థయాత్రలచే=పుణ్యస్థలములు దర్శించుటచేత, కృతార్థలౌదామంటె=ధన్యులగుదామనిన, బడలి=శ్రమపడి, ఏఁ=నేను, నేమంటలు=నిష్ఠలు, నడపలేను, దానధర్మములఁ=దానము ధర్మముచేసి, పద్ధతిఁ=ముక్తిని, చెందుదమంటె=సాందుదమనిన, నావద్ద, ఘనముగా=విశేషముగా, ధనములేదు=డబ్బులేదు, తపము=తపస్సు, ఆచరించి=చేసి, సార్థకతఁ=మంచిప్రయోజనమును, ఒందుదమంటె=సాందుదమనిన, నిమిషమైన

నను, మనస్సు, నిలుపలేను, కష్టములకు, ఓర్వ=సహించుట, నాచేతకారు= నావల్లగాదు, నిన్ను, నాయభాశక్తికొలది=నాచేతనై నంతవఱకు, స్మరణ= జేసెద=ధ్యానించెదను.

తా. ఓనరసింహా! గౌతమీనదిలో స్నానముచేసి తరింతుమనిన చన్నిశ్శలో మునుగజాలను, పుణ్యతీర్థములు నేకించి ధన్యతను బొందుదు మన్న శ్రమపడి నేను నియమములు నడుపజాలను. దానధర్మములుచేసి పుణ్యలోకము సంపాదించెదమన్న నాయొద్ద విశేషధనములేదు. తపముజేసి సఫలతనొందుదుమన్న మనస్సునొక్క నిమిషమైనను నిలుపలేను, కష్టముల కొరకు నావల్లగాదు. నాశక్తికొలది నీనామమును తలంతును.

సీ. అర్ధివాండ్రకు నీక ధానిజేయుటకంటె

దెంపుతో వసనాభిఁ ♦ దినుటమేలు

ఆడుబిడ్డలసాము ♦ లపహరించుట కంటె

బండఁ గట్టుక నూతఁ ♦ బడుట మేలు

పరుల కాంతలఁ బట్టి ♦ బల్మిఁ గూడుట కంటె

బడబొగ్గి కీలలఁ ♦ బడుట మేలు

బ్రతుకఁజాలక దొంగ ♦ పనులు సేయుట కంటె

గొంగుతో ముప్పైతు ♦ కొనుట మేలు

తే. జలజదళనేత్ర సింభక్త ♦ జనులతోడి

జగడ మాడెడు పనికంటె జావుమేలు ॥భూ॥

10

టీ. భూ...హార, అర్ధివాండ్రకు=బిచ్చగాండ్రకు, ఈక=ఇయ్యక, హానిచేయుటకంటె=కీడొనర్చుటకంటె, తెంపుతో=సాహసముతో, వసనాభిఁ=నిషమును, తినుటమేలు=తినుటమంచిది. ఆడుబిడ్డలసాములు= ఆడుపిల్లలసాత్తులను, అపహరించుటకంటె=దొంగిలించుటకంటె, బండకట్టుక=బండరాయి కట్టుకొని, నూతఁ=నూయిలో, పడుటమేలు=పడుట

మంచిది, పరులకాంతలక=పరస్మీలను, పట్టి=పట్టుకొని, బ్రహ్మకూడుట కంటె=బలవంతముగా పొందుటకంటె, బడబాగ్నికీలలక=మహాగ్ని జ్వాలలందు పడుటమేలు, బ్రతుకజాలక=బ్రతుక లేక, దొంగపనులుచేయుటకంటె కొంగుతో ముప్పైత్తుకొనుట మేలు=ఒడిబట్టి బిత్తు మెత్తుకొనుటమంచిది, జల జదళ నేత్ర=తామర రేకులవంటి నేత్రములుగలవాఁడా! నీధక్తులతోడ= నీధక్తులతో, జగడమాడెడి పనికింటె=కయ్యము పెట్టుకొనుటకంటె, చావు మేలు=చచ్చుటమంచిది.

తా. ఓనరసింహా! బిచ్చగాండ్రకు పెట్టక కీడుచేయుటకంటె వసనాభి తినుటమంచిది, అఁడుషిల్లలసాత్తు హరించుటకంటె, బండరాయికట్టుకొని నూతిలోపడుటమంచిది, పరస్మీలబలవంతముగా పొందుటకంటె మహాగ్ని జ్వాలలందు పడుటమంచిది, బ్రతుకలేక దొంగపనులుచేయుటకంటె కొంగు పట్టి ముప్పై నెత్తుకొనుట మంచిది, నీధక్తులతో కయ్యమాడుటకంటె చచ్చుట మంచిది.

సీ. గార్దభంబున కేల ♦ కస్తూరి తిలకంబు

మర్కటంబున కేల ♦ మలయజంబు

శార్దూలమున కేల ♦ శర్కరాపూపంబు

సూకరంబున కేల ♦ మాతఫలము

మార్జాఘమున కేల ♦ మల్లెపువ్వులబంతి

గుడ్లగూబల కేల ♦ కుండలములు

మహిషంబునకును ని ♦ ర్మలవస్త్ర మదియేల

బకసంతతికి నేల ♦ పంజరంబు

తే. ద్రోహచింతనఁ జేసెడి ♦ దుర్జనులకు

మధురమైనట్టి నీ సొమ ♦ మంత్రమేల || భూ || 11

టీ. భూష...మార, కస్తూరితిలకంబు=కస్తూరిబొట్టు గార్దభంబు

నకు=గాడిదకు, ఏల=ఎందుకు, మలయజంబు=మంచిగంధము, మర్కటంబున
 కేల=కోతికికెందుకు, శర్కరాపూపంబు=పంచదారతో చేసినపిండిపంట,
 శార్దూలమునకేల=పెద్దపులికెందుకు, మాతఫలము=మామిడిపండు, సూకరం
 బునకేల=పందికెందుకు, మల్లెపువ్వులబంతి, మార్జాలమునకేల=పిల్లికెందుకు,
 కుండలములు, గుడ్లగూబకేల, నిర్మలవస్త్రము=శుభ్రమగుబట్ట, అది=ఆబట్ట,
 మహిషంబునకును, ఏల=మన్న పోతుకెందుకు, పంజరంబు, బకసంతతికి నేల=
 కొంగలకెందుకు, ద్రోహచింతజేసెడి=చెడుఆలోచనలుసేయు, దుర్జనులకు=
 చెడ్డవారలకు, మధురమైనట్టి=తీయనైన, నీనామమంత్రమేల=నీయొక్కపే
 రనెడు మంత్రమెందుకు. (అక్కరలేదు.)

తా. ఓనరసింహా! గాడిదకు కస్తూరిబొట్టు, కోతికి మంచిగంధము,
 పెద్దపులికి పంచదారతో చేసినపిండిపంట, పందికి మామిడిపండు, పిల్లికి
 మల్లెపూవులబంతి, గుడ్లగూబకు కుండలములు, మన్నపోతుకు శుభ్రమగు
 వస్త్రము, కొంగలకు పంజరము, అపసరములేనట్లే, చెడ్డఆలోచనజేయువా
 రికి నీతీయనైన నామమంత్రమక్కరలేదు.

నీ. పసరంబు పంజై నఁ బనులకాపరి తప్పు

ప్రజలు దుర్జనులైనఁ ♦ బ్రభుని తప్పు

భార్య గయ్యావై నఁ ♦ బ్రాణనాథుని తప్పు

తనయుండు దుష్టయిన ♦ దండ్రి తప్పు

పై న్యంబు చెదరిన ♦ పైన్యనాథుని తప్పు

కూతురు చెడుగై న ♦ మాతతప్పు

అశ్వంబు చెడుగై న ♦ నారోహకుని తప్పు

దంతి దుష్టయిన మా ♦ వంతు తప్పు

తే. ఇట్టి తప్పులెఱుంగక ♦ యిచ్చ వచ్చి

నటుల మెలఁగుదు రిప్పుడి ♦ యవని జనులు || భూ || 12

టీ. భూష...దూర, చనరంబు=సశువు, పంజై నక=చెడ్డవయిన,
పసులకాపరితప్పు, ప్రజలు=సమయ, దుర్జనులైనక=చెడ్డవారైన, ప్రభుని
తప్పు=రాజుతప్పు, భార్య=పెండ్లాడు, గయ్యళియైనక=ఎరిరించిమాటలా
డునదియైన, ప్రాణనాథునితప్పు=భర్తతప్పు, తనయుడు=కొమరుడు, దుష్ట
యినక=చెడ్డవాడైనచో, తండ్రితప్పు, వైన్యంబు చెవరిన=యుద్ధభటులుచీలి
పోయినచో, సైన్యనాథునితప్పు=సైన్యాధిపతితప్పు, కూతురు, చెడుగైనక=
చెడ్డగుణముగలదైనచో, మాతతప్పు=తల్లితప్పు, అశ్వంబు=గుఱ్ఱము, చెడు
గైనక, ఆరోహకునితప్పు=ఎక్కువనితప్పు, దంతి=ఏనుగు, దుష్టమున,
మావంతుతప్పు=మావటినితప్పు, ఈ అననిజములు=ఈ భూమిలోని ప్రజలు
ఇట్టితప్పులు, ఎటుంగక, ఇప్పుడు=ఈకాలమున, యిచ్చునచ్చినటుల=యిష్ట
మువచ్చినట్లు, మెలంగుచును=నడచుకొందురు.

తా. ఓనరసింహస్వామి! పశువు మంచిదికానిచో నాతప్పు దానిని
కాయువానిది. ప్రజలుదుష్టులైన తప్పు రాజుది. భార్యపెండ్లిదైన భర్తతప్పు.
కుమారుడు చెడ్డయైన తండ్రితప్పు. వైన్యము చెవరిన నాతప్పు సేనానాయ
కునిది. కూతురు దుష్టయైన తల్లిదితప్పు. గుఱ్ఱముచెడ్డదైన దానినెక్కువానిదా
తప్పు. ఏనుగుచెడ్డదైన ఆత్మ తప్పు మావటివానిది. ఈప్రపంచమందలి జనులు
తాము చేయు నీతప్పులెరుంగక సంచరింతురు.

సీ. కోటికి జలతారు ♦ కుళ్ళాయి యేటికి

విరజాజిపూదండ ♦ విధవకేల

ముక్కిండి తొత్తుకు ♦ ముత్తెంపు నత్తేల

నద్దవేమిటికి జా ♦ త్యంధునకును

మాచకమ్మకు నేల ♦ మాక్తిక హారముల్

కూరచిత్తునికి స ♦ ద్దోష్టులేల

ఐంగబోతునకేల ♦ బింకపు నిష్టలు

వాని యేటికి దుష్ట ♦ వర్తనునకు

తే. మాటనిలకడ సుంకరి ♦ మోటుకేల

చెవిటివానికి సత్కథా ♦ శ్రవణ మేల || భూ || 13

తే. భూష ..దూగ, జలతారు కుల్లాయి=జలతారు టోపి, కోతికి, ఏటికి? విరజాజిపూదండ=జాజిపువ్వులదండ, విగవకేల=సుగడుచచ్చినదాని కెందుకు, ముక్కిడితోత్తుకు=ముక్కులేని లంజియకు, ముత్తైపునత్తేల=ముత్యములుగూర్చిన నత్తుయెందుకు, జాత్యంధునకును=పుట్టుగుడ్డికి, అద్దమేమిటికి మాచకమ్మకు=మగలొమ్మలు గలదానికి, మాక్తికాహారముల్=ముత్యాలపేరులు, ఏల, కూరచిత్తునకు=చెడ్డమనస్సుగలవానికి, సద్గోష్ఠులేల=మంచిసంభాషణలెందుకు, అంకుబోతుకు=చెడిపకు, బింకపునిష్ఠులు=గట్టినియముములు, ఏల, దుష్టరత్ననునకు=చెడునడవడిగలవానికి, వావి=వరుస, ఏటికి, మాటనిలకడ=ఆడినమాట తప్పకుండుట, సుంకరిమోటుకేల=జూదరియు, మొండియు నైనవానికెందుకు, చెవిటివానికి=చినబడనివానికి, సత్కథాశ్రవణమేల=మంచికథలు వినుటయెందుకు.

తా. ఓవరసింహా! కోతికి జలతారుటోపి, విగవకు విరజాజిపువ్వులదండ, ముక్కులేనిదానికి ముత్యములనత్తు, పుట్టుగుడ్డివానికద్దము, పేడివానికి ముత్యాలహారము, చెడ్డమనస్సుగలవానికి మంచిసంభాషణలు, అంకుదానికి గట్టినియముములు, దుష్కర్మను వావివరుసలు, జూదరికి, మొండికి మాటనిలకడ, చెవిటివానికి మంచికథలు వినుట ఉపయోగములేనివి.

సీ. మాన్యంబులీయ స ♦ మధ్వుఁ డొక్కఁడు లేఁడు

మాన్యముల్ చెఱువ స ♦ మధ్వులంత

యెండిన యూశ్వగోఁ ♦ డెఱింగింపఁ డెవ్వఁడు

బండిన యూశ్వకు ♦ ప్రభువు లంత

యితడు పేద యటంచు ♦ నెఱింగింపఁ డెవ్వఁడు

గలవారి సిరు లెన్న ♦ గలరు చాలఁ

దనయాలిచేష్టల ♦ తప్పెన్నఁడెవ్వఁడు

బెరకాంత అంకెన్నఁ ♦ బెద్దలంత

తే. యిట్టి దోషుల కధికార ♦ మిచ్చినట్టి

ప్రభుల తప్పులటంచును ♦ పలుకవలెను || భూ || 14

టీ. భూష...దూర, మాన్యంబులు=పన్నుకట్టని భూములు, ఈ యన్=ఇచ్చుటకు, సమర్థుడు=సేర్పరి, ఒక్కడులేఁడు=ఒక్కడైనను లేఁడు, మాన్యముల్ చెఱప=సోగొట్టుటకు, సమర్థులంత=అందరుచేతనైనవారె, ఎవ్వడున్=ఎవ్వడును, ఎండినయూళ్ళు=పంటలుపండని గ్రామములు, గోడు=దుఃఖమును, ఎఱిగింపఁడు=చెప్పడు, పండినయూళ్ళుకన్, ప్రభువులంత=అందరు పెద్దలే, యితడు, పేదయటంచు, ఎవ్వడున్, ఎఱిగింపడు, కలవారి=భాగ్యవంతుల, సిరులు=భాగ్యములు, ఎన్నన్=సోగడుటకు, కలరుచాల=అనేకులు గలరు, తన యాలిచేష్టలతప్పు=తనభార్యయొక్క వర్తనమందలి దోషములు, ఎవ్వఁడున్, ఎన్నడు=ఎంచడు, అంత=అందరును, పెఱకాంత=ఇతరస్త్రీల, అంకు, ఎన్నన్=తప్పుఎంచుటకు, పెద్దలు=పెద్దమనుష్యులే, ఇట్టిదోషులకు=ఇట్టి తప్పుడుపనులు చేయువారికి, అధికారము=పెత్తనము, ఇచ్చినట్టి, ప్రభుల=ప్రభులయొక్క, తప్పులటంచును=తప్పులని, పలుకవలెను=చెప్పవలెను.

తా. మాన్యములిచ్చు వాడొక్కడైనలేడు. వానిని పాడుచేయుట కనేకులు కలరు. పండినియూళ్ళనంగ తేవ్వడు తలపెట్టడు. పండినయూళ్ళ కందరు పెద్దలే. ఓదల కొక్కడు సాయపడడు. అందరు భాగ్యవంతులతే సాయము చేతురు. తనభార్య చెడ్డదైన నొక్కడు తలపడు. అందరు యితర స్త్రీల తప్పుల లెక్కింతును. ఈపైవారి కధికారమిచ్చుతప్పు ప్రభువులది. సీ. తల్లిగర్భమునుండి ♦ ధనము తేఁడెవ్వఁడు

వెళ్ళిపోయెడినాఁడు ♦ వెంటరాదు

లయోధికారైన ♦ లవణ మన్నమె కాని

మెఱుగు బంగారంబు ♦ మ్రొంగబోఁడు

వీరమార్జనచేసి ♦ నిట్టచీగుటెకాని

కూడఁబెట్టినసాము ♦ తోడరాదు

పొందుగా మఱుంగైన ♦ భూమిలోపలఁబెట్టి

దానధర్మము లేక ♦ దాచి దాచి

శే. తుదకు దొంగలకిత్తురో ♦ దొరల కవునో

తేనెజంటింగలియ్యవా ♦ తెరువరులకు || భూ ||

15

టీ. భూష...మార్గ, తల్లిగర్భమునుండి=తల్లికడుపులోనుండి, ఎవ్వ
డును ధనము లేకుండుటకు తెచ్చుటలేదు, వెళ్ళిపోయెడినాడు=చనిపోయిన
రోజున, వెంటరాదు=కూడరాదు, లక్షాధికారి + ఐనకొ=లక్షలకొలదిపట్టు
గడించినవాడైనను, లవణము=ఉప్పును, అన్న మెకాని=అన్నమునే గాని,
మెఱుంగుటం గారము=నిగనికలము బంగారమును, మింగిబోడు=తినడు,
కిత్తుము=గనము, ఆర్జనచేసి=సంపాదించి, నిట్టచీగుటెకాని=గర్వించుటగా
తృప్తిమెకాని, కూడఁపెట్టినసాము=దాచినసాము, తోడరాదు=వెంటరాదు,
పొందుగా=బాగుగ, మఱుంగైనభూమిలోపలకొ=భూస్వస్థలమునందుపెట్టి
దానధర్మములేక, దాచిదాచి తుదకు దొంగలకిత్తురో=దొంగలపహరింతురో,
దొరలకగునో=ప్రభువులు తీసుకొందురో, జంటింగలు=తేనెటిగలు, లే
నెకొ=తేనెను, తెరువరులకు=పాటసారులకు, ఇయ్యవా=ఇచ్చుటలేదు.

తా. ఓ నరసింహ! పుట్టినపుడెవ్వడు డబ్బుతీసుకొనిరాడు. చనిపో
యినపుడు తీసుకొనిపోలేదు, ఎంతడబ్బు సంపాదించినను, ఉప్పుఅన్నము
నేగాని, బంగారము తినబోడు, ధనము సంపాదించితిని గర్వించుటనేగాని
చనిపోవునపుడా డబ్బు కూడరాదు, తేనెటిగలు కూడపెట్టిన తేనెను మను
జుల కిచ్చునట్లే, తానుతినక బాగుగ భూమిలోపెట్టి దానధర్మములు
చేయక దాచినడబ్బు చివరకు దొంగలపాలనో, పరిభ్రువుల పాలనో
చేయుదురు.

నీ. లోకమందెవడైన ♦ లోభిమానవుడున్న
 భిక్షమర్థికే జేవఁ ♦ బెట్టలేడు
 తానుబెట్టకయున్నఁ ♦ దగవు పుట్టదుగాని
 యెరులు పెట్టఁగజూచి ♦ యోర్వలేడు
 దాతదగ్గఱజేరి ♦ తనముల్లె చెడినట్లు
 జిహ్వతోఁజూడిలు ఁ జెప్పించుడు
 ఫలమువిఘ్నంబైన ♦ బలుసంతసమునందు
 మేలుగల్గినఁ జాల ♦ మిడుకుచుండు
 తే. శ్రీరమానాథ యిటువంటి ♦ క్రూరునకును

భిక్షకుల శత్రువని పేరు ♦ పెట్టవచ్చు ||భూ|| 16

టీ. భూష... దూర, లోకమందు, ఎవడైనక, లోభిమానవుడు=
 డబ్బుఖర్చుజేయనివాడు, ఉన్న=ఉన్నచో, భిక్షము=మట్టి, అర్థికే=
 అడుగుకొనువానికి, చేతక=చేతితో, పెట్టలేడు, తాను, పెట్టకయున్నక,
 తగవుపుట్టదుగాని=జగడముకలుగదుకాని, ఒరులు=యితరులు, పెట్టగచూచి,
 ఓర్వలేడు, దాతదగ్గఱచేరి=ఇచ్చువానిదగ్గరకువెళ్లి, తనముల్లె=తనధనము,
 చెడినట్లు, జిహ్వతో=నాలుకతో, చూడిలు=కొండములు, చెప్పించుడు,
 ఘోషము=రానున్న లాఠిము, విఘ్నంబైనక=రాకుండిన, పలుసంతసముందు=
 ఎక్కువ సంతోషమును పొందును, మేలుగల్గిన=లాభముచేకూరిన, చాలమి
 డుకుచుండు=ఎక్కువగా విచారింపుచుండును, శ్రీరమానాథ=శ్రీలక్ష్మీదే
 వికి భర్తయైనవాఁడా! ఇటువంటి, క్రూరునకును=చెడ్డవానికి, భిక్షకుల శత్రు
 వని=బిచ్చగాండ్రకు పగవాడని, పేరుపెట్టవచ్చు=పేరుపెట్టవచ్చును.

తా. ఓనరసింహా! ఈలోకములో లోభివాడు బిచ్చగాండ్రతోమి
 యునియ్యడు, తానుపెట్టకపోయినను తగవులేదుకాని, యితరులు పెట్టుట
 జూచి సహింపడు, దాతదగ్గరకువెళ్లి తనదేపోయినట్లుగా చూడిలుచెప్పును,
 తనకోర్కెఫలించినచో సంతసించి, కోర్కెఫలించనిచో విచారింపును. ఇటు
 వంటి వాడిని బిచ్చగాండ్రకు పగవాడని పేరుపెట్టవచ్చును.

సీ. తనువులో బ్రాణముల్ ♦ తర్లిపోయెడివేళ
 నీస్వరూపమును ♦ ధ్యా ♦ నించునతఁడు
 నీమిషమాత్రములోన ♦ నిన్ను జేరును గాని
 యమునిచేలికిఁ జిక్కి ♦ శ్రమలఁ పడఁడు
 పరమ సంతోషాన ♦ భజనసేసెడువారి
 పుణ్య మేమనవచ్చు ♦ భోగిశయన
 మోక్షము నీ దాస ♦ ముఖ్యుల కగుఁ గాని
 సరక మెక్కడిదయ్య ♦ నళిననేత్ర
 తే. కమలనాభుని మహిమలు ♦ గానలేని

తుచ్చులకు ముక్తిదొరకుట ♦ దుర్లభంబు || భూ || 17

టీ. భూ...మార, తనువులో = హృదిలోనుండి, బ్రాణము
 ల్, తర్లిపోయెడువేళ = లేచిపోవునపుడు, నీస్వరూపము = నీమూర్తిని, ధ్యా
 నించునతఁడు = శలఁచుకొనువాఁడు, నిమిషమాత్రములో, నిన్ను చేరుచుకాని
 యమునిచేలికిఁ చిక్కి = యమునకు నశమై, శ్రమలపడఁడు, భోగిశయన =
 పాముమీదపరుండువాఁడా! పరమసంతోషాన = ఎక్కువసంతోషముచే, భజ
 నకొ చేసెడివారి = నిన్ను భజించువారి, పుణ్యము, ఏమనవచ్చు = నీమనిచెప్ప
 వచ్చును, నళిననేత్రా! = తామరపూవులనంటి-కన్నులుగలవాఁడా! నీదాస
 ముఖ్యులకు = నీభక్తులలో శ్రేష్ఠులగువారికి, మోక్షమగునుగాని, సరకము,
 ఎక్కడిదయ్య = ఎందుకు కలుగునయ్య, కమలనాభుని = నిష్ఠుని, మహిమలు =
 గొప్పలు, కానలేని = తెలిసికొనలేని, తుచ్చులకు = నీచులకు, ముక్తి = మోక్షము
 దొరకుట = కలుగుట, దుర్లభంబు = అసాధ్యము.

తా. ఓసరసింహస్వామి! చనిపోవునపుడు నీరూపమొకమారు త
 లంచినవాడు యమలోకమునకుబోక నై కుంతము జేరును. నీభజనచేయు
 పాని పుణ్యమిట్టిదని, యెవ్వరును చెప్పలేరు, నీభక్తులకు మోక్షమేగాని
 నాదకముండదు. నీమహిమ తెలియనివారికి ముక్తిదొరకదు.

నీ. నీలమేఘశ్యామ ♦ నీవెతండివి మాకుఁ

గమలవాసిని మమ్ము ♦ గన్నతల్లి

నీభక్తవరులంత ♦ నిజమైన బాంధవుల్

నీకటాక్షము మా క ♦ నేకధనము

నీకీర్తనలు మాకు ♦ లోక ప్రపంచంబు

నీసహాయము మాకు ♦ నిత్యసుఖము

నీమంత్రమే మాకు ♦ నిష్కళంకపు విద్య

నీపదధ్యానంబు ♦ నిత్యజపము

తే. తోయజాతాక్ష నీపాద ♦ తులసిదళము

రోగముల కౌషధము బ్రహ్మరుద్రవినుత ||భూ|| 18

టీ. భూప...దూర, నీలమేఘశ్యామ=నీలమేఘమువలె నల్లనైన వాఁడా! మాకు, నీవే, తండివి, కమలవాసిని తామరలందు నిసించుటక్రిత, మమ్ముగన్నతల్లి, నీభక్తవరులంత=నిన్ను ధ్యానించువారందరు, నిజమైన, బాంధవుల్=చుట్టములు, నీకటాక్షము, మాకు, అనేకధనము=నిస్తారమగు డబ్బు, నీకీర్తనలు=నీచరిత్రలు పాడుటయే, మాకు, లోకప్రపంచంబు=లోక సముదాయము, నీసహాయము, మాకు, నిత్యసుఖము=నిల్లప్పుడును సుఖము గలిగించును, నీమంత్రమే=నీనామమును జపించుటే, మాకు, నిష్కళంకపు విద్య=పవిత్రమైనజ్ఞానము, నీపదధ్యానంబు=నీపాదములు ధ్యానించుట, నిత్య జపము=యెల్లప్పుడునేయు జపము, బ్రహ్మరుద్రవినుత=బ్రహ్మచే, శివునిచే పొగడబడినవాఁడా! తోయజాతాక్ష=తామరలవంటి నేత్రములుగలవాఁడా! నీపాదతులసిదళము=నీపాదపూజకై యుపయోగించిన తులసిదళము, రోగ ములకౌషధము=సమస్త జబ్బులకు మందు.

తా. ఓనరసింహా! నీవే మాకు తండివి, లక్ష్మీదేవి మాతల్లి, నీభక్తులు మాబంధువులు, నీయనుగ్రహమే మాసమస్తవిశ్వరస్యము, నీనామస్మరణయే

మాకు సమస్త లోకము, నీతో జేమాకు నిత్యము సుఖము, నీ నామము జపించు
 టేమాకు పవిత్రమైన విద్య, నీపాదములు ధ్యానించుటే మాకు నిత్యము చేయు
 జపము. నీపాదపూజకు పయోగించిన తులసివళిమే సమస్త రోగములకు
 ఔషధము.

సీ. బ్రతికి నన్నార్జున నీ భజన తప్పనుగాని

మరణకాలమునందు భజతునేమో

యావేళయమదూత భాగ్రహంబున వచ్చి

ప్రాణముల్ పెకలించి పట్టునపుడు

కఫవాతపై త్యముల్ గప్ప గాబరచేత

గంప ముద్భవమంది కష్టపడుచు

నాజిహ్వలో నిన్ను నారాయణాయంచు

పిలుతునో శ్రమచేత పిలువలేనో

తే. నాటికిప్పుడె భక్తిని నామమిదుగో

తలచెదను చెవి నిడవయ్య భైర్యముగను || భూ || 19

టీ. భూ...మార, బ్రతికినన్నార్జున, నీ భజన తప్పను=నిన్ను సేవిం
 చుట మానను, కాని, మరణకాలమునందు=చనిపోవునప్పుడు, మరణతునేమో,
 ఆవేళ=ఆకాలమునందు, యమదూతలు=యముని పట్టులు, ఆగ్రహంబున=రోప
 ముతో, వచ్చి, ప్రాణముల్, పెకలించి=ఊడిచి, పట్టునపుడు=పట్టుకొను
 నపుడు, కఫవాతపైత్యముల్=కఫము, వాతము, పైత్యములు, కప్ప=క్రమ్మిన
 గాబరచేత=కం గారుచేతను, కంపము=కంఠము, ఉద్భవమంది=పుట్టి కష్ట
 పడుచు, నిన్ను, నాజిహ్వలో=నా నాలుకతో, నారాయణాయంచు=ఓ
 నారాయణాయని, పిలుతునో, శ్రమచేత=మరణబాధచేత, పిలువలేనో=
 పిలువలేకపోవుదునో, నాటికి=ఆరోజునకు, ఇప్పుడె=ఈరోజుననే, భక్తి
 నీ నామము=నీ పేరును, భైర్యముగను=నిర్భయముగ, తలచెదను, చెవిని=చెవి
 లో, ఇడవయ్య=ఉంచుమయ్య (వినపయ్యా!)

తా. ఓనరసింహా! బ్రతికినన్నివోజులును నీస్మరణతప్పక చేయుదును, కాని, చచ్చిపోవునపుడు మఱితు సేమా! ఎందుచేతననగా! మరణకాలమున యనుమాతలు కోపముతోవచ్చి పాణములూడదీసి పట్టుకొనునపుడు కఫ, వాత, పైతృత్రిహోషములు వృద్ధిపొంది కంగారుచేత నణచుపుట్టి మరణబాధచేనిన్ను నారాయణాయని నానాలుకతో పిలుతునో! లేక పిలుసలేనో! కావున ఆమృత్యుదినమునకు బదులు భక్తితోనిప్పుడే నిర్భయముగా నీ నామమును స్మరింతును.

సీ. పాంచభౌతికము దు * ర్భరమైన కాయంబి

దెస్సడో విడుచుట * యెఱుకలేదు

శతనర్ములదాక * మితముఁజెప్పిరిగాని

నమ్మరా దామాట * నెమ్మనమున

బాల్యమందో మంచి * ప్రాయమందో లేక

ముదిమియందో లేక * ముసలి యందో

యూరనో యడవిలో * యుదకమధ్యముననో

యెప్పడో విడుచుట * యెత్తుణంబో

తే. మరణమే నిశ్చయము బుద్ధిమంతుడైన

జేహా మున్నంతలో మిమ్ముఁజెలియవలయు || భూ || 20

టీ. భూష...దూర, పాంచభౌతికము = విదు భూరములతోఁగూడి నది, దుర్భరమైన = ఫలించుసాధ్యముగాని, కాయంబిది = ఈశరీరము, ఎప్పడో విడుచుట, ఎఱుకలేదు = తెలియదు, శతనర్ములదాక = మారుసంపత్సరముల వఱకు, మితముక = గడువును చెప్పిరిగాని, ఆమాట, నెమ్మనమున = మనసు నందు, నమ్మరాదు, బాల్యమందో, మంచిప్రాయమందో = మహావయమందో, లేక, ముదిమియందో = పడుచుతనముననో, ముసలియందో = ముసలితనమునందో ఊరనో = గ్రామమునందుననో, అడవిలో, ఉదకమధ్యముననో, ఎప్పడో.

విడుచుట, ఏక్షణంబో, మరణమేచావే, నిశ్చయము=నిజము, బుద్ధిమతి
తుడు + ఐన=జ్ఞానముకలిగినవాడయినచో, దేహము, ఉన్నంతలో, మిమ్ము,
తెలియవలయు=తెలిసికొనవలయును.

తా. ఓనరసింహా! పంచభూతములతోఁగూడి భరింపరాని యీశరీ
రము తప్పక నశించును కాని, ఎప్పుడో తెలుసుకొనలేము శరీరము నూరేం
డ్లుండునని హద్దుఁజెప్పిరి. కాని, ఆమాటనమ్మరాదు, బాల్య, యౌవన, కౌ
మార, వార్ధక్యావస్థల దేనియందుో ఊరనో అడవినో నీశ్వమధ్యనో ఎప్పుడో
ఏనిమిషముననో ప్రాణము పోవుటనిశ్చయము, కావున బుద్ధిమంతుడైనవాఁ
డు శరీరమున్నప్పుడే, నిన్ను తెలుసుకొనవలయును.

సీ. తల్లిదండ్రులు భార్య ♦ తనయు లాపులు బావ

మఱిదు లన్నలు మేన ♦ మామగారు

ఘనముగా బంధువుల్ ♦ కల్గినప్పటికైన

దాను దర్లగ వెంటఁ దగిలిరారు

యముని దూతలు ప్రాణ ♦ మపహరించుక పోగ

మమతతోఁ బోగాడి ♦ మాన్పలేరు

బలగ మందఱు దుఃఖి ♦ పడుటమాత్రమే కాని

యించుక యాయుష్య ♦ మియ్యలేరు

తే. చుట్టములమీఁది భ్రమ దీసి ♦ చూరఁజెక్కి

సంతతము మిమ్ము నమ్ముట ♦ సార్థకంబు || భూ || 21

టీ. భూష...దూర, తల్లిదండ్రులు, భార్య, తనయులు, ఆపులు=
ఇష్టలు, బావమరదులు, అన్నలు, మేనమామగారు, ఘనముగా=ఎక్కువగా,
బంధువుల్=చుట్టములు, కల్గినప్పటికైనకొ=ఉన్నప్పటికిని, తానుకొ=తాను
తర్లగ=ప్రయాణముకాగా (బొందివిడిచి పోవుచుండగా) వెంటకొ తగ్గి
రారు=వెంటఁబడి రారు, యమునిదూతలు, ప్రాణము, అపహరించుకపోగ=

ఎత్తుకొనిపోవుచుండగ, మమతతో = అభిమానముతో, పోరాడి = సగడ
మాడి, మాన్వలేరు = ఆపలేరు, బంగారుదళు = చుట్టములందలను, దుఃఖము
టమాత్రమే గాని = ఏడుపుటే గాని, ఇందుక = కొంచెమైనను, ఆయుష్యము =
ఆయువు, ఇయ్యలేరు = కల్గింపలేరు, చుట్టములమీది భగ్గము = పేర్గము,
తీసి = బాగి, మారక జెక్కి = మారకత్తితో జెక్కి, సంతతము = ఎల్లప్పుడు మిమ్ము
నమ్ముట, సార్థకంబు = ప్రయోజనము.

తా. ఓనరసింహా! తలిదండ్రులు భార్యపుతులు మిత్రులుబావ
మఱుదులు సోదరులు మేరమామలు మొదలగు చుట్టములెంతమంది యు
న్నను తాను చనిపోవునపుడు వెంటరాను. యమకింకరులు జీవము తీసుక
పోవుచుండ అభిమానముగా జగడమాడి మాన్వలేరు. అందరు ఏడుపుటేగాని
కొంచెమైన ఆయువు నియ్యలేరు కావున చుట్టములమీది భగ్గము తెంపు
కొని ఎల్లప్పుడును మిమ్ము నేవించుట ప్రయోజనము.

నీ. ఇభరాజవరద ♦ ని ♦ న్నెంత బిల్చినఁగాని

మాటు పల్కవదేమి ♦ మానితనము

మునిజనార్చిత నిన్ను ♦ మ్రొక్కివేడినఁగాని

కనులఁ బడవదేమి ♦ గడుసుఁ దనము

చాల దైన్యమునొంది ♦ చాటుచొచ్చినఁ గాని

భాగ్యమియ్య వదేమి ♦ ప్రాధతనము

స్థిరముగా నీపాద ♦ సేవ జేసెద నన్న

దొరకఁ జాలవదేమి ♦ ధూర్తతనము

తే. మోక్షదాయక యిటువంటి ♦ మూర్ఖజనుని

కష్టపెట్టిన నీకేమి ♦ కడుపునిండు || భూ ||

22

టీ. భూష...దూర, ఇభరాజవరద = గజేంద్రునకు వరములనిచ్చిన
వాడా! నిన్ను, ఎంతపిల్చినఁగాని, మాటుపల్కవు = బాబు చెప్పవు,
అది, ఏమిమానితనము = ఏటికామానము గానుండుట, మునిజనార్చిత = యును

లచే పూజింపబడినవాడా! నిన్ను, మ్రొక్కి, వేడినకాని ప్రార్థించిన
గాని, కనులపడవు కనబడవు, అది, ఏమి, గడుసుడనము కఠినపుతనము,
చాలదైన్యము అమృతదీనత్వము, ఒంది పొంది, చాలు చొచ్చినకా
కాని చాటునకుజేరినగాని, భాగ్యము, ఇయ్యపు, అది, యేమి, ప్రాథిత
నము నేర్పరితనము, స్థిరముగా అల్లప్పుడు, నీపాదసేవక, చేసెదక +
అన్న చేతుననిన, దొరకక + చాలవు పట్టుపడవు, అది, ఏమి, ధూర్తత
నము మోసగుణము, మోక్షదాయకము క్తి నిచ్చువాడా! ఇటువంటి,
మూర్ఖజనుని తెలివిలేనివానిని, కష్టపెట్టిన, నీకు, ఏమి, కడుపునిండు తృప్తి
గలుగును.

తా. ఓనరసింహా! గజేంద్రునకు పరములనిచ్చినవాడా! నిన్నెన్ని
సార్లు పిలచినను జబాబు చెప్పవు, ఇదేమి మూగవ్రతము, మునులచే పూజిం
పబడినవాడా! నీకు మ్రొక్కి ప్రార్థించినగాని కనబడవు, ఇదేమికఠినము,
మిక్కిలి దీనత్వముతో నీమరుగుజేరినను ఐశ్వర్య మీయవు, ఇదేమి నేర్పరి
తనము, అల్లప్పుడు నీపాదసేవ చేసెదనన్న పట్టుపడవు, ఇదేమి మోసగుణ
ము, ఓరుక్తినిచ్చువాడా! నావంటి తెలివిహీనుని కష్టపెట్టినవా! నీశేమి
కడుపునిండును.

నీ. నీమోక్షార్థనల్ ధన్యగానముజేసి

రమ్యమొందిన నా ధన్యుడగును

సావధానముగ నీ చరణ పంకజసేవ

నలిపి మెప్పింపంగ శబరి గాను

బాల్యమప్పటినుండి భక్తి సీయందులఁ

గలుగును బ్రహ్మద ఘనుడగును

ఘనముగా నీమోక్ష ధర్మముల్ గల్పించి

వినుతి సేయను వ్యాస ముని గాను

తే. సాధుడను మూర్ఖమతి మను ధర్మముడను

హినుడనుజమ్మి నీవు న ధన్యుకొనుము ॥భూ॥ 23

టీక. భూష...దూర, నీమీడికిరైనల్=నిన్నగురించిన పాటలు, నిత్యగానమునేసి=ఎల్లప్పుడు పాడి, రమ్యమొందింకల్=రంజింపజేయుటకు, నారదుడనుకాను, సావధానముగఁ=శ్రద్ధతో, నీచరణపంకజ సేవసలిపి= నీపాదపద్మములకు పూజచేసి, మెప్పింపంగ, శబరినిగాను, బాల్యమప్పటి నుండి=చిన్నతనము నుండియు, నీయందులకల్=నీయెడల, భక్తికలుగను, పరిహాసమడ కాను, నీమీడిగ్రంథముల్=నీగుణములు తెలియజేయు పుస్తకములు, కల్పించి=వ్రాసి, ఘనముగా, వినుతినేయను=పొగడుటకు, వ్యాసమునినికాను, సాధుడను=మంచిగుణములు గలవాడను, మూర్ఖము తిఁ=తెలివిమాలినవాడను, మనుష్యాధముడను=నీచమునుజుడను, హీనుడను జుమ్మి=కొద్దివాడనుజుమా! నీవు, నన్ను, ఏలుకొనుము=పాలింపుము.

తా. ఓ నరసింహా! ఎల్లప్పుడు నిన్నుగూర్చిన పాటలుపాడి నిన్ను రంజింపజేయుటకు నేను నారదుడనుకాను, శ్రద్ధతో నీపాదపూజచేసి నిన్ను మెప్పింపజేయుటకు నేను శబరినిగాను, చిన్నప్పటినుండియు నీయెడల భక్తిగలిగియుండుటకు నేను పరిహాసమడనుగాను, నీమీద పుస్తకములు వ్రాసి గొప్పగాపొగడుటకు నేను వ్యాసుడనుకాను, నేను సాధుడను, మూర్ఖుడను, అతినీచుడను, మనుజులలోహీనుడను ఇట్టి నన్ను నీవు పాలింపుము సుమా!

సీ. అతిశయంబుగఁ గల్గె ♦ లాడనేర్చితిఁగాని

పాటిగా సత్యముల్ ♦ పలుకనేర

సత్కార్య విఘ్నముల్ ♦ సలుపనేర్చితిఁగాని

యిష్టమొందగ నిర్వ ♦ హింపనేర

నొకరి సొమ్ముకు దోసి ♦ లొగ్గనేర్చితిఁగాని

చెలుపుగా ధర్మంబు ♦ సేయనేర

ధనము లియ్యంగ వ ♦ ద్వనగ నేర్చితిఁగాని

శీఘ్ర మిచ్చెడునట్లు ♦ చెప్పనేర

తే. బంకజాతాక్ష నే నెంతో ♦ పాతకుడను

దప్పులన్నియు తుమియింపు ♦ చండివీనె || భూ || 24

టీక. భూష...దూర, అతిశయంబుగఁ=ఎక్కువగా, కల్లులు=అబద్ధములు, అడనేర్చితకాని=అడుటనేర్చుకుంటినికాని, పాటిగా=సరిగా, సత్యముల్=నిజములు, పలుకనేర, సత్కార్య=మంచిపనుల, విఘ్నముల్=చెరుపుటలు, సలుపనేర్చితనికాని=చేయగలిగితినిగాని, ఇప్త మొందఁగ=కోర్కెలు సమకూర్చు, నిర్వహింపనేరక=కడతేర్చలేను, ఒకరిసామ్ముకు, దోసిలొగ్గనేర్చితఁగాని=చేయిచాపగలిగితినికాని, చెలువుగా=చక్కగా, ధర్మంబు=దానము, నేయనేరక=జేయజాలను, ధనములియ్యంగఁ=ఒకరు ద్రవ్యమిచ్చుచుండగా, షడ్గు, అనఁగ=అనుటకు, నేర్చితకాని, శీఘ్రము=త్వరలో, ఇచ్చెడునట్లు=ఇచ్చువిధముగా, చెప్పనేరక=చెప్పజాలను, పంకజాతాక్ష=పద్మములుపంటి నేత్రములుగలవాడా! నేను, ఎంతోపాతకుడను=ఎన్నియో పాపములు జేసినవాడను, తప్పులు, అన్నియు తుమియింపు=నైరింపు, ఈవె=నీనె, తండివి.

తా. ఓనరసింహా! ఎక్కువ అబద్ధములాడనేర్చితినేగాని సరిగా నిజమూడనేరను, మంచిపనులకు విఘ్నము చేయగల్గితినేగాని నెరవేర్చజాలను, ఒకరిధనమునకు చేజాపగల్గితినేగాని ధర్మముచేయనేరను, దానములిచ్చుచుండ షడ్గుచెప్పనేర్చితినేగాని త్వరగా ఇచ్చునట్లు చెప్పనేరను, నేననేకపాపములు చేసినవాడను నాతప్పులన్నియు నైరించి కాపాడుటకు నీవే తండివి.

నీ. ఉర్విలో నాయుష్య ♦ మున్నె వర్షంతంబు

మాయ సంసారంబు ♦ మఱిగి నరుడు

నకల పాపములైన ♦ సంగ్రహించునుగాని

నిన్ను జేరెడుయక్తి ♦ నేర్వలేడు

తుదకు గాలునివద్ది ♦ దూతలిద్దఱువచ్చి

గుంజుక చనివారు ♦ కొట్టుచుండ
హింస కోర్వంగలేక ♦ యేడ్చి గంతులువైచి
దిక్కులేదనినాల్లు ♦ దిశలుఁ జూడఁ
తే. దన్ను విడిపింప వచ్చెడి ♦ ధన్యుడేడి

ముందె నీదాసుఁ డయ్యున్న ♦ ముక్తిగలుగు || భూ || 25

టీ. భూష...దూర, నరుండు=చునుఘ్యుడు, ఉర్విలోక=భూమి
యందు, ఆయుష్యము=ఆయువు, ఉన్న పర్యంతము, మాయసంసారము
మఱిగి=చూయతో గూడిన సంసారమున కలవాటుపడి, సకలపాపములైనక=స
మస్తపాపములయినప్పటికిన్ని, సంగ్రహించును=సంపాదించును, కాని,
నిన్నుకొ చేరెడియుక్తి=నిన్ను సమీపించును పాయము, నేర్వలేడు=నేర్చు
కొనడు, తుదకు, కాలునిఁ దిదూతలు=యమునిబంట్లు, ఇద్దరు, వచ్చి, గుంజుక
చని=లాగుకొనిపోయి, వారుకొట్టుచుండ, హింసకు=బాధకు, ఓర్వంగలేక,
ఏడ్చి, గంతులువైచి=చిందులుద్రొక్కి, దిక్కులేదని=రక్షించువాఁడు లేడని,
నాల్గుదిశలక=నలువైపులను, చూడక=చూడగా, తన్ను, విడిపింప=విడి
పించుటకు, వచ్చెడి, ధన్యుడేడి=పుణ్యాత్ముడుఏడి? ముందె=జీవితముందె,
నీదాసుఁడు=నీకు నేవజేయువాఁడు, ఐయున్న, ముక్తిగలుగు=మోక్షము
గల్గును.

తా. ఓనసిరిహా! భూమిలో నరుండు బ్రతీకినన్నాళ్ళు మాయసంసా
రమున కలవాటుపడి యనేక పాపములైనను సంపాదించును. చివరకు యమ
భటులువచ్చి ప్రాణమును లాగుకొనిపోయి కొట్టుచుండగా బాధకోర్వలేక
యేడ్చి చిందులుద్రొక్కుచు నలువైపులజూచి తన్నుగాపాడువారులేరాయని
దీనుడైపరికింపగా వచ్చి రక్షించు పుణ్యాత్ముడెవ్వఁడును లేడు. కావున
జీవితమునందె నీదాసుడయినచో మోక్షము గల్గును.

సీ. అధికవిద్యావంతు ♦ లప్రయోజకులైరి

పూర్ణశుంతలు సభా ♦ పూజ్యులైరి

సత్యవంతులమాట ♦ జన విరోధంబాయె
 వదరుపోతులమాట ♦ వాసికెక్కె
 ధర్మవాదనపరుల్ ♦ దారిద్ర్యమొందిరి
 పరమబోధులు ధన ♦ ప్రాప్తులైరి
 పుణ్యవంతులు రోగ ♦ భూత పీడితులైరి
 మప్తమానవులు వ ♦ రిష్టులైరి
 తే. పక్షివాహన మానంటి ♦ భిక్షుకులకు

శక్తిలేదాయె నిక నీవె ♦ చాటుమాకు || భూ || 26

టీక. భూష...మార, అధికవిద్యావంతులు=ఎక్కువ విద్య నేర్చిన వారు, అపరియోజకులైరి=పనికిమాలినవారైరి, పూర్ణశుంభలు=ఎక్కువమూ ధులు, సభాపూజ్యులైరి=సభలయందు పూజింపదగినవారైరి, సత్యవంతుల మాట, జనవిరోధంబాయె=రోకులకు విరోధమయ్యెను, వదరుపోతులమాట= అనకతనకమాటలుబాడువారిమాటలు, వాసికెక్కె=మెప్పుబొందెను, ధర్మవాదనపరుల్=న్యాయమునుగూర్చి మాట్లాడువారు, దారిద్ర్యమొందిరి=బీదవారైరి, పరమబోధులు=మిక్కిలిపిసినిగొట్టులు, ధనప్రాప్తులైరి=ధనవంతులైరి, పుణ్యవంతులు, రోగభూతపీడితులైరి=రోగములచేతను, భూతములచేతను, బాధింపబడుచుండిరి, దుప్తమానవులు, వర్దిష్టులైరి=వృద్ధిపొందెడివారైరి, పక్షివాహన=గరుత్మంతుడు వాహనముగాఁ గలవాఁడా! మానంటిభిక్షుకులకు= సావలెనున్న యాచకులకు, శక్తిలేదాయె=సామర్థ్యములేకుండెను, ఇకనీవె, చాటుమాకు=మాకుఆశ్రయిండువు.

తా. ఓనరసింహ! ఎక్కువ విద్య నేర్చుకొన్నవారు అపరియోజకులైరి మూఢులు సభాపూజ్యులైరి, నిజముచెప్పువారు లోకులకు విరోధులైరి, అనకతనకమాటలు చెప్పువారు మెప్పుపొందువారైరి. న్యాయము మాట్లాడువారుబీదలైరి, పిసినిగొట్టువారు భాగ్యవంతులైరి, పుణ్యాత్ములురోగపీడితులైరి దుప్తము వృద్ధిపొందుచుండిరి, మాబోటి దీనులకు శక్తిలేదు, నీవే మాకు దిక్కు సుమా!

సీ. భుజబలంబునఁ బెద్ద ♦ పులుల చంపగవచ్చు
 బాముకంతముఁ జంక ♦ బట్టవచ్చు
 బ్రహ్మరాక్షసకోట్లఁ ♦ బాఱదోలఁగ వచ్చుఁ
 మనుజుల రోగముల్ ♦ మాన్పవచ్చు
 జిహ్వకిష్టముగాను ♦ జేదుఁ మ్రింగఁగవచ్చుఁ
 బదనుఖిడ్గముచేత ♦ నదుమవచ్చుఁ
 గప్టమొందుచు ముండ్ల ♦ కంపలోఁజొరవచ్చుఁ
 దిట్టుబోతులనోళ్లు ♦ కట్టవచ్చుఁ
 తే. బుడమిలో దుష్టులకు జ్ఞాన ♦ బోధ తెలిపి
 సజ్జనులఁజేయలేఁ డెంత ♦ చతురుడైన || భూ || 27

టీ. భూష...మార, భుజబలంబునఁ=చేతిబలముచే, పెద్దపులులను, చంపఁగవచ్చుఁ, పాముకంతమునఁ=పాముమెడను, చంకపట్టవచ్చుఁ=చంకయందు పట్టుకొనవచ్చును, బ్రహ్మరాక్షసకోట్లఁ=కోట్లకొలది బ్రహ్మరాక్షసులను, పారదోలఁగవచ్చుఁ=వెడలగొట్టవచ్చును, మనుజులరోగముల్=మనుష్యులజబ్బులు, మాన్పవచ్చుఁ, జిహ్వకు=నాలుకకు, ఇష్టముగాను, చేదుఁ=చేదువస్తువును, మ్రింగఁగవచ్చుఁ=తినవచ్చును, పదనుఖిడ్గముచేతఁ=వాఁడియగు కత్తిని, చేతితో, అదుమవచ్చుఁ=అణచవచ్చును, కప్టమొందుచు, ముండ్లకంపలోఁ, చొరవచ్చుఁ=ప్రవేశింపవచ్చును, తిట్టుబోతుల నోళ్లు=నోటికివచ్చినట్లు తిట్టువారి నోళ్లు, కట్టవచ్చుఁ=మూయవచ్చును, ఎంత చతురుడైన=ఎంత నేర్పరియైనను, పుడమిలో=భూమియందు, దుష్టులకుఁ=దుర్మార్గులకు, జ్ఞానబోధ తెలిపి=జ్ఞానమునుబోధించి, సజ్జనులఁ=నుంచివారినిగ, చేయలేఁడు.

తా. ఓనరసింహా! భుజబలముచేత పెద్దపులులను చంపవచ్చు, పాముమెడను చంకతో పట్టుకొనవచ్చును, కోట్లకొలది బ్రహ్మరాక్షసులను పార

దోలవచ్చును, మానవుల రోగములు మాన్పవచ్చును, నాలుక క్షిప్తముగా చేదు తివవచ్చును. వాడియగు కత్తిని చేతితో అణచవచ్చును. బాధపడుచు ముండ్లకంపలో ప్రవేశింపవచ్చును. తిట్టువారలనోరులు కట్టవచ్చును. కానియెంత సేర్పరియైనను, దుష్టులకు జ్ఞానమిదియని చెప్పి మంచివారిగ చేయలేడు. సీ. అవనిహోఁ గలయాత్ర, ♦ లన్ని చేయఁగ వచ్చు

ముఖ్యుడై నదులందు ♦ మునుగవచ్చు

ముక్కు-పట్టుక సంధ్య ♦ మొనసి వార్వ(గవచ్చు

దిన్నగా జపమాలఁ ద్రిప్పవచ్చు

వేదాల కర్తృంబు ♦ విఠిచి చెప్పగవచ్చు

(శేష కథావ లెల్ల ♦ జేయవచ్చు)

ధనము లక్షలకోట్ల ♦ దానమియ్యంగ వచ్చు

నైస్సి కాచారముల్ ♦ నడుపనచ్చు

తే. జిత్ర మన్యస్తలంబునఁ ♦ జేరకుండ

నీపదాంభోజములయందు ♦ నిలుపరాదు ||భూ|| 28

టీ. భూష...దూర, అడవిలోకల=భూమిలోగల, యాత్రలు, అన్నిక, చేయగవచ్చుక, ముఖ్యుడై=నీమముగలవాడై, నదులందు, ముసుంగవచ్చు=స్నానముచేయవచ్చును, మొనసి=పూసుకొని, ముక్కుపట్టుక, సంధ్యవార్షంగవచ్చు=సంధ్యావందనము చేయవచ్చును, తిన్నగా జపమాలకొ=జపముశీనుకొనుచుండను, త్రిప్పవచ్చుక=త్రిప్పవచ్చును, వేదాలకు=వేదములకు, అర్థంబు విఠిచి=ప్రతిపదమును విడదీసి పదములకర్థము, చెప్పగవచ్చుక, శ్రేష్ఠక్రతువులు=మంచియజ్ఞములు, చేయవచ్చుక ధనము, లక్షలకోట్ల=లక్షలు కోట్లు, దానమియగవచ్చుక, నైస్తికాచారముల్=నిష్కతోగూడిన యాచారములు, నడపవచ్చున్=జరుపవచ్చును, చిత్తము, అన్యస్థలంబునక=వేరొకచోటునకు, చేరకుండ, నీపదాంభోజములయందు=వీపాదపద్మములందు, నిలుపరాదు=నిలుపుటకు సాధ్యముకాదు.

తా. భూమిలోగల తీర్థయాత్రలన్నియు చేయవచ్చును. నీమముగల వాండ్రై ముఖ్యమగునదులందు స్నానము చేయవచ్చును. పూనికతోసంధ్య వార్చవచ్చును. సరిగాజపకూలతో జపించవచ్చును. అన్ని వేదములలోని ప్రతి పదమునకర్థముఁజెప్పవచ్చును. మేలగు యాగములన్నియు చేయవచ్చును. కోట్లకోలది ధనము దానమియవచ్చును. నిష్కతోగూడిన ఆచారములు జరుప వచ్చును. కాని, మనస్సును వేటొకచోటికి పోకుండునట్లు నీపాదధ్యానము నందు నిశ్చలముగ నిలుప జాలము.

నీ. కర్ణయుగ్మమున నీ ♦ కథలు సోకినఁజాలు

పెద్దపోగుల జోళ్లు ♦ పెట్టినట్లు

చేతు లెత్తుచుఁ బూజ ♦ సేయఁగల్గినఁజాలు

దొరయఁగాఁ గడియాలు ♦ దొడిగినట్లు

మొనసి మస్తకముతో ♦ మ్రొక్కగల్గినఁ జాలు

జెలువమైన తురాయి ♦ చెక్కినట్లు

గళము నొవ్వఁగ నామ ♦ స్మరణ గల్గినఁ జాలు

వింతగాఁ గంటిలు ♦ వేసినట్లు

తే. పూని నినుగొల్పుచే సర్వ ♦ భూషణంబు

లితర భూషణముల నిచ్చ ♦ గింపనేల ॥ భూ॥

29

టీ. భూష...దూర, కర్ణయుగ్మమున=రెండుచెవులయందు, నీకథలు, సోకినచాలు=పడినఁజాలును, పెద్దపోగులజోళ్లు=చెవులకు ధరించు కుండలములజత, పెట్టినట్లు, చేతులెత్తుచు, పూజసేయఁగల్గినచాలు=పూజింపఁగల్గిన చాలును, దొరయఁగా=అందముగ, కడియాలు, తొడిగినట్లు=తొడిగికొనునటులే, మొనసి=పూని, మస్తకముతో=శిరస్సుతో, మ్రొక్కగల్గినచాలు=నమస్కరించిన సరిపోవును, చెలువమైన=అందమగు, తురాయి=తలకుధరించుకొను నగ, చెక్కినట్లు, గళము=కంఠము, నొవ్వఁగ=

బాధించునట్లు, నామస్మరణ=పేరుస్మరించుట, కట్టిన చాలు, వింతగాకా,
కంటిలు=కంఠమాలలు, వేసినట్లు, పూని=ప్రయత్నించి, నిన్నుకా, కొల్చుటే=
సేవించుటయే, సర్వభూషణంబులు=సమస్తాలంకారములును, ఇతరభూషణ
ములన్=ఇతరసగలను, ఇచ్చగించు నేల=కోరుటెందులకు?

తా. ఓనరసింహ! నీకథలు చెవులఁబడిన కుండలములు పెట్టుకొని
నట్లే. చేతులెత్తి నిన్ను పూజించిన ముంతేతికంకణములు దొడిగికొనినట్లే.
శిరస్సునంచి నీకు మొక్కిన తురాయిగరించినట్లే. కంఠమునొచ్చునట్లు
నీనామము స్మరించిన కంఠమాలలు వేసుకొనినట్లే కావున శ్రద్ధతోనిన్ను
సేవించుటే సమస్తాలంకారములు నగును. అట్టిగో ఇతరసగలనవసరములు.

సీ. భువనరక్షక నిన్నుఁ ♦ బాగడ నేరనినోరు

ప్రజకు గోచరమైన ♦ పాడుబొంద

సురవరార్చిత నిన్నుఁ ♦ జూడఁగోరని కనుల్

జలములోపల నెల్లి ♦ సరపుగుండ్లు

శ్రీ రమాధిప నీకు ♦ సేవజేయని మేను

కూలి కమ్ముడువోని ♦ కొలిమితిత్తి

వేడ్కతో నీకథల్ ♦ విననికర్ణములై నఁ

గతిన శిలాదులఁ ♦ గలుగుతొలలు

తే. పద్మలోచన నీమీఁద ♦ భక్తి లేని

మానవుఁడు చెందుపాదాల ♦ మహిషమయ్య || భూ|| 30

టీ. భూష...దూర, భువనరక్షక=లోకముల రక్షించువాఁడా!
నిన్నుకా, పాగడనేరని, నోరు, ప్రజకుగోచరమైన=మనుజులకు కనబడునట్టి,
పాడుబొంద=పాడుగొయ్యి, సురవరార్చిత=దేవతలలో గొప్పవారిచే పూజిం
పబడువాఁడా! నిన్ను, చూడఁగోరనికనుల్=చూచుటకిష్టపడని కన్నులు,
జలములోపల, నెల్లిసరపుగుండ్లు=నెల్లిసరపు గుండ్లవంటివి, శ్రీరమాధిపా=

లక్ష్మీదేవికి భర్తయైనవాడా! నీకునేపచేయనిమేను=నిన్ను పూజింపని శరీరము, కూకి, అమ్మడువోని=అమ్మకముకానటువంటి, కొలిమితిత్తి=కమ్మరి కొలిమిలోని తోలుతిత్తి, వేడ్కతో=సంతోషముతో, నీకథలో, విననికర్ణములైన=విననిచెవులయినవో, కఠినశిలాదులకొక=కఠినమైనరాళ్ళు మొదలగు వానియందు, కలుగు, తోలులు=రంగధములు, పద్మలోచనా=తామరపువ్వులవంటి సేత్రములు గలవాడా! నీమీఁద, భక్తిలేని, మానవుడు, రెండుపాదాల=రెండుకాళ్ళుగల, మహిషమయ్య=దున్నపోతు నుచూ!

తా. ఓనరసింహా! లోకములపాలించువాడా! నిన్ను పొగడనినోరు పాడుగుంటవంటిది. నిన్ను చూడఁగోరని కన్నులు నీటియందలి నెల్లిసరపు గ్రుడ్లవంటివి. నిన్ను పూజింపలేని శరీరము పనికిమాలిన కొలిమితిత్తివంటిది. నీకథలు వినని చెవులు కఠినరాళ్ళయందలి తొలలవంటివి. నీయందు భక్తిలేని మానవుడు రెండుకాళ్ళుదున్నపోతువంటివాడు.

సీ. అతివిద్య నేర్చుట ♦ యన్నవస్త్రములకే

పశుల నార్జించుట ♦ పాలకొఱకే

సతిని పెండ్లాడుట ♦ సంసార సుఖముకే

సుతులఁ బోషించుట ♦ గతులకొఱకే

సైన్యముల గూర్చుట ♦ శత్రుభయమునకే

సామునేర్చుట లెల్ల ♦ జూపుకొఱకే

దాన మిచ్చుటయు ముం ♦ దటి సంచితమునకే

ఘనముగాఁ జదువుట ♦ కడుపుకొఱకే

తీ. యితరకామంబు గోరక ♦ సతతముగను

భక్తి నీయందు నిలుపుట ♦ ముక్తి కొఱకే ||భూ|| 32

టీ. భూష...దూర, అతివిద్య నేర్చుట=బాగుగా చదువుకొనుట, అన్నవస్త్రములకే, పశులను=పశువులను, అర్జించుట=సంపాదించుట, పాలకొరకే=పాడినిమిత్తమే, సతిని=స్త్రీని, పెండ్లాడుట, సంసారసుఖ

ముకే=సంసారమందలి సుఖములనిమిత్తమే, సుతుల=కుమారులను, పోషిం
చుట=పెంచుట, గతుకొరకే=పున్నామనరకము దాటుటకే, సైన్యముల్=
సేనలు, కూర్చుట=ప్రోవుచేయుట, శత్రుభయమునకే=విరోధుల భయము
లేకుండుటకే, సాను=సేర్పటలు=కత్తికట్టలు త్రిప్పటసేర్చుకొనుట, ఎల్లె=,
చావుకొరకే, దానముయిచ్చుటయు, ముందటి=రాబోవు, సంచితమునకే=
పుట్టుకయందలి ఫలమునకే, ఘనముగా=, చదువుట, కడుపుకొరకే=కడు
పును పోషించుకొనుటకే, ఇతరకామంబు=ఇతరకోరికలు, కోరిక, సతతము
గను=ఎల్లప్పుడును, భక్తి, నీయందు, నిలుపుట, ముక్తికొరకే=మోక్షము
నిమిత్తమే.

తా. ఓనరసింహా! ఎక్కువగా చదువుకొనుట అన్నవస్త్రములకును,
పకువులను సంపాదించుట పాలకును, పెండ్లాడుట సంసారసుఖములకును,
కుమారులను పెంచుట ముక్తికొరకున్న, సేనప్రోగుచేయుట శత్రుభయము
నుండి తప్పించుకొనుటకును, సాధనము సేర్చుకొనుట చావునకును, దానము
చేయుట రాబోవు జన్మసుఖములకున్న, విస్తారము చదువుట కడుపుకొర
కున్న, ఇతరకోరికలు కోరిక నిత్యము నీయందు భక్తినిలుపుట మోక్షము
నిమిత్తమే.

సీ. ధరణిలో వేయేండ్లు ♦ తనువు నిల్వగబోదు

ధనమెప్పటికి శాశ్వ ♦ తంబు గాదు

దారసుతాదులు ♦ తనవెంట రాలేరు

భృత్యులు మృతిని ద ♦ ప్రింపలేరు

బంధుజాలము తన్ను ♦ బ్రతికించుకోలేరు

బలపరాక్రమేమి ♦ పనికిరాదు

ఘనమైన సకలభౌ ♦ గ్యం బెంతగల్గియు

గోచిమాత్రంబై నఁ ♦ గొనుచుఁబోదు

తే. వెట్టికుక్కల బ్రమలన్ని ♦ విడిచి నిన్ను

భజన జేసెడివారికి ♦ బరమసౌఖ్యము || భూ ||

32

టీ. భూష...దూర, ధరణిలో=భూమియందు యేండ్లు, తనువు= శరీరము, నిల్వఁగ బోఁడు=నిలచియుండదు, ధనము, ఎప్పటికిని, శాశ్వతంబు గాదు=స్థిరముగాదు, దార=పార్శ్వయు, సుతాదులు=బిడ్డలు మొదలగువారు, తనవెంట, రాలేరు, భృత్యులు=సేనకులు, మృతిని=మరణమును, తప్పించ లేరు=తొలగింపలేరు, బంధుజాలము=చుట్టములగుంపు, తన్నుబ్రతికించుకో లేరు, బలపరాక్రమములు=బలశౌర్యములు, ఏమిపనికి రాదు=ఎంతమాత్రముప యోగింపవు, ఘనమైన=గొప్పదియగు, సకలభాగ్యములు=సమస్తసంపదలు, ఎంతగల్గియు=ఎన్నియున్నను, గోచిత్రంబైనన్=గోచియైనను, కొనాచు పోఁడు=తీసుకొనిపోలేడు, వెట్టికుక్కలభ్రమలు=వెట్టికుక్కలవంటి ఆలో చనలు, అన్ని, విడిచి, నిన్ను, భజనజేసెడివారికి=సేవించువారలకు, పర మసౌఖ్యము=శాశ్వతసౌఖ్యమగును.

తా. ఓనరసింహా! భూమిలో వెయ్యేండ్లు శరీరము నిలువదు. ధనము స్థిరముగాదు. భార్యాపుత్రాదులు చనిపోవునపుడు వెంటరారు. సేనకులు చావుతప్పింపలేరు. చుట్టములు తన్నుబ్రతికింపలేరు. బలశౌర్యములేమాత్రము పనికిరావు. ఎంతసంపదగల్గియున్నను గోచియైన వెంటతీసుకొని వెళ్ళలేడు. కావున వెర్రికుక్కలవలె పిచ్చిభ్రమలు పడలి నిన్ను భజించువారలకు శాశ్వత సౌఖ్యము గల్గును.

సీ. నరసింహ నాకు దు ♦ ర్ణయములే మొండొయె

గుగుణ మొక్కటిలేదు ♦ చూడఁజనెన

యన్యకాంతలమీఁద ♦ నాశ మానఁగలేను

ఒరుల త్నేమముఁజూచి ♦ యౌర్వలేను

ఇటువంటి దుర్బుద్ధు ♦ లిన్ని సౌకున్నవి

నేను జేసెడి పన్ని ♦ నీచకృతులు

నావంటి పాపిష్టి ♦ నరుని భూలోకాన

బుట్టజేసితి వేల ♦ భోగిశయన

తే. అబ్బదళనేత్ర నాతండ్రి ♦ వై సఫలము

నేరములు గాచి రక్షింపు ♦ నీనెదిక్కు || భూ || 33

టీక. భూష...మార, నరసింహ, నాకు, దుర్జయములే=చెడుపనులే, మెండాయె=ఎక్కువయ్యెను, మాడజనిన=మాడబోగ, సుగుణము=మంచిగుణము, ఒక్కటిలేదు, అన్యకాంతలమీదన్=పరస్మైలపైని, ఆశ=కోర్కె, మానగలేను, ఒరులక్షేమముమాచి=ఇతరుల కుశలముమాచి, ఓర్వలేను, ఇటువంటి దుర్బుద్ధులు, ఇన్ని నాకు ఉన్నవి, నేనుచేసెడివి=నేను చేయుచునున్నవి, అన్ని, నీచక్రతులు=చెడుపనులు, నావంటి పాపిష్టి నరుని=నాబోటి పాపిని, భూలోకాన=భూమియందు, పుట్టచేసితివి, ఏల=ఎందుకు, భోగిశయన=పాముమీద పరుండువాడా! అబ్బదళనేత్ర=తామరపూవురేకులవంటి కన్నులుగలవాడా! నాతండ్రినైన=నాయొక్కతండ్రినైనందులకు, నేరములు=తప్పులు, కాచి=క్షమించి, రక్షింపు=కాపాడుము, నీనెదిక్కు=నీవే కాపాడు రక్షకుడవు.

తా. ఓనరసింహా! నాకు చెడ్డగుణములే ఎక్కువగానున్నవి. చూడగా మంచిగుణమొక్కటియైనను లేదు. పరస్మైలపై కోర్కె విడువలేను. ఇతరుల క్షేమముజూచి సహింపలేను. ఇట్టి చెడ్డగుణములున్నవి, నేనుచేయునవి చెడుపనులే! నాబోటి పాపుని భూమియందేల పుట్టించితివి, నీవు నా తండ్రినైనందుకు నాతప్పులు క్షమించి కాపాడుము. నీవే రక్షకుడవు.

సీ. ధీరతః బరుల నిం ♦ దింప నేర్పితః గాని

తిన్నగా నినుఁ బ్రస్తుతింపనైతిః

బోరుగు కామినులందు ♦ బుద్ధి నిల్పితః గాని

నిన్ను సంతతము ♦ ధ్యానింపనైతిః

బెరికి ముచ్చటలై న ♦ మురిసి వింటిని గాని

యెంచి నీకథ లాల ♦ కించనై తిఁ

గౌతుకంబునఁ బాత ♦ కము గడించితిఁగాని

హెచ్చుపుణ్యము సం గ్ర ♦ హింపనై తి

తే. నవనిలో నేను జన్మించి ♦ నందు కేమి

సార్థకము గానరాదాయె ♦ స్వల్పమైన ||భూ|| 34

టీక. భూష...దూర, ధీరత్వ=ధైర్యముతో, పరుల=ఇతరులను, నిం
దింపనేర్చితి=మాపింపనేర్చి, కాని, నిన్ను తిన్నగా, పగ్గిరిపన్నెతి=పా
గడలేనైతిని, పొరుగుకామినులందు=ఇతరస్త్రీలయందు, బుద్ధినిల్పితికాని=మనస్సుంచితిగాని, నిన్ను, సంతతము, ధ్యానింపనైతి=తలచుకొనైతిని,
పెరికిముచ్చటలు=ఇతరులను గురించినమాటలు, ఐన=ఐనవి, మురిసి=సంతసిం
చి, వింటినిగాని, యెంచి, నీకథలు, అలకించనైతి=విచిత్రమైతిని, కాతు
కంబున=సంతోషముతో, పాతకము=పాపమును, గడించితికాని=సం
పాదించితి నేకాని, హెచ్చుపుణ్యము=ఎక్కువగుపుణ్యము, సంగ్రహింపనై
తి=గడింపనైతిని, అచనిలో, నేను, జన్మించినందుకు=పుట్టినందుకు, ఏమి
సార్థకము=నిప్రయోజనమును, స్వల్పమైనను, కానరాదాయె=కనబడదయ్యెను.

తా. ధైర్యముచే నితరుల నిందించితి నేకాని నినుసాగడనైతిని. పర
స్త్రీలయందు బుద్ధినిల్పితినికాని నిను సదా తలచనైతిని. యితరుల మాటలు
సంతోషముతో వింటి నేకాని నీకథలాలకించనైతిని. సంతోషముతో పాపము
గడించితి నేకాని పుణ్యము గడింపనైతిని. నేను భూమిలో పుట్టినందు కేమా
తొపు ప్రయోజనమును కనబడదాయెను.

సీ. అంత్యకాలమునందు ♦ నాయాసమున నిన్ను

దలఁతునో దలఁచనో ♦ దలఁతు నిపుడె

నరసింహ నరసింహ ♦ నరసింహ లక్ష్మీశ

దానవాంతక కోటి ♦ భానుతేజ

గోవింద గోవింద ♦ గోవింద సర్వేశ

పన్నగాధిపతాయ ♦ పద్మనాభ

మధునైరి మధునైరి ♦ మధునైరి లోకేశ

నీలమేఘ శరీర ♦ నిగమ వినుత

తే. ఈవిధంబున నీనామ ♦ మిష్టముగను

భజనసేయుచునుందు ♦ నాభావమందు॥భూ॥

35

టీ. భూష...దూర, అంత్యకాలమునందు = చనిపోవు కాలమునందు
అయాసమున, నిన్ను, తలఁతునో = స్మరింతునో, తలఁచనో, ఇప్పుడే, తల
తు = భ్యానింతును, నరసింహ = నరునియొక్క సింహముయొక్కయు ఆకా
రముగల మూర్తిగలవాఁడా! నరసింహ, నరసింహ, లక్ష్మీశ = లక్ష్మీదేవికి
భర్తయైనవాఁడా! దానవాంతక = రాక్షసులను సంహరించినవాఁడా! కోటి
భాను తేజ = కోటిసూర్యుల కాంతిగలవాఁడా! గోవింద = భూమినిగాని గోవు
నుగాని, స్వర్గమునుగాని వేదమునుగాని పొందెడువాఁడా! గోవింద, గోవింద
సర్వేశ = సమస్తమునకు ప్రభునైనవాఁడా! పన్నగాధిపతాయ = పాములకు
ప్రభునైన ఆదిశేషునిపై పరుండువాఁడా! పద్మనాభ = పద్మము బొడ్డుగా
గలవాఁడా! మధునైరి = మధువును రాక్షసునకు శత్రునైనవాఁడా! మధునైరి,
మధునైరి, లోకేశ = లోకములకు పాలకుఁడా! నీలమేఘశరీర = నల్లని మేఘ
మువంటి ఛాయగల శరీరముగలవాఁడా! నిగమవినుత = వేదములచే పొగడ
బడినవాఁడా! ఈవిధంబున, నీనామము, ఇష్టముగను = ప్రీతితో, నాభావ
మందు = నామనస్సునందు, భజనసేయుచు, ఉందు = ఉండెదను.

తా. ఓనరసింహ! నేనుచనిపోవు కాలమునందాయాసముచే నిన్నుత
లపఁగలనో లేనో కావున యిప్పుడే తలచుచున్నాను. లక్ష్మీశ, దానవాం
తక, కోటిభానుతేజ! గోవింద! సర్వేశ! శేషశాయి! పద్మనాభ! మధునైరి!
లోకేశ! నీలమేఘశ్యామ! నిగమవినుత! అనుచు నీనామమును ప్రీతిపూర్వ
కముగా నామనస్సునందు భజన సేయుచుందును.

నీ, ఆయురారోగ్యపు ♦ త్రాళ్ళ సంపదలన్ని
 గలుగఁజేసెడి భార ♦ కర్తవీవే
 చదువు లెస్సంగ నేర్పి ♦ సభలో గరిష్టాధి
 కారమొందించెడి ♦ ఘనుడవీవే
 నడక మంచిదిపెట్టి ♦ నరులు మెచ్చెడునట్టి
 పేరు రప్పించెడి ♦ పెద్దవీవే
 బలువైన వై రాగ్య ♦ భక్తిజ్ఞానములిచ్చి
 ముక్తి బొందించెడు మూర్తివీవే
 తే. అవనిలో మానవులు కన్ని ♦ యాసలిచ్చి
 వ్యర్థులనుజేసి తెలిపెడి ♦ వాడవీవే ||భూ||

36

టీ. భూష...మార, ఆయురారోగ్య=శీవించుట రోగములు లేకుం
 డుట, పుత్ర=కొడుకులును, అర్ధ=వనమును, సంపదలు=భాగ్యములు, అన్ని,
 కలుగఁజేసెడి, భార=బాధ్యతగల, కర్తవు=అధికపతివి, ఈవె=నీవే, చదు
 వుకొ, లెస్సంగనేర్పి=బాగుగానేర్పి, సభలో, గరిష్టాధికారమొందించెడి=
 అధికమయిన గొప్పతనము కలుగఁజేసెడి, ఘనుడవీవే=గొప్పవాడవీవే,
 నడక=ప్రవర్తన, మంచిదిపెట్టి, నరులు, మెచ్చెడునట్టి=పొగడునట్టి, పేరుర
 ప్పించెడి=కీర్తి తెప్పించెడి, పెద్దవీవే=పెద్దవాడవునీవే, బలువైన=అధికమైన,
 వై రాగ్య=విషస్తవ్రసంనును కోరిక లేకుండుట, భక్తి=నిత్యబుద్ధి, జ్ఞానములు=
 వివేకములు, ఇచ్చి=కలిగించి, ముక్తి=మోక్షమును, పొందించెడు=కలుగఁ
 జేసెడు, మూర్తివి=ఆకారము గలవాడవు, ఈవె, అవనిలో=భూమియందు,
 మానవులకు=మనుష్యులకు, అన్ని ఆసలు + ఇచ్చి=అన్ని కోర్కెలు పుట్టించి,
 వ్యర్థులనుజేసి=కోర్కెలు పొందినవారిగఁజేసి, తెలిపెడువాడవు=తోపించే
 వాడవు, ఈవె=నీవే!

తా. ఓనరసింహ! ఆయువు, ఆరోగ్యము, పుత్రులు, భాగ్యము మొద
 లగుసంపదలు కలిగించు నాథుడవు, విద్యబాగుగానేర్పి సభలలో మెప్పుగ

బూదిని=బూదెనను, మురుగు=ముఖమునందు, పూసికొనిన=నీమి?, శంభుక=ఈశ్వరుని, ఒండక=తెలుసుకొనక, శైవజనుడు=శివభక్తుడు, కాడు=కాజాలడు, కాషాయస్త్రాలు=జేగురుబట్టలు, కట్టి, కప్పినక=కప్పుకొనినను, ఏమి, ఆశ=కోర్కెలు, పోవక=వదలక, యశివరుండుకాడు=మునికాజాలడు, ఇట్టిలోకిక వేషాలు=ఇట్టిలోకాచారసంబంధమైనవేషములు, కట్టుకొనినక=వేసుకొనినప్పటికిని, గురునిక=గురువుని, చెందక=చేరక, సత్ + ముక్తి = సన్ముక్తి = శ్రేష్ఠమగుమోక్షము, దొరకబోదు=దొరకజాలదు.

తా. ఓనరసింహాస్వామీ ! బ్రహ్మజ్ఞానము నొందినవాడే బ్రాహ్మణుడుగాని, జంఘెమున్నంతనే కాదు విష్ణుమహిమనెరిగినవాడే వైష్ణవుడుగాని నామములు పెట్టినంతనేకాదు. ఈశ్వరమహిమ తెలిసినవాడే శివభక్తుడుగాని బూడిదపూసికొనినంతనేకాదు. ఆశవిడచిననే సన్యాసియగుగాని ఏజ్ఞరంగుగడ్డలు కంపినంతనే కాదు. ఇట్టిమాయవేషమువేసినంతనే గురుబోధ తెలియకుండ మోక్షమురాదు.

సీ. నరసింహ నేనిన్ను ♦ నమ్మినందుకుజాల

నెనరు నాయందుంచు ♦ నెమ్మనమున

నన్నీవస్తువులు నీ ♦ న్నడిగి వేసట పుట్టె

నికనై న గటాక్ష ♦ మియ్యవయ్య

సంతసంబుననన్ను ♦ స్వర్గమందేయుంచు

భూమియందే యుంచు ♦ భోగిశయన

నయ్యుగా వై కుంత ♦ నగరమందేయుంచు

నరకమందే యుంచు ♦ నలిననాభ

తే. ఎచట నన్నుంచినంగాని ♦ యెపుడొనిన్ను

మఱచిపోకుండ నీనామ ♦ స్మరణనొసఁగు || భూ ||

టీ. భూష...దూర, నరసింహా! నేక=నేను, నిన్ను, నమ్మినందు
లకు, నాయందు=నాయెడ, నెమ్మనమునకొ=మనస్సునందు, చాలనెనరు=ఎ
క్కువప్రేమ, ఉంచు=ఉంచుము, అన్నివస్తువులు, నిన్ను, అడిగి, వేసటపు
ట్రైక=అలసటపుట్రైను, ఇంకనైనకొ=ఇకమీదనైనను, కటాక్షము=దయ,
ఇయ్యవయ్య=మాపవయ్య! సంతసంబునకొ=సంతోషముతో, నన్ను, భోగి
శయన=పాముమీద పరుండేవాడా! స్వర్గమందేయుంచు, భూమియందే
యుంచు, నళిననాభ=నాభియందు పద్మముగలవాడా! నయముగా=నేర్పు
తో, నై కుంతనగరమందేయుంచు=నై కుంతపురములోనే యుంచుము, నరక
మందేయుంచు, ఎచట=ఏలోకమందు, నన్ను, ఉంచినంగాని=ఉంచినప్పటి
కిని, ఎవ్రడు, నిన్నుమరచిపోకుండ, నీ=నీయొక్క, నామస్మరణకొ=నామ
మును దలచుట, ఒసగు=ఇమ్ము.

తా. ఓనరసింహా! నేనునిన్ను నమ్మినందులకు నాయందెక్కువప్రేమ
నుంచుము. అన్ని వస్తువులు నిన్నడిగి విసుగుజెందితిని. ఇకనైన దయచూ
పుము. నన్ను సంతోషముతో స్వర్గమందుగాని, భూమియందుగాని, నై కుంత
నగరమునగాని, నరకమునగాని, యుంచుము. నన్నెక్కడుంచినను సదా
నిన్ను మఱచిపోకుండ నీ నామస్మరణ జేయునట్లుగ జ్ఞానమునిమ్ము.

సీ. దేహమున్నవతికు ♦ మోహసాగరమందు

మునుఁగుచుందురు శుద్ధ ♦ మూఢజనులు

సలలితైశ్వర్యముల్ ♦ శాశ్వతంబనుకొని

షడ్భ్యుమలను మాన ♦ జాలరెవరు

సర్వకౌలము మాఘ ♦ సంసార బద్ధులై

గురుని కారుణ్యంబు ♦ గోరుకొనరు

జ్ఞానభక్తి విరక్తు ♦ తైన పెద్దలఁ జూచి

నిందజేయక తాము ♦ నిలువలేదె

తే. మత్తులైనట్టి దుర్జాతి ♦ మనుజులెల్ల

నిన్నుఁ గనలేరు మొదటికే ♦ నీరజాక్షు ॥భూ॥

40

టీ. భూమి... దూర, శుద్ధ మూఢజనులు=బొత్తిగా తెలివితక్కువ నరులు, దేహమున్నవటకు=శరీరమున్నంతవరకు, మోహసాగరమందు=మమ కారమును సముద్రమునందు, మనుగుచుందురు, సలలితైశ్వర్యములు=చక్కని భాగ్యములు, శాశ్వతంబు=నశించనివి, అనుకొని, పుట్టెను=అరువికారములు, మానజాలరు=చిడువలేరు, ఎవరు=ఎవ్వరును, సర్వకాలము=ఎల్లప్పుడు, మాయసంసారబద్ధులై=మాయతోఁగూడిన సంసారమున తగులుకొన్నవారై, గురునికారుణ్యంబుకొనె=సద్గురుని దయను, కోరుకొనరు=వాంఛింపరు, జ్ఞానము, భక్తి=భక్తి, విరక్తులు=ఆసక్తిలేనివారు, ఐన పెద్దలను, మాచి, నిం దజేయక=నిందింప, తాము, నిలువలేరు=ఉండజాలరు, నీరజాక్షు=పద్మనేత్ర, మత్తులైనట్టి=తమ్ముతాము తెలియక మడించినట్టి, దుర్జాతి=దుర్మార్గులయిన, మనుజులు, ఎల్లకొ=అందరు, నిన్నుకొ=నిన్ను, మొదటికే=అసలే, కనలేరు=చూడలేరు.

తా. ఓనరసింహా! అజ్ఞానులైన నరులు దేహమున్నంతవరకు మోహమును సముద్రములోమునిగి తేలుదుందురు. చక్కని భాగ్యములు స్థిరములను కొని కామ క్రోధ లోభ మద మాత్సర్యములగు అరుగుణంబులను వదలరు. సదా మాయసంసారమున తగుల్కొని సద్గురునిచేరరు. భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యములనెఱిగిన పెద్దలనుజూచి నిందింపకుండ యుండజాలరు. తమ్ముతామెలుగక మడించినట్టి దుర్మార్గులయిన మనుష్యులు నిన్నుసలే తెలుసుకొనజాలరు.

సీ. ఇలలోన నేడన్న ♦ మెత్తినప్పటినుండి

బలుగడించితి నయ్య ♦ పాతకములు

తెలిసి చేసితిఁ గొన్ని ♦ దెలియఁజాలకచేసి

బాధనొందితి నయ్య ♦ పద్మనాభ

అనుభవించెడు నప్పు ♦ డతిప్రయాసంబంచుఁ

బ్రజలుచెప్పఁగజాల ♦ భయముగలిగె

నగిరిపోవుటకు నై ♦ యే యుపాయంబైనఁ

జేసి చూతమటన్ను ♦ జేతకాదు

తే. సూర్య శశినేత్ర నీచాటుఁ ♦ బొచ్చినాడ

కలుషములు ద్రుంచి నన్నేలు ♦ కష్టమనక || భూ|| 41

టీ. భూష...దూర, ఇలలోనక=భూమియందు, నే=నేను, జన్మ
మెత్తినప్పటినుండి=పుట్టినప్పటినుండి, పలుపాతకములు అనేకపాపములు,
గడించితి నయ్య=కూడబెట్టితిని, కొన్ని=కొన్ని, పాపములు, తెలిసిచే
సితిక=ఎరిగియుండియే చేసితిని, కొన్ని, తెలియజాక=తెలిసికొన
క, చేసి, బాధక=కష్టమును, ఒందితి నయ్య=పొందితినినుమా! పద్మనాభ,
అనుభవించెడునప్పుడు = ఆకష్టములుపొందునప్పుడు, అతిప్రయాసంబంచు=
మిక్కిలికష్టమనుచు, ప్రజలు=లోకులు, చెప్పఁగన్=చెప్పఁగా, చాలభయ
ముగలిగె=ఎక్కువభయముపుట్టినది, ఎగిరిపోవుటనునై=ఆకాశమునం దెగిరి
పోవుటకు, ఏయుపాయంబైనక=సాధనమేదైన, చేసి చూతమటన్ను=
చేయుదమన్న, చేతకాదు, సూర్యశశినేత్ర=సూర్యచంద్రులు నేత్రములుగాఁ
గలవాఁడా! నీచాటుకొచ్చినాడ=నీమఱుగు చేరియుంటిని, కలుషము
లు=పాపములు, త్రుంచి=పోగొట్టి, నన్ను, కష్టమనక=భారమనితలచక,
ఏలు=కాపాడుము.

తా. ఓనరిసింహా! నేనుభూమిమీఁద పుట్టినప్పటినుండియు తెలిసి
కొన్నియు, తెలియకకొన్నియు, ననేకపాపములుచేసియుంటిని. అనేకకష్ట
ములుపొందితిని. లోకు లాకష్టములుపొందుట చాల ప్రయాసముకలుగునని
కెప్పగా విని మిక్కిలి భయముపొందితిని. ఈభయమునకై యాకాశమున
కెగిరిపోవుట కేయుపాయమైననుచేసి చూతమన్న చేతఁగాదు. సూర్యచం
ద్రులు నేత్రములుగాగల్గిన నీశరణుజొచ్చితిని. నాకలుషములు పోగొట్టి కష్ట
మనితలచక నన్ను కాపాడుము.

సీ. తాపసార్చిత నేను ♦ పాపకర్ముడనంచు

నాకు వంకలబెట్టె ♦ బోకుజుమ్మి

నాటికి శిక్షలు ♦ నాకు చేయుటకంటె

నేడు నేయుము నీవు ♦ నేస్తమనక

అతిభయంకరులైన ♦ యమదూతలకు నన్ను

నొప్పగింపకు మయ్య ♦ యరగశయన

నీదాసులనుబట్టి ♦ నీవు దండింపంగ

వద్దవద్దన రెంత ♦ పెద్దలైన

తే. దండివై నీవు పరపీడె ♦ దగులజేయ

వాసిగల పేరు కపకీర్తి ♦ వచ్చునయ్య ||భూ||

42

టీ. భూష...దూర, తాపసార్చిత=మునులచేపూజింపబడినవాడా !

నేను, పాపకర్ముడు=పాపపుపనులుచేయువాడు, అటంచు నాకు, వంక
ల= తప్పలను, పెట్టెబోకుజుమ్మి=పెట్టెబోకునుమా ! నాటికి=అదినము
నకు (చచ్చిపోయినతరువాత) నాకు, శిక్షలుచేయుటకంటె=సిండించుట
కంటె, నేడు=ఈరోజున, నీవు, నేస్తమనక=న్నేహమనితలపక, చేయుము=
దండనచేయుము, యరగశయన=పాముమీదపవళించువాడా ! అతిభయంక
రులయిన=మిక్కిలిభయముపుట్టించువారలయిన, యమదూతలకు, నన్ను
ఒప్పగింపకుమయ్య=నశపరుపకుముతండ్రీ ! ఎంతపెద్దలైనను=ఎట్టి పెద్దమను
ష్యులయినను, నీవు, నీదాసుల=నీ సేవకులను, పట్టి=పట్టుకొని, దండిం
పంగ=శిక్షింపుచుండగా, వద్దవద్దనరు=నండించవద్దనిచెప్పరు, నీవు, తండి
వియై=నాకురక్షకుడనై, పరపీడె=ఇతరులచేతబాధలు, తగులజేయ=
కల్గింపజేసినచో, వాసిగల=కీర్తిగలిగిన, పేరుకు, అపకీర్తి=చెడ్డపేరు, వచ్చు
నయ్య=వచ్చునుతండ్రీ !

తా. ఓనరసింహా ! మునీశ్వరులచే పూజింపబడినవాడా ! నేను
పాపకర్ముడనని వంకలబెట్టుము. వామరణాంతమున శిక్షించుటకంటె నా

యందు ప్రియముఁజూపక ఈరోజుననే శిక్షింపుము. అతిభయంకరులయిన యమకింకరులకు నన్ను వశపరుపకుము ఎంతపెద్దమనుష్యులయినను, నీవు నీ సేవకులను దండింపుచుండగా వద్దని చెప్పరు. నిపురక్షకుఁడవై యితరులచే బాధలను గలుగఁజేసినచో కీర్తిగల నీపేరునకు, అపకీర్తివచ్చును.

సీ. ధరణిలోపల నేను ♦ తల్లిగర్భమునందు

బుట్టినప్పటినుండి ♦ పుణ్యమెఱుంగ

నేకాదశీ వ్రతం ♦ బెన్నఁడుండఁగలేదు

తీర్థయాత్రలకై నఁ ♦ దిరుగలేదు

పారమార్థికమైనఁ ♦ పనులు సేయఁగలేదు

భిక్షమొక్కనికై నఁ ♦ బెట్టలేదు

జ్ఞానవంతులకై నఁ ♦ బూని మ్రొక్కఁగలేదు

ఇతరదానములైన ♦ నియ్యలేదు

తే. నళిన దళనేత్ర నిన్ను నే ♦ నమ్మినాను

జేరి రక్షింపవే నన్ను ♦ శీఘ్రముగను || భూ ||

43

టీ. భూష...దూర, ధరణిలోపల = భూమియందు, నేను, తల్లిగర్భమునందు = తల్లికడుపునందు, పుట్టినప్పటినుండి = పుట్టినది మొదలు, పుణ్యము = మంచిపని చేయుట చేపచ్చు ఫలము, ఎఱుంగ = ఎఱుంగను, ఏకాదశీవ్రతంబు = ఏకాదశియను మహావ్రతము, తీర్థయాత్రలకు విసంక = పుణ్యస్థలములకైనను, తిరుగలేదు = వెళ్ళలేదు, పారమార్థికమైనపనులు = పుణ్యమునిచ్చుపనులు, సేయఁగలేదు = చేయలేదు, ఒక్కనికైనకొ, భిక్షము = ముప్పి, పెట్టలేదు, జ్ఞానవంతులకు = జ్ఞానము తెలిసినవారికి, విసంక = అయినప్పటికిని, పూని = బుద్ధిపూర్వకముగా, మ్రొక్కఁగలేదు = నమస్కరింపలేదు, ఇతరదానములైన ఇయ్యలేదు, నళినదళనేత్ర = పద్మరేకులపంటి నేత్రములు గలవాఁడా! నిన్ను, నే, నమ్మినాను = నమ్ముకొని యున్నాను, నన్ను, శీఘ్రముగ = వేగముగ చేరి = నమిసింది, రక్షింపవే = కాపాడుమా!

తా. ఓనరసింహా! నేను భూమియందు తల్లిగర్భమునుండి పుట్టినది మొదలు పుణ్యపువనులు చేయలేదు ఏకాదశీవ్రతముండలేదు ఏపుణ్యస్థలము, లకును పోలేదు పుణ్యమునిచ్చు పనులుచేయలేదు ఒకనికైనను భిక్షుముపెట్ట లేదు పండితులకు నమస్కరింపలేదు ఏయితరదానములైనను చేయలేదు నేను నిన్ను నమ్మినాను శీఘ్రముగా సమీపించి నన్ను కాపాడుము.

సీ. అడవిపక్షుల కెవ్వఁ ♦ డాహార మిచ్చెను

మృగజాతి కెవ్వఁడు ♦ మేతఁబెట్టె

వనచరాదులకు భో ♦ జన మెవ్వఁడిప్పించె

జెట్లకెవ్వఁడు నీళ్ళు ♦ చేడిపోసె

స్త్రీలగర్భంబున ♦ శిశువు నెవ్వఁడు పెంచె

ఘణుల కెవ్వఁడు పోసె ♦ బరగ బాలు

మధుపాళి కెవ్వఁడు ♦ మకరంద మొసరించె

బనుల కెవ్వఁడొసంగె ♦ బచ్చిపూరి

తే. జీనకోట్లచు బోషింప ♦ నీనె కాని

వేత యొకదాత లేడయ్య ♦ వెదకిచూడ ||భూ|| 44

టీ. భూష...దూర, అడవిపక్షులకు=అడవిలోనుండు పక్షులకు, ఎవ్వఁడు, ఆహారము=తీండి, ఇచ్చెన్=ఇచ్చెను? మృగజాతికి=జంతువులకు, ఎవ్వఁడు, మేతఁబెట్టె=మేతను కల్పించెను, వనచర + ఆమలకు=వనచరాదులకు=అడవులలో సంచరించు కోతులు మొదలగువాటికి, భోజనము=ఆహారము, ఎవ్వఁడు, ఇప్పించెన్=ఇచ్చునట్లుచేసెను, చెట్లకు, ఎవ్వఁడు, నీళ్ళు, చేడిపోడి, పోసె=పోసెను, స్త్రీలగర్భంబున శిశువున్=స్త్రీలకడుపులయందలి బిడ్డను, ఎవ్వఁడు, పెంచె, ఘణులకు=పాములకు, ఎవ్వఁడు, పరగన్=ఒప్పేటట్లు, పాలుపోసెన్=పాలుపోసెను, మధుపాళికి=మధుదలగుంపునకు, ఎవ్వఁడు, మకరందము=తేనె, ఒసరించెన్=కూర్చెను, పశులకు=పశువులకు, ఎవ్వఁడు, ఒసంగెన్=ఋచ్చెను, పచ్చిపూరి=పచ్చనిగడ్డిని, జీవ

కోట్లను=ప్రాణిసముదాయమును, పోషించు=పెంచుటకు, నీవెకాని=నీవేగాని,
వేఱయొక దాతలేడు=ఇంకొక ధర్మాత్ముడులేడు, చెదకిచూడక=పరి
కించిచూడగా!

తా. ఓనరసింహా! ఎవ్వడు! అడవి పక్షులకు, మృగములకు, వనచర
ములకు ఆహారమిచ్చెను? ఎవ్వడు చెట్లకు నీళ్లుతోడి పోసెను? స్త్రీలగర్భ
ముల యందలి బిడ్డలపెంచెను? పాములకు పాలుపోసెను? తుమ్మెదలకు తేనె
సమకూర్చెను? పశువులకు పచ్చగడ్డినిచ్చెను? ఎంతవెదకినను సమస్తప్రాణు
లను పోషించే కర్తవునీవేగాని మరియొకదాతలేడు.

నీ. దనుజారి నావంటి ♦ దాసజాలము నీకు

కోటిసంఖ్యగలదు ♦ కొదవలేదు

బంట్లసందడివల్ల ♦ బహుపరాక్రై నన్ను

మఱచిపోకుము భాగ్య ♦ మహిమచేత

దండిగా భృత్యులు ♦ దగిలి నీకుండంగ

బక్క-బం టేపాటి ♦ పనికి నగును

నీవు మెచ్చెడిపనుల్ ♦ నేను జేయఁగలేక

యింత వృధాజన్మ ♦ మెత్తి నాను

తే. భూజనులలోన నే నప్ర ♦ యోజకుఁడను

గనుక నీసత్కటాక్షంబు ♦ గలుగఁజేయు ॥భూ॥ 45

టీక. భూష...దూర, దనుజారి=రాక్షసులకుశత్రువైనవాడా! నా
వంటి=నాబోటి, దాసజాలము=నౌకరులగుంపు, నీకు, కోటిసంఖ్యగలదు,
కొదవలేదు=లోపములేదు, భాగ్యమహిమచేత=విశ్వర్యమువలని గొప్పతనము
చేతను, బంట్లసందడివల్ల=దాసులతోందరిచేతను, బహుపరాక్రై నక=ఎక్కు
వమఱపుచేత, నన్ను, మఱచిపోకుము, దండిగా=ఎక్కువగా, భృత్యులు=
సేవకులు నీకు, తగిలి=వెంటాడి, ఉండగ, బక్క-బంటు=చిన్న సేవకుఁడు,
ఏపాటిపనికిక=ఏమాత్రముపనికి, అగును=సహాయమగును, నీవు, మెచ్చెడి

పనుల్=సాగ డెడిపనులను, నేనుకేయగలేక, ఇంత=ఇటువంటి, వృధా
జన్మము=పనికిరానిపుట్టుక, ఎత్తినాకు=పుట్టితిని, భూజనులలోన=భూమి
యందలిప్రజలలో, నేను, ఆప్రయోజకుడను=పనికిమాలినవాడను, కనుక,
నీసత్కృతాక్షంబు=నీదయతోగూడినమాపు, కలుగజేయుము=కలిగించుము.

తా. ఓనరసింహస్వామీ ! నావంటినేవకులు నీకనేకకోట్లుగలరు. ఆ
నేవకులనందడిలోను, భాగ్యంబులనను, మఱపుచేతను నన్ను మరువవలదు.
నీనేవకులు బలవంతులయి నిన్ను వెంటాడుదురు. నేను బలములేనివాడను.
నీవు మెచ్చుకొనేపనులనుచేయలేను. ప్రయోజనములేనిపుట్టుకపుట్టి జనులలో
నీదుడనైతిని. నన్నునీవేకాపాడవలయును.

నీ. కమలలోచన నన్ను ♦ గన్నతండ్రివి గాన

నిన్ను నేమఱకుంటి ♦ నేనువిడక

నుదర పోషణకునై ♦ యొకరి నే నాశింప

నేర నా కన్నంబు ♦ నీవు నడుపు

పెట్టలే నంటివా ♦ పిన్న పెద్దలలోన

దగవు కీప్పుడు దీయ ♦ దలచినాను

ధనము భారంబైన ♦ దలకీరిటము నమ్ము

కుండలంబులు పై డెడి ♦ గోలును లమ్ము

తే. కొనకు నీశేఖచక్రముల్ ♦ కుదువఁ బెట్టి

గ్రాసము నొసంగి పోషించు ♦ కపట ముడిగి || భూ || 46

టీక. భూ...మార, కమలలోచన=పద్మములవంటి కన్నులుగల
వాడా ! నన్నుకొ కన్నతండ్రివిగాన=పుట్టించినతండ్రివగుట, నిన్నుకొ,
ఏమఱకుంటి=మఱువకుంటిని, నేను, విడక, ఉదరపోషణకునై=సాట్టించు
కొనుటకుగాను, ఒకరికొ=నీకంటెమఱియొకరిని, ఏకొ=నేను, అశింపనేరకొ=
మగజాలను, నాకు, అన్నంబు, నీవునడుపు=నీవేపెట్టుము, పెట్టలేనంటి

వా=పెట్టజాలనన్నచో, పిన్న పెద్దలలోనక=పెద్దచిన్నలలోను, ఇప్పుడు,
తగవుకు=న్యాయము సేర్పరుచుటకు, తీయతలఁచినాను = రప్పింపసెంచితిని,
ధనముభారంబైన=డబ్బునిచ్చుటకష్టమనితోచినచో, తలకిరీటముకొ=తొపై
ధరించుకీరీటమును, అమ్ము=అమ్మివేయుము, కుండలంబులు=చేవులకుధరించు
పోగులు, పైడిగొలుసులు=బంగారపుగొలుసులు, అమ్ము, కొనకు=చివరకు
నీశంఖచక్రములో, కుమవఁబెట్టి=తాకట్టుపెట్టి, కపటము=మోసము, ఉడిగి=
మాని, గ్రాసమును=ఆహారమును, ఒసంగి=యిచ్చి, పోషించు=పెంచుము.

తా. ఓనరసింహా ! నన్ను పుట్టించినవాడవునీవే గాన నీన్న మఱువక
విడువకుంటిని. పొట్టనింపుకొనుటకు మరియొకరినివేడజాలను. నాకాహాగము
నీవేపెట్టుము. పెట్టలేనందువేని పిన్న పెద్దలందఱకు తగవునకు రప్పింపదలఁచి
తిని. ధనమునిచ్చుటకష్టమనివోచినచో నీకిరీటమును, కుండలములను, బంగారపు
గొలుసులను అమ్మివేయుము. అప్పటికి ధనముచాలకున్నచో చివరకు నీ
శంఖచక్రముల తాకట్టుపెట్టి ద్రోహచింతమాని యాహారమిచ్చి నన్ను
పెంచుము.

సీ. కువలయశ్యామ నీ ♦ కొలువు చేసిననాకు

జీత మెందుకు ముట్ట ♦ జెప్పనైతి

మంచిమాటలచేత ♦ గొంచె మియ్యంగలేవు

కలహ మానికఁ జుమ్మి ♦ ఖండితముగ

నీవు సాధువు గాన ♦ నింతపర్యంతంబు

చనువుచే నిన్నాళ్ళు ♦ జరుపవలసె

నిక నే సహింప నీ ♦ విపుడు నన్నేమైన

శిక్ష చేసినఁ జేయు ♦ సిద్ధమయితి

తే. నేడు కరుణింపకుంటివా ♦ నిశ్చయముగ

దెగఁబడితి జూడు నీతోడ ♦ జగడమునకు || భూ || 47

జీక. భూ ప...దూగ, కువలయ=నల్లకలువవలె, శ్యామ=చామన
 చాయగలవాడా! నీకొలుపుచేసిననాకు=నీ నేవచేసిననాకు, జీతము=బత్తె
 ము, ఎందుకు, ముట్టజెప్పవైతి=ఇయ్యకుంటిని, మంచిమాటలచేతకా, కొంచె
 ము=ఏమాత్రమును, ఇయ్యగలేవు=ఈయజాలవు, ఇకన్=ఇకముందు,
 ఖండితముగకా=తప్పకుండా, కలహము=జగడము, డౌఁజొమ్మి=అగునునుమా!
 ఈవు=నీవు, సాగువుగానకా=మంచివాడవుగనుక, ఇంతపర్యంతంబు, చను
 వుచేకా=పరిచయముచేత, ఇన్నాళ్లు=ఇన్నిగోజాలు, జరుపవలసెకా=గడప
 వలసినవచ్చినది, ఇకకా=ఇకముందు, ఏసహింపను=నేనోర్వను, ఈవు,
 ఇపుడు, నన్ను, ఏమి, ఐన, శిక్షచేసినకా=పండనజేసినను, చేయు=చేయు
 ము, సిద్ధమైతికా=తయారైతిని, నేడు=ఈవేళ, కరుణింపకుంటివా=నయ
 చూపకున్న, నిశ్చయముగ=నిజముగ, నీతోడ, జగడమునకు, తెగబడితిని=
 సాహసించితిని, చూడు=చూచుకొనుము.

తా. ఓనరసింహా! నీ నేవజేసిననాకు కూలెందువలనముట్టచెప్పలేదు.
 మంచిమాటచేత నేమాత్రమునీయజాలవు ఇకముందు తప్పకుండగ జగడ
 మగును. నీవుశాంతుడవు కాబట్టి యింతవఱకు పరిచయముచేత గడపవలసి
 వచ్చినది. ఇకముందు నేనహింపను. నీవిపుడు నన్నేమైన శిక్షచేయతలచిన
 చో సిద్ధముగానుంటిని. ఈవేళనన్ను కరుణింపకుంటివేని, నిజముగా నీతోడ
 జగడమునకు తయారుగొనుంటిని.

నీ. హరిసీకు బర్యంక ♦ మైన శేషుండు చాల

బవనము భక్షించి ♦ బ్రతుకుచుండు

ననువుగా నీకు వా ♦ హస్తమైన ఖగరాజు

గొప్పపాముల నోట ♦ గొలుకుచుండు

నదిగాక నీ భార్య ♦ మైన లక్ష్మీదేవి

దినము వేరంటంబు ♦ దిరుగుచుండు

నిన్ను భక్తులు పిల్చి ♦ నిత్యపూజలుచేసి

ప్రేమఁ బకావన్నములో ♦ పెట్టుచుండు

తే. స్వస్థముగ నీకు గ్రాసము ♦ జరుగుచుండఁ

గాను నీచేతిదొకటైనఁ ♦ గాదు వ్యయము || భూ. 43

టీక. భూష...నూర, హరి=ఓనరసింహమూర్తి ! నీకు=పర్యంక
మయిన=పడకయైన, శేషుఁడు=ఆశేషుఁడు. చాన్=ఁగిక్కిలి, పరనము=
గాలిని, భక్షించి=తిని, బ్రతుకుచుండుకొ, అచవుగా=ఁప్పుగా, స్వస్థ, వాహ
నమైన=ఎక్కేనియైన, ఖగరాజు=గరుత్మంతుడు, గొప్పపామును, నోటన్=
నోటిచే, కొఱుకుచుండుకొ=తినుచుండును, అదిగాక, నీభార్యయైన, లక్ష్మీ
దేవి, దినము=ప్రతిదినము, పేరంటము=పేరంటమునకు, తిరుగుచుండున్=
సంచరించుచుండును, నిన్ను, భక్తులు, పిల్చి, నిత్యపూజలుచేసి=ప్రతిదినము
పూజలుసలిపి, ప్రేమకొ=భక్తితో, పకావన్నములో=పరమాన్నములను, పెట్టు
చుండన్=పెట్టుచుండగా, స్వస్థముగ=నెమ్మదిగా, గ్రాసము=భోజనము
జరుగుచుండకొ=జరుగుచుండగా, కాను=నమ్మిడిలో అయిదవవంతు, ఒక
టైనకొ, నీచేతిది=నీస్వంతము, వ్యయముకాదు=ఖర్చుకాదు;

తా. ఓనరసింహా ! నీవునుండు ఆవిశేషుఁడు గాలిని తిని బ్రతుకు
చుండును. నీవాహనమైన గరుత్మంతుఁడు గొప్పపాములను తినుచుండును.
నీభార్యయగు లక్ష్మీదేవి నిత్యమును పేరంటమునకేనును. నిన్నునీభక్తులు
పిల్చి సదాపూజలుచేసి ప్రేమతో పరమాన్నమును పెట్టుచుండును. నిశ్చింత
గా నీకు అన్నప్రస్త్రములున్నవి. నీచేతిదొక కాసయినను ఖర్చుకాదు.

సీ. పుండరీకాక్ష నా ♦ రెండు కన్నులనింక

నిన్నుఁ జూచెడి భాగ్య ♦ మిన్నఁడయ్య

వాసిగా నామనో ♦ వాంఛ దీరెడునట్లు

సాగనుగా నీహృదు ♦ జూపవయ్య

పాపకర్మనికంటఁ ♦ బడక పోవుదముచు

బదుషమైన బ్రతిజ్ఞఁ ♦ బట్టినావ

వసుధలోఁ బతితసా ♦ వనుండ వీనంచునే

బుణ్యవంతులనోటఁ ♦ బొగడనింటి

తే. నేమిటికి విస్తరించె నీ ♦ కింతకీర్తి

ద్రోహి నై నను నాకీపు ♦ దొరకరాదె || భూ ||

49

టి. భూష...దూక, పుండరీకాక్ష = తెల్ల తామరపద్మములపంటి కన్నులుగలవాఁడా ! నారెండుకన్నులనిండ = నాకన్నులార, నిన్నుకొ, మా చెడిభాగ్యము = అవృష్ట్యు, ఎన్నడయ్యు = నిష్ఠుడొగదా ! వాసిగా = భ్యాతిగా, నామనోవాంఛ = నామనసునందలికోర్కె, తీరెనునట్లు = నెరవేరునట్లు, నీరూపుకొ = నీ ఆకారమును, సొగసుగా = చక్కగా, చూపనయ్యు = కనుబటపును ! పాపకర్మనికంటఁ = దుర్మార్గునిచూపునందు, పడకపోవుదమంచుకొ = కనబడకూడదనుకొని పరుషమైన పతిజ్ఞకొ = కఠినపుపంతుమును, పట్టినావ = చేసితివా ! వసుధలోకొ = భూమియందు, ఈపు = నీవు, పతితపాపనుండపు = సాపులను పవిత్రులనుజేయువాఁడవు, అంచుకొ = అనుచు, ఏన్ = నేను, పుణ్యవంతులు = పుణ్యాత్ములు, నోటకొ = నోటితో, పొగడనింటికొ = కొనియాడగా నాలించితిని, ఇంతకీర్తి = ఇంతగొప్పతనము, నీకు, ఏమిటికి = ఎందుకొఱచు, విస్తరించెకొ = వ్యాపించినది, ద్రోహి నైనను = పాపకర్మడైననను, నాను, ఈపు = నీవు, దొరకరాదె = దొరకకూడదా !

తా. ఓనరసింహా ! నాకన్నులుకలుపుచీర నిన్నుజూచు అవృష్ట మెప్పుడోకలుగును? నాకోర్కెదీటునట్లు నీచక్కనిరూపము నొక్కమారుఁజూపుము. దుర్మార్గునికంటికి కనబడకూడదని కఠినమును పంతుమును పట్టితివా! పాపాత్ములను పాపములులేనివానినిగాజేయువాఁడవని పుణ్యాత్ములు నిన్ను కొనియాడగా వింటిని. నీకీర్తి విస్తారముగ నేల వ్యాపింపవలయును? దోషుడనమును నాను నీవు దొరకరాదా !

నీ, పచ్చి చర్మపుండిత్తి ♦ పసలేదు దేహంబు

లోపల నంతట ♦ రోయరోత

నరములు శల్యముల్ ♦ నవగంధములు రక్త

మాంసంబు కండలు ♦ మైలతిత్తి

బలువైన యెండ వా ♦ నల కోర్వడెంతైన

దాశలే దాకలి ♦ దాహములకు

సకల రోగములకు ♦ సంస్థానమయి యుండు

నిలువ దస్థిరమైన ♦ నీటిబుగ్గ

తే. బొందిలోనుండు ప్రాణముల్ ♦ పోయినంతఁ

కాటికేగాని కొఱగాదు ♦ గవ్వకైన || భూ||

50

టీ. భూష...దూర, దేహంబు=శరీరము, పచ్చిచర్మపుండిత్తి=పచ్చి తోలుతో తయారు చేసినసంచిపంటిది, పసలేదు=సారములేదు, లోపలనంతట=లోపలనంతటను, రోయ=నెదకిమాడ, రోత=అనన్యము, నరములు=నాడులు, శల్యముల్=ఎముకలు, నవగంధములు=నొమ్మిదిచిల్లులు, రక్త=రక్తము, మాంస=మాంసము, కండలు, మైలతిత్తి=అపరిశుద్ధమైన సంచిపంటిది, బలువైన=శీఘ్రముగ, ఎండవానలకు, ఎంతైన=ఏమాత్రమును, ఓర్వదు=తాళజాలదు, ఆకలిదాహములకు, తాశలేదు=ఓర్వలేదు, సకల=సమస్తములయిన, రోగములకు=జబ్బులకు, సంస్థానమయి=నివసించుచోటైఉండును, నిలువదు=ఆగదు, అస్థిరమైన=శాశ్వతముగానిదగు, నీటిబుగ్గ=నీటిబుడగవంటిది, బొందిలోనుండు=శరీరమందుండు, ప్రాణముల్ పోయినంత=జీవనములు పోయినంతనే, కాటికేగాని=వల్లకాటికేగాని, గవ్వకైన=గవ్వమాత్రముకైనను, కొఱగాదు=పనికిరాదు.

తా. ఓనరసింహాస్వామీ! ఈశరీరము పచ్చితోలుతో చేయబడిన సంచి. లోపలనంతయు పసలేదు. ప్రేగులు యెముకలు రక్తమాంసములు

నవనాడులు నెందుకు పనికిరానిమైలతిత్తులు. ఎండవానలకు తాళలేదు. రోగములన్నియునుండును. నీటిబుడగలెనే స్థిరమైనదికాదు. ప్రాణములు బొంబిలోనుండిపోగానే గవ్వకైన పకినిరాదు. వెంటనే వల్లకాటికిచేర్తురు.

నీ. బలురోగములకు నీ ♦ పాద తీర్థమె గాని

వలపు మందులు నాకు ♦ వలదు వలదు

చెలిమినేయుచు నీకు ♦ నేవజేసెదఁ గాని

నీ దానకోటిలో ♦ నిలువవయ్య

గ్రహభయంబునకుఁ జ ♦ క్రముఁదలంచెదఁ గాని

ఘోరరక్షలు కట్టఁ ♦ గోరనయ్య

పాముకాటుకు నిన్ను ♦ భజనఁ జేసెదఁగాని

దానిమంత్రము నేను ♦ తలఁచనయ్య

తే. దొరికితివి నాకు దండివై ♦ ద్యుఁడవు నీవు

వేయికష్టాలు వచ్చిన ♦ వెఱవనయ్య || భూ||

51

టీ. భూ...దూర, బలురోగములకు=పెద్ద పెద్ద జబ్బులకు, నీపాద తీర్థమెగాని=నీపాదములుకడిగిననీరేగాని, వలపుమందులు=లియ్యనిమందులు, నాకు, వలదువలదు=అక్కరలేదు, చెలిమినేయుచు=న్నేహముగలుపుచు, నీ నేవజేసెదగాని=నీపూజచేయుదునేగాని, నీదానకోటిలో=నీభక్తులందరిలో, నిలువవయ్య=చేర్చును, గ్రహభయంబునకుఁ=గ్రహముపలన కలుఁగుబాధకు చక్రముతలంచెదగాని = నీచక్రము నేతలచెదగాని, ఘోరరక్షలు=భయంకరమైనరక్షలేకులు, కట్టగోరనయ్య=కట్టుకొనకోరను, పాముకాటుకు=పాము కరచినచో, నిన్ను, భజనచేసెదగాని=కొలిచెదనేగాని, దానిమంత్రము=పాముమంత్రమును, ఏను=నేను, తలఁచనయ్య=తలఁచను, దండివై ద్యుఁడవు=గొప్పవైద్యుఁడవు, నీవు, నాకు, దొరికితివి, వేయికష్టాలువచ్చిన=అనేకబాధలుకలిగినను, వెఱవనయ్య=భయపడకుమా !

తా. ఓనరసింహా! పెద్దపెద్దజబ్బులకు నీపాదతీర్థమేనాని వలపుమందులు నాకక్కఱలేదు. జతగోరి నీసేవజేసెదఁగాన నీభక్తకోటిలోఁజేర్చుము. గ్రహమువలనగల్గుబాధలకు నీచక్రమునే స్మరింతుమకాని, రక్షరేకులను గోరను. పాముకాటునకు నీనామస్మరణజేసెదఁగాని పాముమంత్రమును కోరను. నీవే నాకు గొప్పవైద్యుడవు. కాబట్టి ఎన్నికష్టములు కలిగినను భయపడను.

నీ. కూటికోసరము నేఁ ♦ గొఱగాని జనులచే

బలు గద్దరింపులు ♦ పడఁగ వలసె

దారసుత భ్రమ ♦ దగిలియుండఁగఁగదా

దేశ దేశములెల్లఁ ♦ దిరుగవలసెఁ

పెనుదరిద్రతపైని ♦ పెనఁగి యండఁగఁగదా

చేరి నీచుల సేవ ♦ చేయవలసె

నభిమానములు మది ♦ నంటియుండఁగఁ గదా

పరులఁ జూచిన భీతి ♦ పడఁగ వలసె

తే. నిటులసంసార వారధి ♦ నీఁద లేక

వేయి విధముల నిన్ను నే ♦ వేఁడుకోరితి ||భూ|| 52

టీ. భూష...దూర, సేక=సేను, కూటికోసరము=అన్నముకొఱకై కొఱగానిజనులచే=పనికిమాలినమనుష్యులచేత, బలుగద్దరింపులు=అనేకమండలింపులు, పడఁగవలసె=పడవలసివచ్చినది, దార=భార్యయందును, సుత=కొడుకులయెడలను, భ్రమ=మోహము, తగిలియుండఁగఁగదా=తగుల్కొని యుండుటవల్ల సేగదా! దేశదేశములెల్లఁ=అయీదేశములెల్లను, తిరుగవలసె=పెనుదరిద్రత=మిక్కిలిదీద్రతనము, పైని=నాపైని, పెనఁగియుండఁగఁగదా=చుట్టుకొనియున్నందుచేత సేకదా! చేరి దగ్గరకువెళ్ళి, నీచులసేవ=హీనులకొలుపు, చేయవలసె, అభిమానములు=గౌరవములు, మదిక=మనసునందు, అంటియుండఁగఁగదా=కలిగియుండుటవల్ల సేగదా, పరులక=ఇతరు

లను, చూచిన, భీతిపడఁగవలసెన్ = భయపడవలసివచ్చెను, ఇటుల = ఈవిధముగా, సంసారవారధిన్ = సంసారమును సముద్రమును, ఈడలేక = దాటలేక, వేయివిధముల = అనేకవిధముల, నిన్ను, నే = నేను, వేడుకొంటి = ప్రార్థించితిని.

తా. ఓనరసింహా! కూటికొఱకై హినులచేత ననేక మందలింపులును, భార్యాపుత్రులమీద మోహముచేత దేశదేశములు తిరుగుటయును, మిక్కిలి బీదతనముచుట్టియుండుటచేత నీచులదరిజేరి నేవజేయుటయు, అభిమానము మనములోనుండుటచేత యితరులజూచి భయపడుటయు, నాకు సంభవించినవి. ఈవిధముగా సంసారమును సముద్రమునుదాటలేక నీస్మరణచే దాటవచ్చునని అనేకవిధముల నిన్ను ప్రార్థించుచున్నాను.

సీ. సాధు సజ్జనులతో ♦ జగడమాడిన గీడు

కవులతో వైరంబు ♦ గాంచగీడు

పరమ దీనులఁ జిక్క ♦ బట్టికొట్టిన గీడు

భీక్షకులను దుఃఖి ♦ పెట్టగీడు

నీటుపేదలనుజూచి ♦ నిందజేసిన గీడు

పుణ్యవంతులఁ దిట్ట ♦ బాసగు గీడు

సద్భక్తులను దిర ♦ స్కార మాడిన గీడు

గురుని ద్రవ్యము దోచు ♦ కొనిన గీడు

తే. దుష్టకార్యము లొనరించు దుర్జనులకు

ఘనతరంబై ననరకంబు ♦ గట్టిముల్లై || భూ ||

శ్రితి

టీ. భూ...దూర, సాధుసజ్జనులతో = నెమ్మదిగలవారితోడను, యోగ్యులతోడను, జగడమాడిన = పోట్లాడిన, కీడు = అపకారము, కవులతో = కవిత్వముచెప్పువారితో, వైరంబు = విరోధము, కాంచగీడు = పెట్టుకొనిన చెఱుపు, పరమదీనుల = మిక్కిలిభయపడువారిని, చిక్కబట్టి = బంధించి,

కొట్టినకొట్టినచో, కీడు, భిక్షకులను, విచ్చగాండ్రను, దుఃఖపెట్టకొ=
వడ్డించిన, కీడు, నిఱుపేదలనుజూచి=మిక్కిలిబీదలకునుగొని,నిందచేసినకొ=
నిందించినచో, కీడు, పుణ్యవంతులకుకొ=పుణ్యాత్ములను, తిట్టకొ=శిట్టిన,
కీడు, పొసగుకొ=కలుగును, నచ్చుత్తులను=గొప్పభక్తులను, తిరస్కారమాడి
నకొ=అనాదరముచేసినచో, కీడు, గురునిద్రవ్యముకొ=గురువుయొక్కధనము
దోచుకొనినకొ=అపహరించినచో, కీడు, దుష్టకార్యములు=చెడుపనులు,
ఒనరించు=చేయునట్టి, దుర్జనులకు, ఘనతరంపై=ఘోరమయిన, నరకం
బు=నరకమే, గట్టిముల్లె=కూడబెట్టుకొనినధనమువంటిది.

తా. ఓనరసింహా ! సాధువులతో సజ్జనులతో పోట్లాడుట, కవులతో
విరోధపడుట, మిక్కిలిభయపడుదీనులనుబంధించికొట్టుట, విచ్చగాండ్రనే
డ్డించుట, నిఱుపేదలను నిందించుట, పుణ్యాత్ములనుతిట్టుట, గొప్పభక్తు
లను తిరస్కరించుట, గురునిధనము నపహరించుట మొదలగునవి చెఱుపును
గలిగించును. దుష్టకార్యములుచేయు దుర్మార్గులకు నరకమే కూడబెట్టుకొనిన
ధనమువంటిది.

సీ. పరుల ద్రవ్యము మీఁద ♦ భ్రాంతి నొందిన వాఁడు
పరకాంతల నవేక్ష ♦ పడెడు వాఁడు

అర్థులవీర్తంబు ♦ లపహరించెడు వాఁడు

దానమియ్యంగ వ ♦ ద్దనెడు వాఁడు

సభలలోపల నిల్చి ♦ చాడి చెప్పెడి వాఁడు

పక్షపు సాక్ష్యంబు ♦ పలుకు వాఁడు

వీడ్చు దాసులఁ జూచి ♦ వెక్కిరించెడి వాఁడు

ధర్మసాధులఁ దిట్ట ♦ దలంచు వాఁడు

తే. ప్రజల జంతుల హింసించు ♦ పాతకుండు

కాలకింకర గదలచే ♦ గష్టమొందు ||భూ||

టీ. భూష...దూర, పరులద్రవ్యముమీఁద = ఇతరులధనముమీఁద,
 భ్రాంతినొందినవాఁడు = ఆనపడినవాఁడు, పరకాంతలక = ఇతరస్త్రీలను,
 అపేక్షపడెడువాఁడు = ఆశించువాఁడును, అర్థల = యాచకుల, విత్తంబు = సా
 మ్మును, అపహరించెడివాఁడు = నొంగిలించువాఁడును, దానము = ధర్మము,
 ఇయ్యంగ = చేయుచుండగ, వద్దు, అనెడువాఁడు, సఫలలోపల = సఫలండు,
 నిల్చి, చాడిచెప్పేడివాఁడు = ఇతరులపై నేరములుచెప్పేవాఁడును, పక్షపు
 సాక్ష్యంబుపలుకువాఁడు = అబద్ధపుసాక్ష్యమిచ్చువాఁడును, విష్ణుదాసులక =
 విష్ణుధర్మములనుచూచి, నెక్కిరించెడువాఁడు = నవ్వువాఁడును, ధర్మసాధులక =
 ధర్మబుద్ధిగలసాధువులను, తిట్టక = నిందించుటకు, తలచువాఁడు = ఆలోచిం
 చువాఁడును, ప్రజల = మనుష్యులను, జంతులక = జంతువులను, హింసించు =
 బాధించు, పాతకుండు = పాపాత్ముఁడును, కాల = యముని, కింకర = భటుల
 యొక్క, గదలచేక = గుదియలచేత, కష్టము = బాధను, ఒందు = సాంచును.

తా. నరసింహస్వామీ ! ఇతరులధనమునకు నితరులస్త్రీలకొఱకు నా
 సపడువాడును, బిచ్చగాండ్రడబ్బుదొంగిలించువాడును, దానముచేయువద్దని
 చెప్పువాడును, సఫలలో నితరులపై నేరముల బలుకువాడును అబద్ధపుసాక్ష్య
 ములనిచ్చువాడును, విష్ణుధర్మములను నెక్కిరించువాఁడును, సాధువులను తిట్టు
 వాడును మనుష్యులను జంతువులను బాధించువాడును యమభటులవలన బా
 ధల నొందుదురు.

సీ. నరసింహ నాతండ్రి ♦ నన్నేలు నన్నేలు

కామితార్థము లిచ్చి ♦ కాపు కాపు

దైత్యసంహర చాల ♦ దయయుంచు దయయుంచు

దీనపోషక నీవె ♦ దిక్కు దిక్కు

రత్నభూషితవక్ష ♦ రక్షించు రక్షించు

భువన రక్షక నన్ను ♦ బోవు ప్రోవు

మారకోటి స్వరూప ♦ మన్నించు మన్నించు

పద్మలోచన చేయి ♦ పట్టు బట్టు

తే. సురవినుత నేను నీచాటు ♦ జొచ్చినాను

నామొఱాల్పించి కడతేర్చు ♦ నాగశయన || భూ || 55

టీ. భూష...మార, నరసింహ=ఓనరసింహమూర్తి ! నాతండ్రి=నా
కురక్షకుడా ! నన్నేలు=నన్ను కాపాడుము, కామితార్థములు=కోరినకోరి
కలు, ఇచ్చి, కావుకావు=రక్షింపురక్షింపుము, దైత్య=రాక్షసులను, సంహర=
సంహరించినవాడా ! చాలదయయుంచు=ఎక్కువప్రేమయుంచుము, దీన
పోషక=నిక్కులేనివారిని రక్షించువాడా ! నీవెదిక్కుదిక్కు=నీవే ఆధార
ము, రత్న భూషితపక్ష=కాస్తుభరత్నముచే నలంకరింపబడిన పక్షస్థలముగల
వాడా ! రక్షించురక్షించు, భువనరక్షక = లోకములనురక్షించువాడా !
నన్ను, ప్రోవుప్రోవు=పోషింపుము, మారకోటి =కోటిమన్మథులయొక్క,
స్వరూపముగలవాడా ! మన్నించుమన్నించు=క్షమింపుము, పద్మలోచన=
పద్మములవంటికన్నులుగలవాడా ! చేయిపట్టుపట్టు = అభయహస్తమిమ్ము,
సురవినుత=దేవతలచేపొగడబడువాడా ! నేను, నీచాటుచొచ్చినాను=నీ
శరణుజేరితిని, నాగశయన = పొముమీదపడుచువాడా ! నా మొఱా=నా
ప్రార్థనలను, ఆలకించి=విని, కడతేర్చు=ఉద్ధరింపుము.

తా. ఓనరసింహ ! నాతండ్రి ! నన్ను కాపాడుము. కోరినకోర్కెల
నిచ్చి రక్షింపుము. దైత్యసంహార ! దయయుంచుము. దీనపోషకా ! నీవే
నాకుదిక్కు. రత్న భూషితపక్ష ! రక్షింపుము. లోకపాలకా ! నన్ను పోషిం
పుము. మారకోటిస్వరూపా ! క్షమింపుము. పద్మలోచనా ! అభయహస్త
మిమ్ము. సురవినుతా ! నేను నీశరణుజేరితిని, శేషశయనా ! నామొఱాల్పిం
చి నన్నుద్ధరింపుము.

నీ. నీ భక్తులను గనుల్ ♦ నిండజూచియు రెండు

చేతుల జోహారు ♦ నేయువాడు

నేర్పుతో నెవరైన ♦ నీకథల్ చెప్పంగ
 వినయమందుచుఁ జాల ♦ వినెడు వాఁడు
 తన గృహంబునకు నీ ♦ దాసులు రాఁజూచి
 పీటపైఁ గూర్చుండఁ ♦ బెట్టువాఁడు
 నీసేవకులజాతి ♦ నీతు లెన్నక చాల
 దాసోహ మని చేరఁ ♦ దలఁచువాఁడు

తే. పరమభక్తుండు ధన్యుండు ♦ భానుతేజ

వానిఁగనుఁగొన్నఁ బుణ్యంబు ♦ వసుధలోన || భూ || 56

టీ. భూష...దూర, భానుతేజ = సూర్యునిపంటికాంతిగలవాఁడా !
 నీభక్తులను = నీదాసులను, కనుగొనిండుజూచియు = కన్నులార గాంచియు,
 రెండుచేతులకై = రెండుచేతులతో, జోహోయ నేయువాఁడు = నమస్కరించు
 వాఁడును, నీకథల్ = నీచరిత్రమును, ఎవరైనకై = ఎవరైన, నేర్పుతో, చెప్పం
 గ, వినయమందుకై = వినయముగల్గినవాడై, చాలవినెడువాఁడు = శ్రద్ధగా
 వినెడువాఁడును, తనగృహంబునకు = తనయింటికి, నీదాసులు = నీభక్తులు, రాకై =
 రాగా, చూచి, పీటపైకై, కూర్చుండకై, పెట్టువాఁడు, నీసేవకుల, జా
 తినీతులెన్నక = కులమునుస్వభావమును దురపోయక, చాలదాసోహమని =
 మిగులదాసుఁడనని, చేరఁదలఁచువాఁడు = పరిజేరువాఁడును, పరమభక్తుండు =
 మిక్కిలిభక్తిగల్గినవాఁడు, ధన్యుండు = పుణ్యవంతుండు, వసుధలోనకై = భూ
 మియందు, వానికై, కనుఁగొన్న = చూచిన, పుణ్యంబు = పుణ్యముకలుగును.

తా. ఓనరసింహా ! నీభక్తులను రెండుకన్నులతోజూచి రెండుచేతుల
 తో నమస్కరించువాఁడును, నీకథలనెవ్వరైన చక్కగా చెప్పుచున్న విన
 యముతో వినవాఁడును, తనయింటికి నీభక్తులువచ్చినచో వారిని పీటపైకూ
 ర్చుండఁబెట్టువాఁడును, నీభక్తులకులమును నడతను తలపెట్టక దాసుడనని
 దగ్గరకుచేరువాఁడును, మిక్కిలిభక్తిగలవాఁడును, ధన్యాత్ముడగును. అట్టివా
 నిని చూచినచో పుణ్యంబుగలుగును.

నీ. పంజరంబునఁ గాకి ♦ పక్షినుంచిన లెస్స
 పలుకునే వింతైన ♦ చిలుకవలెను
 గార్దభంబును దెచ్చి ♦ కళ్యేమింపుగ వేయఁ
 దిరుగునే గుఱ్ఱంబు ♦ తీరుగాను
 ఎనుపపోతును మావ ♦ టీఁడు శిక్షించిన
 నడచునే మదవార ♦ ఇంబువలెను
 పెద్దపిట్టను మేత ♦ బెట్టిపెంచినఁ గ్రొవ్వి
 సాగునే వేటాడు ♦ డేగవలెను

తే. గుజనులను దెచ్చి నీనేవ ♦ కొఱకు బెట్ట
 వాంఛతోఁ జేతురే భక్త ♦ వరులవలెను || భూ || 57

టీ. భూష...దూర, పంజరంబునఁ=పంజరమందు, కాకిపక్షినుంచి
 నఁ=కాకినుంచినయెడల, వింతైనచిలుకవలెను=చోద్యముగమాటాడు రామ
 చిలుకవలె, లెస్సపలుకునే=ఇంపుగామాట్లాడునా? గార్దభంబును=గాడిద
 ను, తెచ్చి, ఇంపుగ=చక్కగా, కళ్యేమువేయఁ=కళ్యేముతగిలించినచో,
 గుఱ్ఱంబుతీరుగాను=గుఱ్ఱమువలె, తీరుగాను=నడచునా? ఎనుపపోతును=దు
 న్నపోతును, మావటిఁడు=ఏనుగను నడుపువాడు, శిక్షించినఁ=క్రమముగ
 శిక్షచేసినచో మదవారణంబువలెను=మదించినఏనుగవీతిగా, నడచునే=నడు
 చునా? పెద్దపిట్టను=రాబందును, మేతఁ=పెట్టి, పెంచినఁ, గ్రొవ్వి=బలిసి,
 వేటాడు డేగవలెను, సాగునే=పోవునా? నీనేవకొఱకుఁ=నిన్ను పూజించు
 నిమిత్తము, గుజనులను=దుర్మార్గులను, తెచ్చి=తీసుకవచ్చి, పెట్టఁ=నియమిం
 చినచో, వాంఛతోఁ=కోరికతో, నీభక్తవరులవలెను=నీభక్త శ్రేష్ఠులవిధముగా
 చేతురే=పూజచేయుదురా?

తా. ఓనరసింహస్వామి! కాకిని పంజరమందుంచి పెంచినంతనే
 చిలుకవలె పలుకలేదు. గాడిదకు కళ్యేమువేసినంతమాత్రమున గుఱ్ఱమువలె

స్వారిచేయుటకు పనికిరాదు. దున్నపోతునకు మావటివాడు శిక్షనేర్పినను ఏనుగువలె నుపయోగపడదు. రాబందు నెంతమేసినను డేగవలెవేటకు పనికిరాదు. అట్లే గుర్మార్గులను నీసేవచేయ నాజ్ఞాపించినను నీభక్తులవలెచేయరు.

సీ. నిగమాది శాస్త్రముల్ ♦ నేర్చిన ద్విజుడైన

యజ్ఞకర్తకు సోమ ♦ యాజియైన

ధరణిలోపలఁ బ్రభా ♦ తన్నానపరుడైన

నిత్యసత్కర్మాది ♦ నిరతుడైన

నుపవాస నియమంబు ♦ నొందు సజ్జనుడైన

గావివస్త్రముఁ గట్టు ♦ ఘనుఁడునైన

దండి ఘోషశమహా ♦ దానపరుడైన

సకల యాత్రలు సల్పు ♦ సరసుడైన

తే. గర్వమునఁ గప్పపడి నిచ్చు ♦ గానకున్న

మోక్షసామ్రాజ్యమొందఁడు ♦ మోహనాంగభూ॥ 58

టీ. భూష...దూర, మోహనాంగ = అందమగునవయవములుకలవాడా ! నిగమాది=వేదములు మొదలైన, శాస్త్రములు, నేర్చిన, ద్విజుడైన=బ్రాహ్మణుడైనను యజ్ఞకర్తగు=యాగముచేసినవాడైన, సోమయాజియైన, ధరణిలోపలఁ=భూమియందు, ప్రభాత=ఉదయకాలమునందు, స్నానపరుడైన=స్నానముచేసినవాడైనను, నిత్య=ఎల్లప్పుడు, సత్కర్మాది=మంచిపనులచేయుటయందు, నిరతుడైన=ఆసక్తిగలవాడైనను, ఉపవాసనియమంబుఁ=నియమపూర్వకమగు ఉపవాసములను, ఒందు=చేయునట్టి, సజ్జనుడైన=మంచివాడయినను, కావివస్త్రములఁ=కాషాయవస్త్రములను, కట్టు=ధరించు, ఘనుఁడునైన=గొప్పవాడయినను, దండి=గొప్పగా, ఘోష=పదనాటు, మహాదానపరుడైన=గొప్పదానములుచేయువాడైనను, సకలయాత్రలు=అన్ని పుణ్యస్థలములను తిరుగుటలు, సల్పు=చేయు, సరసుడైన=మంచి

వాడైనను, గర్వమునన్ = గర్వముచేత, కష్టపడి, నిన్నుఁ గానకున్న = నిన్ను తె
లుసుకొననిచో, మోక్షసామ్రజ్యము = మోక్షమనెడు రాజ్యపదవి, ఒందఁడు =
పొందఁడు.

తా. నరసింహస్వామీ ! వేదంబులను శాస్త్రంబులను నేర్చిన బ్రాహ్మ
ణుడుగాని యజ్ఞములుచేసిన సోమయాజికాని యుదయముననే తప్పక స్నా
నముచేయు పవిత్రుడుగాని ఎప్పుడు మంచిననులనే చేయువాడుగాని ఉప
వాసములను నియమముతోచేయువాడుగాని సన్యాసిగాని పదారువిధంబు
లగుదాసములనుచేసినవాడుగాని తీర్థయాత్రలన్ని నేపించినవాడుగాని గర్వ
ముచే నిన్నెఱుంగనిచో వానికి మోక్షముదొరకదు.

నీ. పక్షివాహన నేను ♦ బ్రతికినన్ని దినాలు

కొండె గాండ్రను గూడి ♦ కుమతినైతి

నన్నవస్త్రము లిచ్చి ♦ యాదరింపుము నన్నుఁ

గన్నతం డివి నీవె ♦ గమలనాభ

మరణ మయ్యెడినాఁడు ♦ మమతతో నీయొద్ది

బంట్ల దోలుము ముందు ♦ బ్రహ్మజనక

యినజభటావళి ♦ యీడిచికొని పోక

కరుణతో నాయొద్ద ♦ గావలించు

తే. కొనకు నీనన్నిధికిఁ బిల్చు ♦ కొనియు సీకు

సేవకునిఁ జేసికొనవయ్య ♦ శేషశయన ॥భూ॥

59

టీ. భూష...దూర, పక్షివాహన = గరుడపక్షి నెక్కువాఁడా ! నేను
బ్రతికినన్ని దినాలు, కొండెగాండ్రనుగూడి = కొండెమును చెప్పవారలతోజేరి,
కుమతినైతిన్ = చెడుబుద్ధిగలవాఁడనైతిని, కమలనాభ = కమలము నాభియందు
గలవాఁడా ! నీవేకన్నతండ్రివినన్ను, అన్నవస్త్రములు = అహారము దుస్తు
లు, ఇచ్చి, ఆదరింపుము = దయఁజూడుము, బ్రహ్మజనక = బ్రహ్మకుతండ్రివైన

వాఁడా ! మరణమయ్యెడినాఁడు=చచ్చిపోవుదినమున, మమతతో=ప్రేమతో, ముందు=ముందుగ నే, నీయొద్దిబంట్లకొ=నీకడనున్న సేవకులను, తోలుము=పంపుము, ఇనజ=యమునియొక్క, భటావళి=సేవకులసమూహము, ఈడిచికోనిపోక=ఈడ్చుకొనిపోకుండునట్లుగా, నాయొద్దకొ=నాదగ్గర, కరుణతోన, కాపలుంచు=కాపలాయించుము, శేషశయన = శేషునిపైపరుండువాఁడా ! కొనకు=తుదకు, నీసన్నిధికొ=నీదగ్గఱకు, పిల్చుకొనియు=చేరదీసికొని, నీకు, సేవకునికొ=దాసునిగా, చేసికొనవయ్యె=సేసికొనుము.

తా. ఓనరసింహా ! పక్షివాహనా ! నేను జీవించియున్నంతకాలము న్ను కొండెగాండ్రతోజేరి చెడ్డుబుద్ధిగలవాడనైతిని. కమలనాభా ! నీవె నన్ను గన్నతండ్రివి; అన్నవస్త్రములిచ్చి నన్నాదరింపుము. బ్రహ్మజనకా ! నేచనిపోవునాఁడు ముందుగ నాకడకుప్రేమతో నీభటులనుపంపి యమకింకరులు నన్నీడ్చుకొనిపోకుండ కాపలాయించుము. చివరకు నీదగ్గఱకుబిల్చుకొని నీసేవకునిగా నన్ను జేసుకొనుము.

సీ. నీకు దాసుడనంటి ♦ నిన్ను నమ్ముకయుంటిఁ

గాన నాపై నేఁడు ♦ కరుణఁజూడు

దోసి లొగ్గితి నీకు ♦ ద్రోహ మెన్నఁగఁబోకు

పద్మలోచన నేను ♦ బరుడఁగాను

భక్తి నీపై నుంచి ♦ భజన జేసెదఁగాని

పరుల వేడనుజమ్మి ♦ వరము లిమ్ము

దండిదాతవు నీవు ♦ తడవునేయక కావు

ఘోరపాతకరాశి ♦ గొట్టివైచి

తే. శీఘ్రముగఁ గోర్కెల్లడేర్చు ♦ చింత దీర్చు

నిరతముగ నన్నుఁ బోషించు ♦ నెనరు నుంచు || భూ|| 60

టీ. భూష...దూర, పద్మలోచన=పద్మములవంటి నేత్రములుగలవాఁడా ! నీకు, దాసుడనంటి=నేవకుడనంటిని, నిన్ను, సమ్మృకయుంటికి, కాన=కాబట్టి, నాపై, నేడు=ఇప్పుడు, కరుణజూడు=దయజూడుము, నీకు, దోసిలాగ్గితి=సమస్కరించితిని, ద్రోహము=కీడు, ఎన్నఁగబోకు=తలఁపవద్దు, నేను, పరుడఁగాను=ఇతరుడనుగాను, భక్తిసీమైనుంచి=నీయందు భావనముంచి, భజనజేసెదఁగాని=నేవజేసెదనేగాని, పరుల=ఇతరులను, వేడనుజమ్మి=ప్రార్థింపనునుమా ! వరములిమ్ము=కోరికలనిమ్ము, నీవు, దండిదాతవు=గొప్పధర్మకర్తవు, తడవునేయక=ఆలస్యముచేయక, ఘోరపాతకరాశి=భయంకరమైన పాపజాలమును, కొట్టివైచి=పోఁగొట్టి, కావు=కాపాడుము, శిఘ్రముగ=వేగముగ, కోర్కెలు, ఈడేర్పు=నెఱవేర్చుము. చింతదీర్పు=దుఃఖమును తొలగించుము, నిరతముగ=ఎల్లప్పుడు, నన్ను, పోషించు=పెంచుము, నెనరు=దయను, ఉంచు=ఉంచుము.

తా. ఓనరసింహా ! నీకుదాసుడను. నిన్నునమ్మియున్నాను, కావున నాయందు దయయుంచుము. నీకు సమస్కరించితిని. కీడుతలఁపకుము. నేను పరుడనుగాను, నీయందుభక్తియుంచి భజనఁజేసెదనేగాని పరులనుప్రార్థింపను. కోరికలదీర్చుము. నీవుగొప్పధర్మప్రభుడవు. నాభయంకరపాపములఁబోగొట్టి, వేగమేరక్షింపుము. వెంటనే నాకోర్కెలనుదీర్చి దుఃఖమును మాన్పుము. ఎల్లప్పుడును నన్నుదయయుంచిపోషింపుము.

సీ. విద్య నేర్చితిసంచు ♦ విఱ్ఱవీఁగఁగ లేదు

భాగ్యవంతుడ నంచు ♦ బలుక లేదు

ద్రవ్యవంతుడ నంచు ♦ దఱుచు నిక్కఁగ లేదు

నితరదానములైన ♦ నెఱుప లేదు

పుత్రవంతుడ నంచు ♦ బాగడు చుండఁగ లేదు

భృత్యవంతుడ నంచు ♦ బాగడ లేదు

శౌర్యవంతుడ నంచుఁ ♦ సంతసింపఁగ లేదు

కార్యవంతుడ నంచుఁ ♦ గడవ లేదు

తే. నలుగురికి మెప్పుగానైన ♦ నడవలేదు

నళినదళనేత్ర నిన్ను నే ♦ నమ్మినాను || భూ ||

61

టీ. భూష...దూర, నళినదళనేత్ర = తామర రేకులవంటికన్నులుగలవాఁడా! విద్యనేర్చితినంచు = బాగుగాచదివితినని, విజ్ఞానీఁగఁగలేదు = గర్వింపలేదు, భాగ్యవంతుడనంచు = సంపదగలవాడనని, పలుకలేదు, ద్రవ్యవంతుడనంచు = ధనముగలవాడనని, తఱుచు = పలుమారు, నిక్కగలేదు = నీలుగలేదు, నిరతదానములైన = నిత్యదానములైనను, నెఱవలేదు = చేయలేదు, పుత్రవంతుడనంచు = పుత్రులుగలిగినవాడనని, పొగడుచుండఁగలేదు = పొగడుకొనుటలేదు, భృత్యవంతుడనంచు = సేవకులుగలవాడనని, పొగడలేదు = కొనియాడుకొనలేదు, శౌర్యవంతుడనంచు = శూరుడనని, సంతసింపఁగలేదు = సంతోషపడుటలేదు, కార్యవంతుడనంచు = అ సేకకార్యములుచేయగలవాడనని, కడవలేదు = అతిశయపడుటలేదు, నలుగురికి = అందరికి, మెప్పుగానైన = మెచ్చుకొనునట్లుగానైన, నడవలేదు = ప్రవర్తింపలేదు, నిన్ను, నే = నేను, నమ్మినాను = నమ్ముకొనియుంటిని.

తా. ఓనరసింహా! నేను, బాగుగాచదువుకొంటిని గర్వపడలేదు. భాగ్యవంతుడననిచెప్పలేదు. సంపదగలవాడనని నిక్కలేదు. నిత్యదానములుచేయలేదు. పుత్రవంతుడనని కొనియాడుకోలేదు. సేవకులుగలవాడనని పొగడుకోలేదు. శూరుడనని సంతసింపలేదు. కార్యములన్నియు చేయగలవాడనని స్తుతించుకొనలేదు. అందరికి మెప్పుగలుగునట్లు వర్తింపలేదు. నిన్నే నమ్ముకొన్నాను.

నీ, అతిలోభులను భిక్ష ♦ మడుగఁబోవుట రోత

తనద్రవ్య మొకరింట ♦ దాచ రోత

గుణహీనుఁ డగువాని ♦ కొలువుఁ గొల్చుట రోత

యొరుల పంచల క్రింద ♦ నుండరోత

భాగ్యవంతులతోడఁ ♦ బంతమాడుట రోత

గుటి లేని బంధులఁ ♦ గూడ రోత

నాదాయములు లేక ♦ యప్పుదీయుట రోత

జారచోరులఁ గూడి ♦ చనుట రోత

తే. యాదిలక్ష్మీశ నీబంటు ♦ నయితినయ్య

యింక నెడబాయ జన్మంబు ♦ లెంచరోత || భూ || 62

టీ. భూష...మార, ఆదిలక్ష్మీశ=ఆదిలక్ష్మీకిభర్తయైనవాఁడా ! అతి
లోభులను=మిక్కిలిపిసినిగొట్టులను, భిక్షుము=ముప్పిని, అడుగఁ=శుగుట
కు, పోవుట, రోత=అసహ్యము, తనద్రవ్యము=తనధనము, ఒకరింట=ఇత
రులగృహమందు, దాఁచ=దాఁచుట, రోత, గుణహీనుడగువాని=నీచుడైన
వాని, కొలువుఁ=సేవను, కొల్చుట=చేయుట, రోత, ఒరులపంచలక్రిం
దఁ=ఇతరులయింటిమారులయందు, ఉండఁ=ఉండుట, రోత, భాగ్య
వంతునితోడఁ=ధనవంతునితో, పంతమాడుట=పట్టుపలపెట్టుకొనుట, రోత
గుటిలేని=లక్ష్యములేని, బంధులఁ=చుట్టుములను, కూడఁ=కలియుట,
రోత, ఆదాయములేక=రాబడిలేక, అప్పుదీయుట=బుణముచేయుట,
రోత, జార=వ్యభిచారులను, చోరులఁ=చొంగలను, కూడి=కలిసి, చనుట
రోత, నీబంటునైతినయ్య=నీనేసకుడనైతిని, ఇంకఁ=ఇంక, ఎడఁబాయఁ=
దూరమయిన, జన్మంబులు=పుట్టుటలు, ఎంచఁ=అలోచింపగా, రోత=
అసహ్యము.

తా. ఓనరసింహా ! మిక్కిలిలోభులను భిక్షుముడుగుట, తనద్రవ్యమిత
రులయింట దాఁచుట, గుణహీనునిసేవించుట, ఒరులపంచనుండుట, భాగ్య
వంతులతోడ పట్టుబట్టుట, లక్ష్యములేని చుట్టుములతోకలియుట, రాబడి
లేకుండ అప్పుదీయుట, జారచోరులతో తిరుగుట, అసహ్యకరములు. నీనేస
కుడనయితిని ఇంక నిన్ను నెడబాసి మరలపుట్టుటయు నసహ్యము.

సీ. వెట్టివానికి నేల ♦ వేదాక్షరంబులు

మోటువానికి మంచి ♦ పాటలేల

పసులకాపరి కేల ♦ పరతత్వ బోధలు

విటకాని కేలకో ♦ విష్ణుకథలు

వదరు శుంఠలకేల ♦ వ్రాత పుస్తకములు

తిరుగుద్రిమ్మరి కేల ♦ దేవపూజ

ద్రవ్యలోభికి నేల ♦ దాతృత్వగుణములు

దొంగబంటుకు మంచి ♦ సంగతేల

తే. క్రూరజనులకు సీమీదఁ ♦ గోరి కేల

ద్రోహిపాపాత్మునకు దయా ♦ దుఃఖమేల || భూ || 63

టీ. భూష...మార, వేదాక్షరంబులు=వేదవిద్య, వెట్టివానికి=మతి లేనివానికి, ఏల=ఎందుకు, మోటువానికి=మూఢునకు, మంచిపాటలు=ఇంపైనపాటలు, ఏల? పరతత్వబోధలు=జ్ఞానోపదేశములు, పసులకాపరికి=పాడలనుకాయువానికి, ఏల? విష్ణుకథలు=భగవంతునిరూర్చనకథలు, విటకానికి=హరునకు, ఏల? వ్రాతపుస్తకములు=వాసినగ్రంథములు, వదరుశుంఠలకు=ప్రేలెడుమూఢులకు, ఏల? దేవపూజ, తిరుగుద్రిమ్మరికి=ఇచ్చవచ్చినట్లు తిరిగేవానికి, ఏల? ద్రవ్యలోభికి=ధనముమూటగట్టుకొనేవానికి, దాతృత్వగుణములు=ధర్మమునేయడెననుతలంపులు, ఏల? దొంగబంటుకు=దొంగనేవకునకు, మంచిసంగతి, ఏల? క్రూరజనులకు=రుర్బాధులకు, సీమీదకోరిక=సీయందుభక్తి, ఏల? ద్రోహి=మోసముచేయు, పాపాత్మునకు=పాపకర్మనకు, దయాదుఃఖమేల=దయయును, విచారమెందులకు?

తా. ఓనరసింహా! వెట్టివానికి వేదవిద్య, మోటువానికిమంచిపాటలు, పసులకాపరికిజ్ఞానోపదేశములు, జారునకువిష్ణుకథలు, వదరుపోతునకు పుస్తకములు, ఇచ్చవచ్చినట్లుతిరిగేవానికి దేవపూజ, లోభికిదానగుణములు, దొంగ

సేవకునకు మంచిసంగతులు, మోసములు చేయుపాపకర్మునకుదయాఃఖములు,
ఎట్లు సందర్భములు గావో అట్లే చెడ్డమనుస్థులకు నీయందుభక్తియొండదు.

సీ. నాతండ్రి నాదాత ♦ నాయిష్టదైవమా

నన్ను మన్ననసేయు ♦ నారసింహ

దయయుంచు నామీదఁ ♦ దప్పులన్ని ట్లమింపు

నిగమగోచర నాకు ♦ నీవె దిక్కు

నే దురాత్ముడనంచు ♦ నీ మనంబునఁ గోప

గింపబోకుము స్వామి ♦ యెంతకై న

ముక్తిదాయక నీకు ♦ మ్రొక్కినందుకు నన్ను

గరుణించి రక్షించు ♦ కమలనాభ

తే. దండి దొరవంచు నీవెంటఁ ♦ దగిలినాను

నేఁడు ప్రత్యక్షమై నన్ను ♦ నిర్వహింపు || భూ || 64

టీ. భూష...దూర, నాతండ్రి! నాదాత=నాకోర్కెలుదీర్చువాఁ
డా! నాయిష్టదైవమా = నాకిష్టమైనదేవుఁడా! నన్ను, మన్ననసేయు=
క్షమించునటువంటి, నారసింహ=ఓనరసింహమూర్తి! నామీదఁ=నా
యందు, దయయుంచు=కరుణయుంచుము, తప్పులన్ని ట్లమింపు=నేరములన్ని
టినిమన్నింపుము, నిగమగోచర=వేదములందు తెలియబడువాఁడా! నీవె,
నాకుదిక్కు=నాకు, రక్షకుఁడవు, నే=నేను, దురాత్ముడనంచు=దురాత్ము
డనంచు=పాతకుడనని, నీమనంబునఁ=నీమనస్సున, ఎంతకైనఁ=ఏమాత్ర
మైననుకోపగింపబోకుము స్వామి=కోపించకుతండ్రీ! ముక్తిదాయక=మోక్షము
నిచ్చువాఁడా! నీకు మ్రొక్కినందుకు=నీకునమస్కరించినందులకు, నన్ను=
నన్ను, కరుణించి=దయయుంచి, రక్షించు=కాపాడుము, కమలనాభ=నాభి
యందు గమలముగలవాఁడా! దండిదొరవంచు=గొప్పప్రభువువని, నీవెంటఁ
దగిలినాను=నిన్ను వెంటడించితిని, నేఁడు=ఇప్పుడు, ప్రత్యక్షమై=కనబడి
నన్ను నిర్వహింపు=నన్ను కృతార్థుని చేయుము.

తా. ఓనరసింహా! నాతండ్రి! నాదాత! నాయిష్టదైవమా! నారసింహా! నన్ను మన్నింపుము; నిగమగోచరా! నామీదదయయుంచి తప్పులుక్షమించుము. నాకునీవేదిక్కు; నేదురాత్ముడవని నీమదిలో నేమాత్రమును కోపగింపకుము. నీకుమొక్కినందుకు కరుణించిగ్రక్షింపుము; కమలనాభా! గొప్పప్రభువుడవని నీవెంటాడితిని; ఈరోజున కవబడి నన్ను కృతార్థునిజేయుము.

సీ. వేమారు నీకథల్ ♦ వినుచునుండెడి వాఁడు

పరుల ముచ్చటమీఁద ♦ భ్రాంతిపడఁడు

అగణితంబుగ నిన్ను ♦ బొగడనేర్చిన వాఁడు

చెడ్డమాటను నోట ♦ జెప్పబోఁడు

అసక్తిచేత ని ♦ న్నునుసరించెడివాఁడు

ధనమదాంధుల వెంట ♦ దగులబోడు

సంతసంబున నిన్ను ♦ స్మరణ జేసెడివాఁడు

చెలఁగి నీచులపేరు ♦ దలఁపబోఁడు

తే. నిన్ను నమ్మినభక్తుండు ♦ నిశ్చయముగఁ

గోరి చిల్లర డై వముల్ ♦ గొల్పబోఁడు ||భూ|| 65

టీ. భూష...దూర, నీకథల్=నీపుణ్యచరిత్రములు, వేమారు=అనేక పర్యాయములు, వినుచునుండెడివాఁడు=ఆలకించెడివాఁడు, పరులముచ్చటమీఁదన్ = లోకుల సంభాషణలయందు, భ్రాంతిపడఁడు=ఆశపడఁడు, నిన్ను, అగణితంబుగ=చెక్కపెట్టలేనన్నిమారులు, బొగడనేర్చినవాఁడు=కొనియాడగలిగినవాఁడు, నోట=నోటితో, చెడ్డమాటలు, చెప్పబోఁడు, అసక్తిచేత=కోర్కెచేత, నిన్ను, అనుసరించెడివాఁడు=విడుదలవాఁడు, ధనమదాంధులచేగల్గిన మదముచేత, అంధుల=కండ్లు గానరానివారల, వెంట=వెంటడిని, తగులబోఁడు=వెళ్ళబోఁడు, సంతసంబున నిన్ను=నిన్ను సంతో

షమతో, స్మరణచేసెడివాడు=స్మరించెడువాడు, చెలఁగి=ఉత్సాహముతో, నీచులపేరుకొ=చెడ్డవారలపేరును, తలఁచబోడు=తలంపడు, నిన్ను నమ్మిన, భక్తుండు, నిశ్చయముగ=నిజముగా, కోరి=కోరుకొని, చిల్లరదైవముల్=చిన్నచిన్నదేవతలను, కొల్వఁబోడు=సేవింపడు.

తా. ఓనరసింహా! నిత్యమును నీకథలు విసెడివాఁ డితరుల సంగతులను వినఁడు. అనేకసార్లు నిన్ను కొనియాడువాఁడు చెడునూటలను చెప్పఁడు. కోరికతో నీవెంటబడి తిరుగువాఁడు ధనమువాంఁడులవెంట నెళ్ళఁడు. నదా నిన్ను స్మరించువాఁడు నీచులను తలఁపఁడు. నిజముగా నిన్ను నమ్మినభక్తుండు యితరదైవముల సేవింపఁడు.

నీ. నే నెంత వేడిన ♦ నీకేల దయరాదు

పలుమాటు పిలిచినఁ ♦ బలుకవేమి

పలికిన నీకున్న ♦ పదవేమి బోవు నీ

మోమైనఁ బొడచూప ♦ వేమినాకు

శరణుఁ జొచ్చినవాని ♦ సవరింపవలెగాక

పరిహసించుట నీకు ♦ బిరుదుగాదు

నీ దాసులను నీవు ♦ నిర్వహింపక యున్న

బరులెవ్వరగుదురు ♦ పరకబాక్ష

తే. దాత డైవంబు లెల్లియుఁ ♦ దండ్రవీషే

నమ్మియున్నాను నీపాద ♦ సలినములను || భూ || 66

టీ. భూష...దూర, నేను, ఎంతవేడిన=ఎంతప్రార్థించినను, నీకు, వీలదయరాదు=ఎందుకుదయరాదు, పలుమాటు=అనేకపర్యాయములు, పిలిచినకొ=పిలిచినను, పలుకవేమి=మాటలాడవేమి, పలికినన్=మాటలాడిన యెడల, నీకున్న=నీకుగల, పదవి=గౌరవము, ఏమిపోవును? నీ మోమైనకొ=నీముఖమైనను, నాకు, పొడచూపవేమి=కనుబొమవేల, శరణుచొచ్చినవాని=

వేడుకొన్న నాని, సవరింపవలెగాక=సరియైనమార్గమున నుంచవలెనుగాని,
 పరిహరించుట=ఁదిలిపెట్టుట, నీకు, ఓరుదుగాదు=గొప్పతనముగాదు, నీదా
 నులను, నీవు, నిర్వహించకయన్న=భరింపనచో, పరులు=ఇతరులు, ఎవ్వర
 గుదురు=ఎవరురక్షింతురు? పంకజాక్ష=పద్మములవంటినేత్రములుగలవాఁడా!
 దాత=ఇచ్చువాఁడవును, దైవంబు=భగవంతుఁడవును, తల్లియు, తండ్రియు,
 ఈవె=నీవేనుమా! నీపాదనలినములను=నీపాదపద్మములను, నమ్మియున్నాను=
 నమ్ముకొనియుంటిని.

తా. ఓనరసింహప్రభూ! నేనెంతవేడుకొన్నను నీకుదయలేదు. ఎన్ని
 మారులు పిలిచిననుపలుకవు. పల్కిన నీమర్యాదపోవునా? నీమొగమైన
 నొకమారుదూపుము. రక్షింపుమని వచ్చినవారిని రక్షించుటన్యాయముగాని
 వదలుట గొప్పతనముకాదు. నీదానులను నీవే రక్షింపవలయునుగాని యిత
 రులురక్షింపరు. నీవే మాకు తల్లివని తండ్రివని సమస్తమని నమ్మియున్నాను.

సీ. వేదముల్ చదివెడు ♦ విప్రవర్యుండైన

రణము సాధించెడు ♦ రాజులైన

వర్తక కృషీకుండౌ ♦ వైశ్యముఖ్యుండైన

బరిచరించెడి శూద్ర ♦ వర్మ్యుడయిన

మొచ్చు ఖడ్గముఁబట్టి ♦ మెఱయు మ్లేచ్ఛుండైన

బ్రజల కక్కరపడు ♦ రజకుండైన

చర్మ మమ్మోడి హీన ♦ చండాళ నరుండైన

నీమహీ తలమందు ♦ నెవ్వండైన

తే. నిన్నుఁ గొనియాడుచుండెనా ♦ నిశ్చయముగ

వాఁడు మోక్షాధికారి యీ ♦ వసుధలోన ॥ భూ॥ 67

టీ. భూష...మార, వేదముల్ చదివెడు=వేదములనుచదువునట్టి, విప్ర
 వర్మ్యుండైన=బ్రాహ్మణోత్తముడయినను, రణము=యుద్ధము, సాధించెడు=

చేసెడు, రాజులైన, సర్వకృషికుడొ=సర్వకమునందు కృషినిసలుపువాఁ
డగు, నైశ్యముఖ్యుండైనకో=కోమటులలో గొప్పవాఁడయినను, పరిచ
రించెడి=సేవజేసెడు, శూద్రసర్వుండైన=మంచిశూద్రుడయినను, మెచ్చు
ఖడ్గముఁబట్టి=వాడియైనకత్తిని చేబూని, మెఱయు=అతిశయించు, మ్లేచ్చు
డైనకో=తురకవాడైనను, ప్రజలకు=జనులకు, అక్కరపడు=ఉపయోగ
పడునట్టి, రజకుండైన=చాకలివాడైనను, చర్మము=తోలును, అమ్మడి=
అమ్మకొనెడి, హీన=నీచమయిన, చండాలనరుండైనకో=మాలవాడైనను,
ఈమహితలమందు=ఈభూలోకమందు, ఎవ్వడైనకో, నిన్నుకో, కొని
యాడుచుండెనా=పొగడుచున్నచో, నిశ్చయముగ, వాడు, ఈవసుధ
లోన=ఈలోకమందు, మోక్షాధికారి=ముక్తినిపొందతగినవాడు.

తా. సరసింహా ! వేదములనుజదుపుబ్రాహ్మణుడుగాని, యుద్ధములను
సాధించురాజుగాని, సర్వకముజేయుకోమటిగాని, వీరిని సేవించు శూద్రుడు
గాని, కత్తితో సర్వదా పోరాడుతురకగాని, జనుల ఉపయోగపడు చాకలి
గాని, తోళ్ళనమ్మకొను మాలగాని భూమిలో నెవ్వడైనను నిన్ను పొగడు
చుండినవాడు ముక్తినిబొందదగినవాడు. నీకు అంతయుసమానమే.

సీ. సకల విద్యలునేర్చి ♦ సభ జయింపఁగవచ్చు

బూర్ణుడై రణమందు ♦ బోరవచ్చు

రాజరాజై పుట్టి ♦ రాజ్యమేలఁగ వచ్చు

హేమ గోదానంబు ♦ లియ్యవచ్చు

గగనమందున్న చు ♦ క్కలనెంచుకొన వచ్చు

జీవరాసుల వేళ్లు ♦ చెప్పవచ్చు

నష్టాంగయోగము ♦ లభ్యసింపఁగ వచ్చు

మేకరీతిగ నాకు ♦ మెనగవచ్చు

తే. దామరసగర్భ హరపురం ♦ దరులకై న

నిన్ను వర్ణింపఁ దరమానె ♦ నీరజాక్ష ॥ భూ॥

టీ. భూష...దూగ, నీరజాక్ష=పద్మములవంటికన్నులుగలవాడా !
 సకలవిద్యలునేర్చి=అన్నివిద్యలునేర్చుకొని, సభజయింపఁగఁజచ్చుకొ=సభల
 యందు జయముపొందఁజచ్చును, పూర్ణఁడై=సమర్థుఁడై, రణమందుకొ=యుద్ధ
 మునందు, పోరవచ్చు=పోరాడఁజచ్చును, రాజరాజై పుట్టి=చక్రవర్తియైపుట్టి,
 రాజ్యము, ఏలగవచ్చు, హేమ=బంగారమును, గో=ఆవులను, దానంబులు,
 ఇయ్యవచ్చు, గగనమందున్న=ఆకాశమందున్నటువంటి, చుక్కలకొ=నక్ష
 త్రములను, ఎంచుకొనఁజచ్చుకొ=లెక్కఁజెట్టవచ్చును, జీవరాసులశేర్లు=
 పొణికికోటులశేర్లు, చెప్పవచ్చుకొ, అష్టాంగయోగముల్=ఎనిమిదియోగా
 భ్యసములు, అభ్యసించఁగవచ్చుకొ=నేర్చుకొనవచ్చును, మేకరీతిగకొ=
 మేకవిధముగా, ఆకుమెనగవచ్చుకొ=ఆకులుతినవచ్చును, తామరసగర్భ=
 బ్రహ్మకును, హర=శివునకును, పురందరులకైన=ఇంద్రులకైనను, నిన్ను,
 ప్రింపకొ=పొగడుటకు, తరమానె=శత్రువునునా?

తా. ఓనరసింహా! విద్యలనన్నిటినినేర్చి సభలందుజయ మొందవచ్చు,
 యుద్ధములలో గెలుపొందవచ్చును. చక్రవర్తియై భూమియంతయు నేల
 వచ్చు. బంగారమును, ఆవులను, దానమియ్యవచ్చును. నక్షత్రముల లెక్కిం
 పవచ్చు. జంతుజాలములశేర్లనుచెప్పవచ్చు. మేకవలె ఆకులను దినవచ్చును.
 యోగంబుల నభ్యసించవచ్చునుగాని నిన్ను దెలిసికొనినర్థించుట కాబ్రహ్మే
 శ్వరఇంద్రాదులకుగూడ సాధ్యముకాదు.

సీ. నరసింహ నీవంటి ♦ దొరను సంపాదించి

కుమతి మానవుని నేఁ ♦ గొల్వజాల

నెక్కువై శ్వర్యంబు ♦ లియ్యలేకున్నను

బొట్టకు మాత్రము ♦ పోయరాదె

ఘనముగొదిది నీకు ♦ కఱపునఁ బోషింపఁ

గష్టమెంతటి స్వల్ప ♦ కార్యమయ్య

పెట్టఁ జాలక యేల ♦ భిక్షమెత్తించెడు

నన్ను బీదను జేసి ♦ నా వదేమి

తే. అమల కమలాక్ష నే నిట్లు ♦ శ్రమపడంగఁ

గన్నులకుఁ బండువై నీకుఁ ♦ కానఁబడునె || భూ || 69

టీ. భూష...దూర, నరసింహ, నీపంటిదొరను, సంపాదించి, కుమతి మానవులక=చెడ్డబుద్ధిగలమనుష్యులను, ఏక=నేను, కొల్లఁజాలన్=నేవింప నేరను, ఎక్కువై శ్వర్యంబుల్=విశేషసంపదలు, ఇయ్యలేకున్నను=ఇవ్వజాల కపోయినను, పొట్టకుమాత్రము, పోయరాదె=ఇయ్యరాదా ! ఇది=ఈమాత్ర ము, నీకు, ఘనము గాదు=గొప్పకాదు, కఱవునక=నాకులేనట్లెడు, పోషిం పక=రక్షించుట, కష్టము, ఎంతటిస్వల్పకార్యమయ్య=ఎంతచిన్న పనోగద, పెట్టజాలక=పెట్టలేక, భిక్షము=ఋణి, ఏలఎత్తించెడు=ఎందుకెత్తించెదవు, నన్ను, బీదను=లేనివానిని, జేసి నావు, అదేమి=అదెందులకు, అమలకమ లాక్ష=తెల్లదామరపంటికన్నులుగలవాఁడా ! నేను, ఇట్లు, శ్రమపడంగక= కష్టములుపడుచుండగా ! నీకన్నులకు, పండువై=ఆనందమై, కానఁబడునె= కనపడుచున్నదావీమి?

తా. ఓనరసింహా ! నీపంటిప్రభువును సంపాదించి నేను చెడ్డమానవు లను నేవింపలేను. ఎక్కువసంపద లీయలేకున్నను, పొట్టకుమాత్రమిమ్ము. నాకులేనట్లెడు పోషించుట నీకిదిగొప్పకాదు. చిన్న పని. నన్ను దరిగ్రునిజేసి పెట్టలేక ఎందుచేచిచ్చమెత్తించెదవు? నేనిట్లు కష్టములపడుచుండగా నీకు కన్నులపండువుగా కనబడుచున్నదావీమి?

సీ. వనజాతనాభ నీ ♦ వంకఁ జేరితి నేను

గట్టిగా ననుఁ గావు ♦ కావుమనుచు

వచ్చినందుకు వేగ ♦ పరము లియ్యక కాని

లేవఁబోయిన నిన్ను ♦ లేననియ్యఁ

కూర్చుండబెట్టిఁ నీ ♦ కొంగు గట్టిగఁ బట్టి
 పుచ్చుకొందును చూడు ♦ భోగిశయన
 యీవేళ నీకడ్డ ♦ మెవరు వచ్చినఁగాని
 వారికై నను లొంగి ♦ వడఁకబోను
 తే. గోపగాఁడను నీవు నా ♦ గుణము తెలిసి
 యిప్పుడే నన్ను రక్షించి ♦ యేలుకొమ్ము ||భూ|| 70

టీ. భూష...చూర, వనజాతనాభ=నాభియందుపద్మముగలవాఁడా !
 నేను, గట్టిగా=తప్పక, నను=నన్ను, కావుకావుమనుచు=రక్షించురక్షిం
 చుమనుచు, నీవంక=నీదగ్గరకు, చేరితి, వచ్చినందుకు=నీకడకువచ్చినందుకు,
 వేగ=చెంటనే, వరములు=కోరికలు, ఇయ్యకకాని=ఇప్పనిదే, లేవబోయిన=
 లేచుటకుప్రయత్నించినచో, నిన్ను, లేవనియ్య, భోగిశయన=శేషశాయీ !
 కూర్చుండఁబెట్టి=లేపనియక, నీకొంగు=నీబట్టకొంగు, గట్టిగబట్టి, పట్టుకొని,
 పుచ్చుకొందును, చూడు=చూడుము, ఈవేళ=ఈరోజున, నీకు, ఎవరు,
 అడ్డము, వచ్చినకాని=వచ్చిననుసరే, వారికై నను, లొంగి=వశమై, వడఁకఁ
 బోను=జడియను, గోపగాఁడను=కోపముగలిగినవాఁడను, నీవు, నాగుణము
 తెలిసి = నాకోపగుణము తెలిసికొని, ఇప్పుడే=ఈసమయముననే, నన్ను,
 రక్షించి, ఏలుకొమ్ము=పాలింపుము.

తా. ఓనరసింహా ! నన్నుకాపాడుమని నీదగ్గఱకుచేరితిని చేరినందులకు
 వెంటనే రోల్కలనియ్యనిదే లేవబోయినను నిన్ను లేవనియ్యను. నిన్ను
 కూర్చుండఁబెట్టి నీబట్టకొంగుపట్టుకొని వరములు పుచ్చుకుందును చూడుము.
 ఈరోజున నీకెవ్వఁడైననువచ్చినను వారికి జడియను.. కోపముగలవాఁడను.
 నీవు నాకోపగుణము తెలిసి యిప్పుడే నన్ను రక్షించి యేలుకొమ్ము.

సీ. ప్రహ్లాదుఁ డేపాటి ♦ పైఁడి కానుక లిచ్చె
 మదగజం బెన్నిచ్చె ♦ మాక్తి కములు

నారదుం డెన్నిచ్చె ♦ నగలు రత్నంబు ల
హాల్య నీ కే యగ్ర ♦ హారమిచ్చె
నుడుత నీ కేపాటి ♦ యూడిగంబులు చేసె
ఘన విభీషణు ♦ డేమి కట్టుమిచ్చె
బంచపాండవు లేమి ♦ లంచమిచ్చిరి సీకు
ద్రౌపది నీకెంత ♦ ద్రవ్యమిచ్చె
తే. సీకు వీరంద అయినట్లు ♦ నేను గాన

యెందు కని నన్ను రక్షింప ♦ విందునదన || భూ || 71

టీ. భూష...మార, ప్రహ్లాదుడు, పైడికానుకలు=బంగారబహుమతులు, ఏపాటి=ఎన్ని, ఇచ్చె, మాక్తికములు=మంచి సుత్యములు, మదగజంబు=మదపులేసుగ, ఎన్నిచ్చె=ఎన్నిచ్చినది, నగలు, రత్నంబులు, నారదుండు=నారదముని, ఎన్నిచ్చె, అహాల్య=గౌతమునిభార్య, సీకు, ఏఅగ్రహారము=ఏయూరు, ఇచ్చె, ఉడుత, సీకు, ఏపాటి, ఊడిగంబులుచేసె=నేపలుచేసినది, ఘనవిభీషణుడు, ఏమికట్టుము, ఇచ్చె, పంచపాండవులు=పాండవులైదుగురు ఏమి, సీకు, లంచము, ఇచ్చిరి, ద్రౌపది=పాండవులభార్య, సీకు, ఎంతద్రవ్యము=ఎంతదబ్బు, ఇచ్చె, సీకు, వీరందఅయినట్లు=ప్రహ్లాదుడు మొదలగువారు బంధుగులైనట్లు, నేను, కాన=భక్తుడనుకానా! ఇందునదన=చంద్రబింబము పంటిమొగముకలనరసింహా! నన్ను, ఎందుకని=ఏకారణముచేత, రక్షింపవు?

తా. ఓనరసింహస్వామి! హిరణ్యకశ్యపునికొడుకును సీభక్తులలో ముఖ్యుడునగు ప్రహ్లాదుడు నీకేమిబహుమతులిచ్చినాడని యతనిని తండ్రి బాధింపుచుండ రక్షించితివి. గజేంద్రుడు నీకెన్నిమంచిసుత్యములనిచ్చినాడని మొనరినండి విడిపించితివి. నారదుడు నీకేమిసగంబులను యిచ్చినాడని సీభక్తులలోజేర్చికొంటివి. అహాల్య నీకేమి యగ్రహారములిచ్చినదని రాయిగా పడియున్న నామెకు నిజరూపమిచ్చినావు. ఉడుత నీకేమాత్రము నేపలుచేసినదని దానిపీపును దువ్వితివి. విభీషణుడేమికట్టుమిచ్చినాడని యతడు

వును తమ్ముడైనను నీసేనచేయించితివి. పాండవు లేమిలంచమిచ్చినారని
వారికి భారతయుద్ధమునంద గెల్పుజెప్పించితివి. ద్రౌపది నీకేమిడబ్బిచ్చిన
దని నామెబట్టు దుశ్శాసనుడొలుచుచుండ నక్షయముగాచేసి రక్షించితివి.
వీరందఱిని కాపాడినట్లు నన్నేల కాపాడవు.

సీ. వాంఛతో బలిచక్ర ♦ వర్తిదగ్గఱ జేరి

భిక్ష మెత్తితివేల ♦ విడియపడక

యడవిలో శబరి ది ♦ య్యని ఫలా లందియ్యఁ

జేతు లొగ్గితి వేల ♦ సిగ్గునడక

వేడ్కతో వేవేగ ♦ విదురు నింటికినేగి

విందుగొంటివదేమి ♦ వెలితిపడక

నడుగు లల్పము కుచే ♦ లుండు గణించుకదేర

బొక్కసాగితివేల ♦ లెక్కగొనక

తే. భక్తులకు నీవు పెట్టుట ♦ భావ్యమాను

వారి కాసిందితివి తిండి ♦ వాడవగుచు ||భూ|| 72

టీ. భూష...మార, వాంఛతో=కోర్కెతో, బలిచక్ర=వర్తిదగ్గఱన్,
చేరి=సమీపించి, విడియపడక=సిగ్గుజెందక, భిక్షము, ఎత్తితివి, ఏల=ఎం
దును, శబరి, అడవిలో, తియ్యని, ఫలాలు=పండ్లు, అందియ్య=ఈయగా,
చేతులు, సిగ్గునడక, ఒగ్గితివేల=పట్టితివెందును, విదురుని, యింటికిన్,
ఏగి=వెళ్ళి, వేడ్కతో=సంతోషముతో, వెలితిపడక=తేలికపడక, విందు
గొంటివి=భోజనమున కంగీకరించితివి, అదేమి=అదెందులకు, కుచేలుడు,
అడుగులు=అటుకులు, అల్పము=తక్కువగా, గణించుకదేరన్=సంపాదించు
కొని తీసుకరాగా, లెక్కగొనక=సరకుచేయక, ఏల=ఎందుకు, బొక్కసా
గితివి=తినమొదలుపెట్టితివి, భక్తులకు, నీవు, పెట్టుట, భావ్యమాను=తగి
యుండును, తిండివాడవు=తిండిపోతువు, అగుచు, వారికి=ఆభక్తులకు,
అశించితివి=ఆశపడితివి.

తా. ఓ నరసింహస్వామి! నీవు వామనావతారంబున బలిచక్రవర్తి కడ కరిగి మూడడుగుల భూమిని దానమడిగికొంటివి. సిగ్గుపడక నీవు ముష్టి యెత్తి తెందులకు. రామావతారంబున నరణ్యవాసము చేయుకాలమున మాల పిల్లయగు శబరియొంగిలిచేసిన ఫలములనీయగా సిగ్గులేక వానినెందులకు తింటివి. అది నీపంటివారు చేయలేనిదికాదుకదా? కృష్ణావతారంబున కౌరవులకును, పాండవులకును సంధిచేయఁతలంపున, హస్తినాపురంబున కరిగి రాజబంధువులెందరో యుండఁ శూద్రస్త్రీకి బుట్టిన విదురునింటిలో భోజనము చేసితివి. తక్కువకులముమాడుకదాయని యాలోచింపవలె తివి. నీచిన్ననాటి న్నీ హితుడును దరిదుర్గుడును నగు కుచేలుఁడు నిన్ను జూచుటకు వచ్చినపుడు బీదవాడై తినుటకు దెచ్చుకొనిన యటుకులను కుచేలుని నాశేమి తెచ్చితివని యడిగి మఱితిరిగితివి. నీవు నీభక్తులైనవారికి బెట్టుట న్యాయముకాని దరిద్రముతో నుండువారలకడ నడిగికొని తింటివి. ఇందువలన నీవు తిండిపోతువని తేలుచున్నది.

సీ. స్తంభమం దుదయించి ♦ దానవేంద్రుని ద్రుంచి
కరుణతోఁ బ్రహ్లాదు ♦ గాచినాపు
మకరిచేఁ జిక్కి- సా ♦ మజము దుఃఖంపంగ
గృహయించి వేగ ర ♦ క్షించినాపు
శరణంచు నావిభీ ♦ పలుకుదు నీచాటున
జొచ్చినప్పుడె లంక ♦ నిచ్చినాపు
ఆకుచేలుఁడు చేరె ♦ డటుకు లర్పించిన
బహుసంపల నిచ్చి ♦ పంపినాపు

తే. వారివలె సన్నుఁ బోషింప ♦ వశముగాఁడె
యంత పలపక్షమేల శ్రీ ♦ కాంతనీకు ॥భూ॥

టీక. భూష...దూర, శ్రీ=లక్ష్మీదేవికి, కాంత=స్రియుడైనవాడా
 స్తంభమందు, ఉదయించి=పుట్టి, దానివేందునికొ=రాక్షసరాజును హిరణ్య
 కశ్యపుని, తుంగించి=చంపి, కరుణతోకొ=దయతోడ, పృష్టాదుకొ=పృష్టా
 దుని, కాచినావు=రక్షించినావు, మకరిచేకొ=మొసలించే, చిక్కి=పట్టుపడి
 సామజము=వీనుగు, దుఃఖంపంగకొ=వీడ్వగ, కృపయించి=దయయించి,
 వేగ=వెంటనే, రక్షించినావు=కాపాడితివి, శరణంచున్=రక్షింపుమని, ఆ
 విభీషణుడు, నీచాటునకొ=నీమరుగున, చొచ్చినపుడే, లంకాపురమును,
 యిచ్చినావు=పట్టముగట్టితివి, అకుచేలుడు, చేరెడలుకులు=పట్టెడలుకులు,
 అర్పించిన=ఈయంగా, బహుసంపదలకొ=అనేకభాగ్యములను, యిచ్చి, పం
 పినావు, వారివలె=వారివిధముగా, నన్నుకొ, పోషింపకాపాడుటకు, వశ
 ముగాదె=శక్యముగాదా, నీకు, అంతపలపక్షము=అంతపక్షపాతము ఏల=
 ఎందుకు.

తా. ఓ నరసింహస్వామి! రాక్షసరాజైన హిరణ్యకశ్యపుడు తన
 కొడుకులలో నొక్కడగు పృష్టాదుడు యెల్లప్పుడు తనకు విరోధియైన హరి
 యందు భక్తికలవాడై యుండుటయు నన్నిచోటులందు హరికలదనిచెప్పుట
 యు విని యాస్తంభమునందు చూపగలవాయని యడుగ నందుండి నరసింహ
 రూపముతో వెడలినచ్చి రాక్షసరాజును చంపి పృష్టాదుని రక్షించితివి. గజ
 రాజు మొసలించే పట్టుబడి రక్షింపుమని ప్రార్థింప నామొసలని జంపి గజేం
 దుని విడిపించితివి. అన్నగారైన రావణునకు పరశ్రీయగు సీత నెత్తుకొ
 నినచ్చుట పాపమనిగోధించి యతనిచే నిలువెడలగొట్టబడి వచ్చి నీశరణుగోరి
 న విభీషణునకు రావణునిచంపి లంకారాజ్యమిచ్చినావు, అకుచేలుడు గుప్పెడ
 లుకులు నీకియ్య తెక్కలేనన్ని భాగ్యముల నతనికిచ్చితివి. వారివలెనే
 నన్నుకూడ నాశోరికలనిచ్చి కాపాడుము. లేనిచో నీవు పక్షపాతము కల
 వాడవగుదువు.

సీ. వ్యాసుడే కులమందు ♦ వాసిగో జన్మించే

విదురుడే కులమందు ♦ వృద్ధిబొంద

కర్ణుడేకులమందు ♦ ఘనముగా వర్ణిల్లె
 నావసిష్ఠుం డెట ♦ నవతరించె
 నింపుగా వాల్మీకుఁ ♦ డేకులంబున హెచ్చె
 గుహుండను పుణ్యుడే ♦ కులమువాఁడు
 స్త్రీశుకుఁ డెచ్చటఁ ♦ జెలఁగి జన్మించెను
 శబరియే కులమందు ♦ జన్మమొందె
 తే. నేకులంబున వీరంద ♦ తెచ్చినారు

నీకృపాపాత్రులకు జాతి ♦ నీతులేల || భూ ||

74

టీ. భూష...దూర, వ్యాసుఁడు=వేదవ్యాసమహాముని, ఏకులమందు=
 ఏజాతీయందు, వాసిగా=ప్రఖ్యాతిగా, జన్మించె=పుట్టెను, విదురుఁడు,
 ఏకులమందు, వృద్ధిబొందె=పెరిగెను, కర్ణుఁడు, ఏకులమందు, ఘనముగా
 వర్ణిల్లె=గొప్పగా పెరిగెను, ఆవసిష్ఠుండు=ఆవసిష్ఠమహాముని, ఎట=ఏకులము
 న, అవతరించె=పుట్టెను, ఇంపుగా=చక్కగా, వాల్మీకుఁడు=వాల్మీకి
 మహర్షి, ఏకులంబున=, హెచ్చె=అతిశయించెను, గుహుండనుపుణ్యుఁడు=
 గుహుండనేపుణ్యాత్ముఁడు ఏకులమువాఁడు=ఏజాతీవాఁడు, స్త్రీశుకుఁడు=
 శుకమహర్షి, ఎచ్చట=ఏకులమందున, చెలఁగి=అతిశయించి, జన్మించెను=
 పుట్టెను, శబరి, ఏకులమందు, జన్మమొందె=పుట్టెను, వీరందలు=ఈపైన
 చెప్పినవారందరును, ఏకులంబున=ఏయేవంశములందు, ఎచ్చినారు=వృద్ధి
 బొందిరి, నీ=నీయొక్క, కృపాపాత్రులకు=దయకుతగినవారలకు, జాతి
 నీతులు=కులగుణములు, ఎల=ఎందులకు?

తా. ఓనరసింహస్వామీ! నాలుగువేదములను పదునెనిమిదిపురాణ
 ములను సంస్కృతమున భారతమును రచించినవ్యాసుడు పల్లెస్త్రీయగు
 సత్యవతికి పరాశరమహర్షి వలనజనించెయ్య నీకుభక్తుడయ్యెను. వ్యాసునకు
 శూద్రస్త్రీయందుపుట్టిన విదురుడు నీకుభక్తుడు న్నేహితుడుగూడనయ్యెను.
 మూర్ఖునివలన కుంతిదేవికి రహస్యముగా కన్యగానున్న పుడుపుట్టి శూద్రు

నింటపెరిగిన కర్ణుడు శౌర్యధైర్యగాంభీర్యాదిగుణంబులు గలిగినీభక్తుడయ్యెను
దేవలోకమున భోగస్త్రీయైన ఊర్వశికి సూర్యనివలనబుట్టి మాలస్త్రీయగు
ఆరుంధతిని పెండ్లాడిన వసిష్ఠుడు నీభక్తుడై మునియై సూర్యకులమునకు పురో
హితుడయ్యెను. బాల్యమునందు చెడున్న హములచేసి బోయస్త్రీని పెండ్లాడి
దొంగతనములు హింసలుచేసి బ్రతుకు వాత్మికి నీభక్తుడై రామాయణమును
వాసి కీర్తి నొందెను. గుహుడుబోయకులంబునబుట్టియు నిన్ను నేవించి నీభక్తు
డయ్యెను. వ్యాసునకు ఘృతాచియను వేశ్యయందుపుట్టిన శ్రీకుకుడు నీభక్తు
డై బ్రహ్మజ్ఞానియనిపించుకొనెను కిరాతకులమందుపుట్టినశబరి నీభక్తురారై
యెంగిలిపండ్లను నీచేతలినిపించినది. వీరందరు నీచకులంబులందు తక్కువ
పుట్టుకపుట్టినను నీదయవలన గొప్పవారైరి. నీవెవరిమీద దయచూపుదువో
వారు నీచకులమువారైనను గొప్పవారగుదురు. వారినందఱు దయచూచినట్లే
నన్ను గూడ చూడుము.

సీ. వసుధాస్థలంబునఁ ♦ వర్ణ హీనుఁడుగాని

బహుళ దురాచార ♦ పరుఁడుగాని

తడసికాసియ్యని ♦ ధర్మ శూన్యుఁడు గాని

చదువనేరనిమూఢ ♦ జనుఁడుగాని

సకలమానవులు మె ♦ చ్చుని కృతఘ్నుఁడుగాని

చూడసాంపును లేని ♦ శుంఠగాని

య ప్రతిష్ఠలకు లో ♦ నైన దీనుఁడు గాని

మొదటికే మెఱుంగని ♦ మోటుగాని

తే. ప్రతిదినము నీదు భజనచే ♦ బరగునట్టి

వానికేవలంక లేదయ్య ♦ వచ్చుముక్తి || భూ: 75

టీ. భూష...దూర, వసుధాస్థలంబునఁ = భూమియందు, వర్ణ హీనుఁ
డుగాని = కులము చెడినవాఁడుగాని, బహుళ = మిక్కిలి, దురాచారపరుఁడు
గాని = చెడ్డయాచారములు చేయువాఁడైనను, తడసి = ఆలస్యముచేసి, కాసి

య్యని=ఒక్కకానైనను యీయని, ధర్మశూన్యఁడుగాని=వాత్సత్వములేని
వాఁడైనను, చదువునేరని=చదువుకొనని, మూఢజనుఁడుగాని=మూర్ఖును
ఘృతఁడైనను, సకలమానవులు=జనులందరు, మెచ్చని=పొగడని, కృతఘ్నుఁడు
గాని=విశ్వాసములేనివాఁడైనను, చూడక=చూచుటకు, సొంపునులేని=
మంచిఆకారమునులేని, శుంతగాని=నీచుఁడైనను, అప్రతిష్ఠలకులోలైన=
అగౌరవములకులోలైన, దీనుఁడుగాని=దిక్కులేనివాఁడైనను, మొదటికి=
అసలే, ఏమి=ఏమియు, ఎఱుగని=తెలియని, మోటుగాని=మొద్దువాడైనను,
ప్రతిదినము=ప్రతిరోజును, నీదు=నీయొక్క, భజనచేక=సేవవలన, పరగు
నట్టివానికి=ప్రవర్తిల్లువానికి, ఏవంకలేదయ్య=ఎట్టిలోపమునులేదు, ముక్తి=
మోక్షము, పచ్చు=కలుగును.

తా. ఓనరసింహా ! ఈభూమియందు, కులముచెడినవాడైనను, మిక్కి
లిద్దుఁడారఁడైనను, లోభియైనను, మూఢుఁడయినను, విశ్వాసహీనుఁడయి
నను, అందములేనిమోటువాడయినను, అపకీర్తిపాలయినదీనుఁడయినను,
ఏమియుతెలియనిమోటువాడయినను, ప్రతిదినము నీసేవచే వర్తించెనేని
యట్టివాని కేకొంతయులేదు. వానికిమోక్షముగలుగును.

నీ. ఇభాకంభములమీఁది ♦ కెగిరెడి సింగంబు

మట్టునే కలువైన ♦ మూషికమును

ననచూత పత్రముల్ ♦ నమలుచున్న పికంబు

గొలుకునే జిట్టెడు ♦ కొనలు నోట

నరవింద మకరంద ♦ మనుభ వించెడి తేటి

దోవునే పెట్టెరు ♦ పూలకడకు

లలిత మైనరసాల ♦ శలముఁ గోరెడిచిల్క.

మనవునే భ్రమత ను ♦ మ్రొత్తుకాయ

తే. నిలను నీకీర్తనలు పాడ ♦ నేర్పినతఁడు

పరులకీర్తనఁ బాడునే ♦ యరసి చూడ ॥భూ॥ 76

టీ. భూష...దూర, ఇభ=ఏనుగులయొక్క, కుంభములమీదికి=కుంభస్థలములపైకి, ఎగిరెడిసింగంబు=గుముకునట్టిసింహము, కురుచైనచిన్నదైన, మూషికమును=ఎలుకను, ముట్టునే=పట్టుకొనునా? నవచూతపత్రముల్=లేతమామిడిచిగుళ్ళను, నమలుచున్న=తినుచున్న, పికంబు=కోకిల, జిల్లేడుకొనలు=జిల్లేడుచిగుళ్ళు, నోట=నోటితో, కొలుకునే, అరవింద=తామరపూవునందలి, మకరందము=తేనెను, అనుభవించెడి=త్రాగునట్టి, తేటి=తుమ్మెద, పల్లేరుపూలకడకు=పల్లేరుపువ్వులదగ్గరకు, పోవునే=వెళ్లునా? లలితమైన=మృదువైన, రసాలఫలము=మామిడిపండును, కోరెడిచిల్కి=ఆసించ్చేరామచిలుక, భ్రమత=ఆశతో, ఉమ్మెత్తకాయ=ఉమ్మెత్తకాయను, మెనవునె=తినునా? ఇలను=భూమియందు, నీకీర్తనలు=నీగుణములు కూర్చినపాటలు, పాడనేర్చినతడు=పాడుట కలవాటుపడినవాడు, అరసిచూడ=విచారించిచూడగా. పరులకీర్తనల్=ఇతరులను గుఱించిన పాటలు, పాడునే=పాడునా?

తా. ఓ సరసింహా! ఏనుగు కుంభస్థలంబులను చీరి యామాంసమును దిను స్వభావముకల సింహము ఎలుకమీదికి పోనట్లు క్రొత్తమామిడి చిగుళ్ళను తినుటకలవాటుపడిన కోకిల జిల్లేడు చిగుళ్ళకాసింపనట్లు, పద్మములందలి తేనెనుద్రావు తుమ్మెద పల్లేరుపూలదగ్గరకేగనట్లు పండినమామిడిపండ్లదినరామచిలుక ఉమ్మెత్తకాయవైపు చూడనటుల నీమీదిపాటలుపాడుకొనుట కలవాటుపడినవాడెప్పుడు ఇతరులమీది పాటలుగాని పద్మములుగాని మరేమిగాని పాడుటకు తలంపడు. ఇది నిశ్చయము.

సీ. సర్వేశ సీపాద ♦ సరసిజద్వయమందుఁ

జిత్రముంపగలేను ♦ జెదరకుండ

సీవైన దయయుంచి ♦ నిలచి యుండెడినట్లు

చేసి నన్నిపుడేలు ♦ సేవకుండను

వనజలోచన నేను ♦ వట్టిమూర్ఖుడ జమ్మి

నీస్వరూపముఁ జూడ ♦ నేర్పు వేగ

తనకుమారున కుగ్గు ♦ తల్లివోసిన యట్లు

భక్తిమార్గంబను ♦ పాలువోసి

తే. ప్రేమతో నన్ను బోషించి ♦ పెంచుకొనుము

ఘనత కెక్కించు నీదాన ♦ గణములోన || భూ || 77

టీక. భూష...దూర, సర్వేశ=సమస్త లోకములకు పరిభుచైన వాఁడా! నీపాద సరసిజద్వయమందుకొ=నీపాదపద్మముల జంటయందు, చెదరకుండ=చలింపకుండ, చిత్తము=మనస్సును, ఉంపగలేను=ఉంచలేను, నీవైనదయ్యాయుంచి, నిలిచియుండెడునట్లు చేసి, నన్ను, ఇవుడు, ఏలు=కాపాడుము, నేవకుండను=నీదానుండను, వనజలోచన=పద్మములవంటి నేత్రములుగలవాఁడా! నేను, వట్టిమూర్ఖుడఁజుమ్మి=ఏమియు నెఱుంగని మూఢుడనుమా! నీస్వరూపముకొ=నీయాకారమును, వేగ=వెంటనే, చూడ=చూచుటకు, నేర్పు=నేర్పుము, తనకుమారునకు=తనబిడ్డకు, తల్లి, ఉగ్గువోసిన యట్లు=ఉగ్గునుపోసినవిధముగా, భక్తిమార్గంబను=భక్తిమార్గమనెడి, పాలువోసి=పాలునుబోసి, ప్రేమతో=కరుణతో, నన్నుకొ, పోషించి, పెంచుకొనుము=పెద్దవానిగా చేసికొనుము, నీదానగణములోనన్=నీభక్తవరులందరిలో ఘనతకు=గొప్పకు, ఎక్కించు=తిగిసెట్లు చేయుము.

తా. ఓ వరసింహా! సర్వేశా! నీపాదపద్మములందు నామనస్సు చెదరకుండ నుంచలేను. నీవైన దయ్యాయుంచి చెదరకుండునట్లుచేసి దానుండను కావున నన్నిపుండేలుకొనుము. నేనేమియు నెఱుంగని మూఢుడను సుమీ నీయాకారమును చూచునట్లు వెంటనే నేర్పుము. తల్లి తనబిడ్డ కుగ్గుపోయునట్లు, నీభక్తిమార్గమనే పాలుపోసి ప్రేమతో నన్నుపోషించి పెంచుము. నీ భక్తకోటిలో నన్ను ఘనతకెక్కించుము.

సీ. జీమూతవర్ణ సీ ♦ మోముతో సరి రాక

కమలారి యతి కళం ♦ నమునఁబడియె

సాగపై ననీనేత్రా ♦ యుగముతో సరిరాక

నళినబృందము నీళ్ళ ♦ నడుమజేరె

గరిరాజవరద నీ ♦ గళముతో సరి రాక

పెద్దశంఖము బొబ్బ ♦ పెట్టె దొడగె

శ్రీపతి నీడివ్య ♦ రూపుతో సరి రాక

పుష్ప బాణుడు నీకు ♦ బుత్తుడయ్యె

తే. నిందిరా దేవి నిన్ను మో ♦ హించి విడక

నీకు బట్టమహిషి యయ్యె ♦ నిశ్చయముగ || భూ || 78

టీక. భూ.ప...దూర, జీమాతపర్ణ=మేఘమువంటి నల్లని శరీరచ్ఛాయగలవాడా! నీమోముతో సరిరాక=నీముఖముతో సమానముగాఁజాలక, కమలారి=పద్మములకు శత్రువగు చంద్రుఁడు, అతికళంకమునఁ బడియె=పెద్దనల్లనిమచ్చగలవాడయ్యెను, సాగపై న=అందమైన, నీనేత్రయుగముతో=నీరెండుకన్నులతోడను, సరిగాక=సరికలేక, నళినబృందము=పద్మసమూహము, నీళ్ళనడుమ=నీటిమధ్యను, చేరె=చేరెను, కరిరాజవరద=గజేంద్రునకు కోర్కెలనిచ్చినవాడా! నీగళముతో=నీకంఠముతో, సరిరాక, పెద్దశంఖము, బొబ్బ=పెద్దగ్వనిని, పెట్టెదొడగె=చేయసాగెను, శ్రీపతి=లక్ష్మీదేవికిభర్తా! నీదివ్యరూపుతో=నీసుందరమగు స్వరూపముతో, సరిరాక పుష్పబాణుడు=మన్మథుఁడు, నీకు, పుత్తుడయ్యె=కుమారుడయ్యెను, ఇందిరాదేవి=లక్ష్మీదేవి, నిన్ను, మోహించి=ప్రేమించి, విడక=విడువక, నిశ్చయముగ=శాశ్వతముగ, నీకు=నీకు, పట్టచుహిషి=పట్టపుదేవి, అయ్యె=అయ్యెను.

తా. ఓనరసింహా! జీమాతపర్ణ! కరిరాజవరదా! శ్రీపతి నీముఖముతో సమానముకాలేక చంద్రుఁడు పెద్దనల్లనిమచ్చనుపొందెను. అందమైన నీనేత్రయుగముతో పోలలేక పద్మములు నీటిమధ్యప్రవేశించెను. నీకంఠముతో సరిరాలేక పెద్దశంఖము మహాద్వనిచేయదొడగెను. నీసుందరమగు

స్వరూపముతో సరికాజాలక మన్మథుడు నీకుగూడదయ్యెను. లక్ష్మీదేవి
నిన్ను ప్రేమించివిడువలేక కాశ్యపముగ నీకుపట్టపుదేవియయ్యెను.

సీ. హరిదాసులను నింద ♦ లాడకుండిన జాలుఁ

సకల గ్రంథములు ♦ చదివినట్లు

భీక్ష యియ్యంగఁ ద ♦ ప్రింప కుండినఁ జాలు

జేముట్టి దానంబు ♦ చేసినట్లు

మించి సజ్జనుల వం ♦ చించ కుండినఁ జాలు

నింపుగా బహుమాన ♦ మిచ్చినట్లు

దేవాగ్రహారముల్ ♦ దీయకుండినఁ జాలుఁ

గనకకంబపుగుళ్ళు ♦ గట్టినట్లు

తే. ఒకని వర్ణాశనము ముంచ ♦ కున్న జాలుఁ

బేరుకీర్తిగ సత్రముల్ ♦ పెట్టినట్లు || భూ ||

79

టీ. భూ... దూర, హరిదాసులను = కష్టభక్తులను, నిందలాడకుం
డినట్ = నిందింపకుండిన, చాలున్ = చాలును, సకలగ్రంథములు = అన్నిపుస్త
కములును, చదివినట్లు, భీక్షయియ్యంగన్ = గర్హముచేయుచుండగా, తప్రింప
కుండినన్ = పడగొట్టకుండిన, చాలున్ = సరిపోవును, చేముట్టి = చేతబట్టి, దానం
బుచేసినట్లు = గర్హముచేసినట్లు, మించి = మితిమీరి, సజ్జనుల = మంచివారలను,
వంచించకుండినన్ = చాలున్ = హాసపుచ్చకున్న సరిపోవును, ఇంపుగా = అండముగా
బహుమానము = కానుక, ఇచ్చినట్లు, దేవాగ్రహారముల్ = దేవాలయములకురి
డు, భూశనతులు, తీయకుండినన్ = చాలున్ = ఊడబీకకుండినసరిపోవును,
గనకకంబపుగుళ్ళు = బంగారుస్తంభములుగలదేవాలయములు, కట్టినట్లు = కట్టిన
థానితోనమానము, ఒకని, వర్ణాశనము = సంపత్సరముమామూలు, ముంఁ
కున్నన్ = పాడుచేయకుండిన, చాలున్ = చాలును, బేరుకీర్తిగ = గొప్పకీర్తి
గలుగునట్లు, సత్రముల్ = సత్రములు, పెట్టినట్లు = పెట్టినవిధము.

తా. ఓనరసింహా ! హరిదాసులను నిందింపకున్న సమస్త గ్రంథములు చదివినట్లే. ఇచ్చేదానములు తప్పింపకుండిన తాను దానము చేసినట్లే. గర్వించి సజ్జనులను మోసము చేయకుండిన యొప్పిదముగాకానుకలిచ్చినట్లే. దేవాలయములకిచ్చిన యగ్రహారములు తీయకుండిన బంగారుస్తంభములుగల దేవాలయములకట్టినట్లే. ఇతరుల వార్షికములను పాడుచేయకుండిన తనపేరు మ్రోగునట్లు సత్రములు పెట్టినట్లుగును.

సీ. ఇహలోక సౌఖ్యము ♦ లిచ్చగించెదమన్న

దేహ మొప్పటికిఁ దా ♦ స్థిరత నొంద

దాయుష్యమున్న ప ♦ ర్యంతంబు పటుతయు

నొక్కతీరున నుండ ♦ దుర్విలోన

బౌల్య యువత్వ దు ♦ ర్బల వార్ధకములను

మూఁటిలో మునిగెడి ♦ మురికికొంప

క్రాంతితో దీని గా ♦ పాడుదమను కొన్న

గాలమృత్యువుచేత ♦ గోలుపోవు

తే. నమ్మరాదయ్యయిది మాయ ♦ నాటకంబు

జన్మమిక నొల్ల నన్నేలు ♦ జలజనాభ ॥ భూ॥

80

టీ. భూమి...మూర, జలజనాభ=పద్మము నాభియందుకలవాఁడా !

ఇహలోక సౌఖ్యములు=ఈ భూ లోక సుఖములు, ఇచ్చగించెదమన్న=ఇష్టపడెదమనుకొనిన, దేహము=శరీరము, ఎప్పటికిఁ=ఎన్నటికిని, తాన్=తాను, స్థిరతనిండదు=శాశ్వతముబొందదు, ఉర్విలోన=భూమియందు ఆయుష్యమున్న పర్యంతము=బ్రతికియున్నంతకాలము, పటుత్వమున్=దృఢత్వము, ఒక్కతీరుననుండదు=ఒకేవిధముగానుండదు, బౌల్య=బౌల్యము, యువత్వ=యౌవనము, దుర్బల=బలహీనమైన, వార్ధకములు=ముసలితనములు, అను=అనబడు, మూఁటిలో=మూడుఅనన్ధలయందును, మునిగెడి=మునుగునట్టి, మురికికొంప=

కుఘ్యగలయిల్లు, భ్రాంతితో = మోహముతో, దీనికొక = ఈశరీరమును, కాపాడుదము, అనుకొన్నకొక = తలచినను, కాలమృత్యువుచేతకొక = కాలమునచ్చినపుడుగల్గు చావునలన, గోలుపోవు = నశించును, నమ్మరాదయ్యె = నమ్మకూడదు, ఇది = ఈశరీరము, మాయనాటకంబు = నూటకపునాటకమువంటిది, ఇంకన్ = ఇంకమీదట, జన్మము = తిరిగిపుట్టుట, ఒల్లన్ = కోరను, నన్ను, ఏలు = కాపాడుము.

తా. ఓనరసింహా! జలజనాభా! ఈలోక సుఖములుకోరి యనుభవించుమనన నీదేహము శాశ్వతముగాదు. బ్రతికియున్నంతకాలమైనను దారుర్ధ్వమొక్కరితీగానుండదు. బాల్యము, యౌవనము, బలహీనమయిన ముసలితనము అనుమాడవస్థలయందును మునుగునట్టి పాడుకొంప, ఈదేహము నాశతో కాపాడుదమన్న కాలమృత్యువుచే హరింపబడును. ఇట్టిరూపనాటకమును నమ్మరాదు. ఇంకమీదట తిరిగి పుట్టుట కోరను. నన్నురక్షింపుము. నాకుజన్మ లేకుండజేయుము.

సీ. వదనంబు సీనామ ధజన గోరుచునుండు

జిహ్వసీకీర్తనల్ ధ జేయగోరు

హస్తయుగ్మంబు ని ధ న్నర్చింపఁగోరును

కర్ణముల్ సీమీఁది ధ కథలు గోరు

తనువు సీసేవయే ధ ఘనముగాఁ గోరును

శయనముల్ సీదర్శ ధ నంబుగోరు

మూర్ధ సీపాదముల్ ధ మ్రొక్కఁగాఁ గోరును

ఆత్మ సీదై యుండు ధ నరసిచూడ

తే. స్వప్నముననైన నేవేళ ధ సంతతమును

బుద్ధి సీపాదములయందుఁ ధ బూనియుండు || భూ || 81

టీ. భూష...దూర, వదనంబు=ముఖము, నీనామభజనన్=నీ పేరును
 స్మరించుట, కోరుచునుండు=వాఁచించుచుండును, జిహ్వా=నాలుక, నీకీర్త
 నల్=నిన్నుఁగీర్తించుట, చేయగోరు, హస్తయుగ్మంబు=రెండుచేతులును,
 నిన్ను, అర్చింపన్=పూజించుటకు, కోరును, కర్ణముల్=చెవులు, నీమీది
 కథలు=నిన్ను గుఱించినకథలు, కోరు, తనువు=శరీరము, నీసేవయే=నీకొలు
 వునే, ఘనముగాఁ=గొప్పగా, కోరును, నయనముల్=కండ్లు, నీదర్శనంబు
 గోరు=నీరూపమును గాంచుటకుకోరును, మూర్ధ=శిరస్సు, నీపాదముల్=నీ
 కాళ్ళను, మ్రొక్కఁగాఁ=నమస్కరించుటకు, కోరును, అరసిచూడ=పరి
 కించిచూడగా, ఆత్మ=మనస్సు, నీదైయుండు=నీదిగానేయుండును, స్వప్న
 ముననైనన్=కలలోనైనన్, ఏవేళ, సంతతమును=ఎల్లప్పుడును, బుద్ధి=మన
 స్సు, నీపాదములయందున్, పూనియుండు=లగ్నమైయుండును,

తా. ఓనరసింహా! నామోమునీనామస్మరణము సేయఁగోరును. నా
 లుక నీకీర్తనలు పాడగోరును. రెండుచేతులును నిన్నుపూజింపగోరును. చె
 వులు నీకథలువినిగోరును. శరీరము నీసేవజేయగోరును. కన్నులు నీదర్శన
 మునుగోరును. శిరస్సు నీపాదములకు నమస్కరింపఁగోరును. విచారింపిచూ
 డగా నాయాత్మ నీదైయుండును. కలలోనైనను ఏసమయమందైనను ఎల్ల
 ప్పుడును నామనస్సు నీపాదములయందే యుండును.

నీ. పద్మాక్ష మమతచేఁ ♦ బరము నందెద మంచు

నిట్టివీఁగేదమయ్య ♦ వెఱిపట్టి

మాస్వతంత్రంబైన ♦ మదము గండ్లకుఁ గప్పి

మొగము పట్టదు కామ ♦ మోహమునను

బ్రహ్మదేవుండైన ♦ బైఁడిదేహము గల్గ

జేసివేయక మమ్ము ♦ జెఱచె నతఁడలి

తుచ్చ మైనటువంటి ♦ తోలెమ్ముకలతోడి

ముఱికినెత్తులు చేర్చి ♦ మూట కట్టె

తే. నీశరీరాలు పడిపోవు ♦ తెలుగు కేము

కాముకుల మైతి మిఁకమిమ్ము ♦ గానలేము || భూ || 82

టీ. భూష...దూర, పద్మాక్ష=తామరలవంటికన్నులుగలవాడా !
 మమతచేత్=మోహముచేత, పరముక్=మోక్షమును అందెదమంచు=హించె
 దమనుకొని, వెట్టిపట్టి=పిచ్చివారమై, విజ్ఞపీఠదమయ్య=గర్విం చెదము, మా
 స్వతంత్రంబైన=మాస్వాధీనమయిన, మదము=గర్వము, కండ్లకుఁగప్పి=కం
 డ్లనుమాసి, కామ=ఆశకును, మోహమునను=అజ్ఞానమునకును, మొగము
 పట్టరు=ముఖముచాలకుండును, బ్రహ్మదేవుండైన=సృష్టికర్తయగు బ్రహ్మ
 దేవుండైనను, పైఁడిదేహముఁగల్గె=బంగారపుశరీరముగల్గునట్లు, చేసివేయక
 మమ్మున్, చెటిచె=పాడుచేసెను, అతడు=ఆబ్రహ్మదేవుడు, తుచ్చమై
 నటువంటి=నీచమయినటువంటి, తోలెమ్ముకలతోడి=తోలుయెముకలతోఁ
 గూడిన, ముటికిచెత్తలు=కుళ్ళుపెంటలు, చేర్చి=కూర్చి, మూటకటై=దేహ
 ముగా నమర్చెను, ఈశరీరాలు=ఈదేహములు, పడిపోవుట=నశించుట, ఎఱు
 గక=తెలుసుకొనక, ఏము=మేము, కాముకులమైతిమి=దురాశాపరులమైతిమి,
 ఇక, మిమ్ముక్=మిమ్ములను, కానలేము=కనుగొనలేము.

తా. ఓనగసింహా ! పద్మాక్షా ! పిచ్చివారమై గర్వముగల్గి భ్రాంతిచే
 మోక్షమును జేరగలనుని విజ్ఞపీఠము. కాని మాస్వాధీనమయిన గర్వము
 కన్నులనుమాసికొనిపోయి ఆశయెక్కువై యజ్ఞానమధికమైయుండును.
 సృష్టికర్తయగు బ్రహ్మదేవుండైనను బంగారపుశరీరముచేయక మమ్ముపాడు
 చేసెను. నీచాతినీచమయినతోలు, ఎముకలు, ముటికి, చెత్తలుకూర్చి యీ
 దేహములు నిర్మించెను. ఇవి నశించునని తెలుసుకొనక మేము మోహపశుల
 మైతిమి. మిమ్ముకనుగొనలేము.

నీ. గరుడవాహన దివ్య ♦ కౌస్తుభాలంకార

రవికోటితేజ సా ♦ రంగవదన

మణిగణాన్విత హేమ ♦ మకుటాధరణ చారు

మకరకుండల లన ♦ స్మందహాస

కాంచనాంబర రత్న ♦ కాంచీవిభూషిత

సురవరార్చిత చంద్ర ♦ సూర్యనయన

కమలనాభ ముకుంద ♦ గంగాధరస్తుత

రాక్షసాంతక నాగ ♦ రాజశయన

తే. పతితపావన లక్ష్మీశ ♦ బ్రహ్మజనక

భక్తవత్సల సర్వేశ ♦ పరమపురుష || భూ ||

83

టీ. భూష...దూగ, గరుడవాహన = గరుడుపక్షి నెక్కువాడా !
 దివ్య=సుహిమగల, కాన్తుభాలంకార=కాన్తుభమనుపేరుగల మణిచే అలంక
 రింపబడినవాడా ! రవికోటితేజ=కోటిసూర్యులకాంతిగలవాడా ! సా
 రంగ=చిత్రశర్ణముగల, వదన=ముఖముగలవాడా ! మణి=రత్నములయొక్క
 గణాన్విత=సమూహముతో కూడుకొన్న, హేమ=బంగారపు, వసు=కిరీట
 మను, ఆభరణ=నగగాధరించినవాడా ! చారు=మనోహరమైన, మకరకుం
 డల = మకరాకారముగాగలకర్ణాభరణములుగలవాడా ! లసన్మందహాస=
 లసత్ = ప్రకాశమానమైన, మందహాస=చిలునవ్వుగలవాడా ! కాంచనాం
 బర=బంగారువస్త్రమునుధరించువాడా ! రత్న=రత్నస్థాపితమైన, కాంచీ=
 మొలత్రాటిచేత, విభూషిత=అలంకరింపబడినవాడా ! సురవరార్చిత=దేవ
 తాశ్రేష్ఠులచేఁబూజింపబడినవాడా ! చంద్రసూర్యనయన=సూర్యుఁడును,
 చంద్రుఁడను నేత్రములుగాగలవాడా ! కమలనాభ=పద్మము నాభియందు
 గలవాడా ! ముకుంద=మిప్పిదమైనవాడా ! గంగాధరస్తుత=గంగాదేవిని
 ధరించిన శివునిపొగడబడినవాడా ! రాక్షసాంతక=దాసవులను సంహరించు
 వాడా ! నాగరాజశయన=పాములకురాజయిన ఆదిశేషునిపైపరుండువా
 డా ! పతిత=పాపులను, పాపన=పవిత్రులుగాఁజేయువాడా ! లక్ష్మీశ=
 లక్ష్మీప్రియా ! బ్రహ్మజనక=సృష్టికర్తకు తండ్రివైనవాడా ! భక్తవత్సల=
 నేవకులపైప్రేమగలవాడా ! సర్వేశ=సమస్తమునకు ప్రభువైనవాడా !
 పరమపురుష=పురుషులలోమహత్యైనవాడా !

తా. ఓనరసింహా! గరుడవాహన, కాస్తుభాలంకారా! రవికోటితేజ! విచిత్రఃస్థవదనా! మణికిరీటధారీ! మకరకుండలధరప్రకాశమగు చిఱునవ్వు గలవాడా! కాంచనచేలా! రత్నస్థాపిత మొలత్రాడుచే ప్రకాశించువాడా! సురవరార్చిత సూర్యచంద్రనయన పద్మనాభ! ముకుంద! శివసుతా! రాక్షసాంతకా! శేషశయనా! శుభిలపాపన! లక్ష్మీశ! బ్రహ్మజనక! భక్తవత్సల! సర్వేశా! పరమపురుషా! రక్షింపుము.

నీ. పలుమూలు దశరూపం ♦ ములు ధరించితి వేల

నేకరూపముఁ బొంద ♦ వేల నీవు

నయమున క్షీరాబ్ధి ♦ నడుమఁ జేరితివేల

రత్నకాంచన మంది ♦ రములు లేవె

పన్నగేంద్రునిమీఁదఁ ♦ బవ్వళించితివేల

జలతారు పట్టెమం ♦ చములు లేవె

తెక్కలు గలపక్షి ♦ నెక్క సాగితివేల

గజతురంగాందోళి ♦ కములు లేవె

తే. వనజలోచన యిటువంటి ♦ వై భవములు

సాగసుగా నీకుఁ దోచెనో ♦ సుందరాంగ || భూ || 84

టీ. భూష...మార, వనజలోచన=పద్మములవంటి శేత్రములు కల వాడా! సుందరాంగ=అందమైన శరీరము కలవాడా! పలుమారు=అనేక మారులు, దశరూపములు=పదియవతారములు, ధరించితివి, ఏల? ఏకరూప ముకొ=ఒకేరూపమును, నీవు, పొందవేల=ఎందుకు పొందవు, నయమున= ఒప్పించుగా, క్షీరాబ్ధినడుమకొ=పాలనముద్రమునుగ్గ, చేరితివేల=ఎందుకు ప్రవేశించితివి, రత్నకాంచనమందిరములు=రత్నములతోను బంగారముతోను కట్టినయిండ్లుకేవా? పన్నగేంద్రునిమీద=ఆవేశమవుపైరి, ఏల, పవ్వళించి తివి=పరుండువు? జలతారు పట్టెమంచములు=జలతారుతోనిండిన మంద

ములు, లేవే? తెక్కలుగలపక్షిని=గరుడునిపై, ఎక్కసాగితివేల=ఎందులకెక్కెదవు? గజ=నీమగులు, తురంగ=గుఱ్ఱములు, ఆంధోళికములు=పల్లవులు, లేవే? ఇటువంటి వైభవములు=ఈలాటి భాగ్యములు, నీకు సాగనుగా=అందముగా, తోచెనో=కనుపించినవా?

తా. ఓనరసింహస్వామీ! నీచంబులైన చేప, తాబేలు, అడవిపంది మొదలగు ననేకరూపములను ధరించితివేల? ఒక్కరూపముగ నుండజాలవా? నీకు బంగారముపై రత్నములుచెక్కికట్టిన యిండ్లులేక పాలనముద్రముమధ్య నుండువా? నీమగులు గుఱ్ఱములు రథములు మొదలగువనిలేక పక్షిపై నెక్కితిరుగుదువా? పండుకొనుటకు జలతారు పట్టెమంచములులేక పాముపై పరుండువా? లేక నీపైఁన్నయు నీకు అందములైనవని భాగ్యముకలవని తోచినవా?

సీ. తిరుపతిస్థలమందుఁ ♦ దిన్నగా నేచున్న
వేంకటేశుఁడు మేఠ ♦ వేయలేఁడొ

పురుషోత్తమమునకు ♦ బోయినఁజాలు జ

గన్నాభుండన్నంబుఁ ♦ గడవలేఁడొ

శ్రీరంగమునకు నే ♦ జేరఁబోయినఁజాలు

స్వామి గ్రాసముఁ బెట్టి ♦ సాకలేఁడొ

కాంచీపురములోనఁ ♦ గదిసి నే కొలువున్న

గరివరదుఁడు పొట్ట ♦ జరపలేఁడొ

తే. యెందుఁ బోవక నేను నీ ♦ మందిరమున

నిలిచితిని నీకు నామీఁద ♦ నెసరులేదు ||భూ||

85

టీ. భూష...దూర, తిరుపతిస్థలమందుఁ=తిరుపతికొండమీద, తిన్నగా=సరిగా, నేన్=నేను, ఉన్న=ఉన్నచో, వేంకటేశుఁడు=వేంకటేశ్వరస్వామి, మేఠవేయలేఁడొ=భోజనము పెట్టలేఁడా! పురుషోత్తమమునకు నే=

జగన్నాథపట్టమునకు, పోయినచాలు = చెప్పినమాత్రముననే, జగన్నాథుడు =
జగన్నాథస్వామి, అన్నంబుక, గడపలేడో = జరుపలేడా ! శ్రీరంగము
నకు, సేజేరపోయినక, చాలు, స్వామి = శ్రీరంగనాథస్వామి, గ్రాసమున్ =
భోజనమును, పెట్టి, సాకలేడో = పోషింపలేడా ! కాంచీపురములోనక =
కాంచీపట్టణమునందు, కదిసి = చేరి, సే = సేను, కొలువున్న = సేవించినచో,
కరివరదుడు = గజేంద్రునిరక్షించినవాడు, జరపలేడో = పోషింపలేడా !
ఎందుక = ఎచ్చటికి, పోవక = చెళ్ళక, సేను, నీచుందిరమున = రీగృహమునందు,
నిలిచితిని = నిలిచియున్నాను, నీకు, నామీద నెనరులేదు = ప్రేమలేదు.

తా. ఓనరసింహా ! సేను తిరుపతికొండపైనుంటే వెంకటేశ్వరస్వామి
నాకింతటిండి పెట్టకపోడు. జగన్నాథమునకుపోయిన నాజగన్నాథస్వామి
నాకు సరిపడినతిండి నిడకపోడు. శ్రీరంగమునకుపోయిన రంగనాథస్వామి
నన్ను పెంచకవిడువడు. కంచికి సేనుపోయితి సేని వరదరాజస్వామి నన్నాడ
రింపకపోడు. ఎక్కడికినిపోక నిన్నేనమ్మి నీయిల్లువిడువలేకుంటిని. నామీద
నీకు కొంచెమైనదయలేదు.

సీ. తార్యవాహన నీవు ♦ దండిదాతనటంచు
గోరి వేడుకనిన్ను ♦ గోల్వవచ్చి
యర్థమార్గమును నే ♦ ననుసరించితి నయ్య
లానై నఁ బమనాల్లు ♦ లక్షత్రై న
వేషముల్ వేసి నా ♦ విద్యాప్రగల్భత
జూపసాగితి నీకు ♦ సుండరాంగ
యానందమైన నే ♦ నడుగవచ్చిన దిచ్చి
వాంఛదీర్పుము నీల ♦ వర్ణ వేగ
తే. నీకు నావిద్య మార్గంబు ♦ గాకయున్న
తేవతేపకు వేషముల్ ♦ డేనుజమ్మి || భూ ||

టీ. భూష...దూర, తాగ్యవాహన=గరుడవాహనా! నీవు, దండి
దాతపటంచుకొ=గొప్పగర్వపరుడవని, కోరి=ఇష్టపడి, వేడుక=చంతోష
ముతో, నిన్నుగొల్వవచ్చి=నిన్నుపూజింపవచ్చి, అర్థిహర్షమును=బిచ్చగాని
స్వభావమును, నేను, అనుసరించితినియ్య=అవలంభించితిని, లావై నకొ=
గొప్పనయిన, పదునాల్గులక్షలైన=పదునాలుగులక్షలయినప్పటికిన్ని, నుండ
రాంగ=సాగ్రై నఅందముగలవాఁడా! వేషముల్ వేసి = వేషములుధరించి,
నావిద్యాప్రగల్భతకొ=నావిద్యయందలిసేర్పును, నీకుమాపసాగితి=చూపిం
చుమొదలుపెట్టితిని, నీల.ర్ణ = నల్లనిశరీరచ్ఛాయగలవాఁడా! ఆనందమై
నకొ=నీకుచంతసమయ్యెనేని, ఏకొ=నేను, అడుగవచ్చినది=కోరవచ్చినదానిని,
ఇచ్చి, వేగ=వెంటనే, వాంఛదీర్చుము=కోర్కె నెఱవేర్చుము, నీకు, నావిద్య
హర్షంబు గాకయున్న=చంతోషము గాకపోయినచో, లేప లేపకు=చూటిచూటికి
వేషముల్=నేవేనేవేషములు, లేనుజుమ్మి=తీసుకొనిరానునుమా?

తా. ఓనరసింహా! గరుడవాహనా! నీవుగొప్పదాతవనికోరి చంతో
షముతో నిన్ను సేవింపవచ్చి బిచ్చకునివలె నేనవలంభించి గొప్పనైన పదు
నాల్గులక్షలైనను వేషములువేసి నావిద్యాసేర్పుజూప మొనలుపెట్టితిని.
ఓనుండరాంగా! నీకు చంతోషమైనచో నేనడిగేదానినిచ్చి వెంటనే నా
కోర్కెదీర్చుము. నీలవర్ణా! నీకు నావిద్యసంతోషముగాలేనిచో చూటిచూ
టికి యిట్టివేషములు తీసుకొనిరానునుమా!

సీ. అమరేంద్రవినుత నే ♦ సతిదురాత్ముడ నంచు

గలలోననైనను ♦ గనులబడవు

నీవు ప్రత్యక్షమై ♦ నిలువకుండిన మాన

దొడ్డగా నొకయుక్తి ♦ దొరకెనయ్య

గట్టికొయ్యను దెచ్చి ♦ ఘనముగా ఖండించి

సీస్వరూపము చేసి ♦ నిలుపుకొంచు

భూపదీపము లిచ్చి ♦ తులసితోఁ బూజించి

నిత్యనై వేద్యముల్ ♦ నేమముగను

తే. నడుపుచును నిన్నుఁ గొలిచెద ♦ నమ్మిబుద్ధి

నీ ప్రపంచంబు గలిగె నా ♦ కింతె చాలు || భూ. 87

టీ. భూష... దూర, అమరేంద్రవినుత=దేవతలకు ప్రభునైన ఇంద్రునిచే పొగడబడినవాఁడా! నేను, అతిదుర్మత్తుఁడను=మిక్కిలి చెడ్డబుద్ధిగలవాఁడను, అంచుకొ=అనుచు, కలలోన నైనను=కలయందైనను, కనులబడవు=కానుపింపవు? నీవు, ప్రత్యక్షమై=ఎదురుగా కనబడి, నిలువకుండిన=నిలువకున్నను, మానె=పోనిమ్ము, దొడ్డగాక=గొప్పగా, ఒకయుక్తి=ఒకయుపాయము, చొరకెనయ్య=లభించినది, గట్టికొయ్యనుచెచ్చి=గట్టికత్తిముక్కను తెచ్చి, ఘనముగాఁగండించి=నేర్పుతోనరికి, నీస్వరూపముచేసి=నీయాకారమునిర్మించి, నిలుపుకొంచు=నిలువఁబెట్టుకొంచును, భూపదీపములిచ్చి=సువానగల పొగలుహారతులునిచ్చి, తులసితో=బూజించి=తులసిదళముతో పూజచేసి, నేమముగను=రియతిదప్పక, నిత్యనైవేద్యముల్=ప్రతిదినమునందు నారగింపులు, నడుపుచును=జరుపుచును, బుద్ధినమ్మి=మనస్సున నమ్మి, నిన్నుకొ, కొలిచెద=నేవించెదను, నాకు, ఈప్రపంచంబు=ఈలోకము, కలిగెన్=లభించెను, ఇంతె=ఈమాత్రమే, చాలు=చాలును.

తా. ఓనరసింహా! నిన్నింద్రాదులుకూడ పొగడుదురు. నే నేమిక్కిలి చెడ్డవాఁడనని కలలోనైన నాకు గనపడవు. నీవుప్రత్యక్షమై కనబడకుండిననుపోనిమ్ము; నాకొకగొప్పయుక్తి లభించినది; ఒకకొయ్యను నీస్వరూపముగానిర్మించి భూపదీపములిచ్చి తులసిదళముతో బూజించి నిత్యనైవేద్యములు జరుపుదు నామనస్సున యావిగ్రహమునే నిన్నుగానమ్మి నేవించుకొందును. నాకు ఈలోకమున ఇంతేలభించినది. ఈమాత్రమేచాలును.

సీ. భువనేశ గోవింద ♦ రవికోటి సంతాశ

పక్షివాహన భక్త ♦ పారిజాత

యంభోజభవరుద్ర ♦ జంభారిసన్నుత

సామగానవిలోల ♦ సారసాక్ష

వనధిగంభీర శ్రీ ♦ వత్సకౌస్తుభవత్

శంఖచక్రగదాసి ♦ శార్ఙ్గహస్త

దీనరక్షక వాసు ♦ దేవ దైత్యవినాశ

నారదార్చిత దివ్య ♦ నాగశయన

తే. చారు నవరత్నకుండల ♦ శ్రవణయుగళ

విబుధవందిత పాదాబ్జ ♦ విశ్వరూప || భూ ||

88

టీ. భూష...దూర, భువనేశ్వరీకపాలకా ! గోవిందు, రవికోటి సంకాశ = కోటిసూర్యులతో సమానమైనవాడా ! పక్షివాహన, భక్తపారిజాత=భక్తులకు కల్పవృక్షమునంటివాడా ! అంభోజధర = కమలమునందు పుట్టినబ్రహ్మచేతను, రుద్ర=శివునిచేతను, జంభారి=దేవేంద్రునిచేతను, సన్నత=కొనియాడబడువాడా ! సామగానవిలోల = సామవేదమునందలిగానమును వినుటయుం దానకైగలవాడా ! సారస + అక్ష=సారసాక్ష=పద్మమువంటినేత్రములుగలవాడా ! పనిధిగంభీర = సముద్రునిపంటిగాంభీర్యముగలవాడా ! శ్రీవత్స=శ్రీవత్సమును పుట్టుమచ్చగలవాడా ! కౌస్తుభవత్ = కౌస్తుభమును మణినివత్సస్థలమునందు ధరించినవాడా ! శంఖ = శంఖము, చక్ర=చక్రము, గద=గదయు, అసి=ఖడ్గము, శార్ఙ్గ=శార్ఙ్గమునువిల్లు, హస్త=చేతులయందు ధరించినవాడా ! దీనరక్షక=నిష్కలేనివారలను గాపాడువాడా ! వాసుదేవ=సనుదేవునికుమారుడా ! దైత్యవినాశ=రాక్షసులను నాశముచేయువాడా ! నారద + అర్చిత=నారదార్చిత=నారదునిచేపూజింపబడువాడా ! దివ్యనాగశయన = శ్రేష్ఠమైనపాముపై బరుండువాడా ! చారు=మనోజ్ఞములగు, నవరత్నకుండల=తోమ్మిదిరత్నములచే చెక్కబడినకుండలములను, శ్రవణయుగళ=రెండుచెవులయందును ధరించినవాడా ! విబుధవందిత=దేవతలచేబొగడబడిన, పాదాబ్జ=పద్మములవంటిపాదములుగలవాడా ! విశ్వరూప=ప్రపంచమేసీరూపముగాగలవాడా !

తా. ఓనరసింహా! లోకపాలకా! గోవిందా! కోటిసూర్యప్రభా!
 ఖక్షివాహన! భక్తపారిజాత! బ్రహ్మరుద్రఇంద్రాదులచే పొగడబడినవాడా!
 సామగాననిలాలా! పద్మాక్షా! ననధిగంభీరా! శ్రీవత్సకాస్తుభవత్మా! శంఖ
 చక్రగదాసి శార్ఙ్గపాణీ! దీనరక్షకా! వాసుదేవా! దానవసంహారా! నార
 నార్చితా! శేషశయనా! నవరత్నకుండలశ్రవణయుగళా! విబుధపందిత
 పాదాబ్జా! విశ్వరూపా!

సీ. నాగేంద్రశయన సీ ♦ నామ మాధుర్యంబు

మూఁడుకన్నుల సాంబ ♦ మూర్తి కెఱుక

పంకజాతాక్ష సీ ♦ బలపరాక్రమ మెల్ల

భారతీపతి యైన ♦ బ్రహ్మ కెఱుక

మధుకైటభారి సీ ♦ మాయా సమర్థత

వసుధలో బలిచక్ర ♦ వర్తి కెఱుక

పరమాత్మ నీదగు ♦ పక్షచాతిత్వంబు

దశశతాక్షుల పురం ♦ దరుని కెఱుక

తే. వీరి కెఱుకగునీకథల్ ♦ వింతలెల్ల

నరుల కెఱుకన్న నెన్నరె న ♦ నవ్విపోరె || భూ || 89

టీ. భూష...మూర్త, నాగేంద్రశయన = పాముపైపరుండువాఁడా!

సీ నామమాధుర్యంబు = నీ నామమునందలి తియ్యదనము, మూఁడుకన్నులు = మూ
 డుకన్నులుగల్గిన, సాంబమూర్తికి = శివునకు, ఎఱుక = తెలియును, పంకజాతా
 ఱ్ష = బురదయందుపుట్టిన తామరలపంటి సేత్రములుగలవాఁడా! నీబలపరా
 క్రమ మెల్ల = నీబలశౌర్యములంతయు, భారతీపతియైన = సరస్వతీదేవికిఁగర్తయై
 నటుపంటి, బ్రహ్మ కెఱుక = బ్రహ్మకేతెలియును, మధుకైటభారి = మధువు,
 కైటభుఁడు, అనురాక్షసులకు పగవాఁడా! నీమాయాసమర్థత = నీమాయ
 యొక్క సేర్పు, వసుధలో = భూమియందు, బలిచక్రవర్తి కెఱుక, పరమాత్మ =

దివ్యమైన ఆత్మగలవాఁడా ! నీదగు=నీదయిన, పక్షపాతిత్వంబు=పలపక్షపు
బుద్ధి, దశశతాక్షుల=పదినూఱులకన్నులుగల, పురందరుని కెఱుక=ఇంద్రునకు
తెలియును, వీరికి=ఇటువంటి దేవతలకు, ఎఱుకగు=తెలియునట్టి, నీకథల్=
నీచరిత్రలయందు, వింతతల్లె=మహిమలన్నియు, నరులకు=మానవులకు, ఎఱు
కన్న=తెలియునన్నచో, ఎవరు + ఐనన్=ఎవ్వరైనను, నవ్విపోరె=నవ్వరా !

తా. ఓనరసింహా ! నాగేంద్రశయనా ! నీనామమాధుర్యము త్రిసేత్రు
డయిన శివునకు తెలియును. పంకజాతాత్మా ! నీబలపరాక్రమములు భారతీ
పతియైన బ్రహ్మకు తెలియును. మధుకైటభారీ ! నీమాయావిలాసము బలిచక్ర
ఋక్తి తెలియును. పరమాత్మా ! నీపలపక్షబుద్ధి వేయికన్నులుగల దేవేంద్రు
నకు తెలియును. ఇట్టిమహాసుభావుల కెఱుకగు నీచరిత్రములు మహిమలు
యల్పులైన మానవులకు తెలియునన్న వినినవారలు నవ్వరా?

సీ. అంద ట్టేమైన ని ♦ న్నడుగనచ్చెద రంచు

క్షీరసాగరమందు ♦ చేరినావు

నీచుట్టు సేవకుల్ ♦ నిలువకుండుటకునై

భయద సర్పముమీఁద ♦ బండినావు

భక్తబృందము వెంట ♦ బడి చరించెద రంచు

నెగసి పోయెడి పక్షి ♦ నెక్కినావు

దాసులు నీ ద్వార ♦ మాసింప కుంటకు

మంచియోధుల కావ ♦ లుంచినావు

తే. లావుగలవాఁడ వైతివే ♦ లాగునేను

నిన్నుఁజూతును నాతండ్రి ♦ నీరజాక్షు ॥భూ॥

90

టీ. భూష...దూర, నీరజాక్షు=నవ్వుములపంటికన్నులుగలవాఁడా !
అందఱు, నిన్ను, నాతండ్రి, ఏమైన, అడుగవచ్చెదగంచు=అడుగుటకు పట్టు
రని, క్షీరసాగరమందు=పాలసముద్రమునందు, చేరినావు=ప్రవేశించినావు,
నీచుట్టు, సేవకుల్, నిలువకుండుటకునై=చేరకుండునట్లు, భయద=భయంకర

మైన, సర్పముమీఁదఁకఁ=పాముమీద, చుండినావు=పవళించితివి, భక్తబృం
దము=భక్త సమూహము, వెంటబడి=కూడకూడ, చరించెదరంచు=చత్తురము
కొని, ఎగసిపోయెడిపక్షిఁ=ఎగిరిపోయెడిగుత్తుఁతుని, ఎక్కినావు=ఎక్కి
తివి, దానులు=భక్తులు, నీద్వారము=నీగుమ్మము, ఆశింపకుంటును=ఆశపడ
కుండుటకు, మంచియోధుల=మంచిభటులను, కాపలి=కాపుకాయుటకు, ఈం
చినావు=జెట్టితివి, లావుగలవాఁడవు + ఇతివి = సామర్థ్యముగలవాఁడవై
యున్నావు, నేను, ఏలాగు=ఏవిధముగా, నిన్నుఁ, చూతును=చూడగలను?

తా. ఓనరసింహా ! అందఁడైమైన గోరవత్తురని పాలసముద్రమున
గాపురముంటివి. నీచుట్టును భక్తులు నిలతురని భయంకరమైనపాముమీఁద
పవళించితివి. భక్త సమూహము నీకూడవత్తురని ఆకాసమునదిరుగు గరుత్మంతు
నిపై నెక్కితివి. దానులు నీద్వారమునాశ్రయింపకుండుటకై యట మంచి
భటులను కాపలాయించితివి. ఇట్టిసామర్థ్యముగలవాఁడవై యున్నావు.
ఏవిధముగా నిన్ను నేను చూడగలను?

సీ. నీకథల్ చెవులలో ♦ సోకుంట మొదలుగాఁ

బులకాంకురము మేనఁ ♦ బుట్టువాఁడు

సయమైన నీదిన్య ♦ నామకీర్తనలోన

మగ్నుఁడై దేహంబు ♦ మఱచువాఁడు

ఫాలంబులో నీమ ♦ పాదయుగ్మమునను

బ్రేములో నండ మ ♦ ర్పించువాఁడు

హా పుండ్రోకాక్ష ♦ హా రాను హరియందు

వేడ్కలో గోకలు ♦ వేయువాఁడు

తే. చిత్త కమలంబునను నిన్ను ♦ తేర్చువాఁడు

నీదులోకమునం దుండు ♦ నీరజాక్ష ॥ భూ॥

టీ. భూష...దూర, నీరజాక్షు=పద్మములచంటికన్నులుగలవాడా!
 నీకథలో=నీచరిత్రములు, చెవులలో, సోకుట=పడుట, మొవలుగాక=తడ
 వుగా, పులకాంకురము=గగుర్పాటు, మేనక=శరీరమందు, పుట్టువాడు=
 కలుగువాడును, నయమై=మంచిదైన, నీదివ్య=నీయొక్కమహిమగల, కీర్త
 నలోన=కీర్తించుచుందు, మగ్నుడై=మునిగినవాడై, దేహంబు=శరీర
 మును, మఱచువాడు=మైమఱచువాడును, ఫలంబుతో=శిరముతో, నీగు
 పాదయుగ్మమునకుక=నీరెండుపాదములకు, ప్రేమతో=ప్రక్తిగా, దండము=
 నమస్కారము, అర్పించువాడు=చేయువాడును, హాపుండరీకాక్ష=ఓతెల్ల
 తామరపంటికన్నులుగలవాడా! హారామ=ఓశ్రీరామచంద్రా! హరియం
 చు=ఓవిష్ణుమూర్తి! యనుచు, వేడ్కతోక=సంతోషముతో, కేకలువేయు
 వాడు, చిత్తకమలంబునను=హృదయకమలమునందు, నిన్నుకొ, చేర్చు
 వాడు=నిలుపువాడును, నీదు=నీయొక్క, లోకమునందు=వైకుంఠమందు,
 ఉండు=ఉండును.

తా. ఓనరసింహా! నీచరిత్రములు చెవులలో పడుటకు తడవుగా శరీ
 రమునందు గగుర్పాటుకలుగువాడును, మంచిదైన నీమహిమను కీర్తించుట
 యంగు మునిగి దేహమును మైమఱచువాడును శిరముతో నీపాదద్వయ
 మును భక్తితో మొక్కువాడును, హాపుండరీకాక్షా! హారామా! హరీ
 యని సంతోషముతో కేకలువేయువాడును, చిత్తకమలమునందు నిన్ను
 నిలుపువాడును, నీలోకమైన వైకుంఠమునుసాంది శాశ్వతముగ నివసించును.

సీ. నిగమగోచర నేను ♦ నీకు మెప్పుగునట్లు

తెన్నగాఁబూజింప ♦ లేనుజామ్మి

నాకుఁ దోచిన భూష ♦ ణములు పెట్టిన మన్నుఁ

గొస్తుభమణి నీకుఁ ♦ గలదుముందె

భక్త్యభోజ్యముల న ♦ ర్పణముఁ జేసిన నన్న

నీవు పెట్టితి సుధ ♦ నిర్జరులకుఁ

గలిమి కొలఁదిగ గాను ♦ కలనొసంగుద మన్న
భార్గవీదేవి నీ ♦ భార్యయయ్యె
తే. నన్ని గలవాఁడ నఖిల లో ♦ కాధిపతివి

నీకు సొమ్ములు పెట్ట నే ♦ నెంతవాఁడ || భూ || 92

టీ. భూష...దూర, నిగమగోచర=నేడములచేత తెలియబడువాడా!
నేను, నీకు, పెప్పగునట్లు=చచ్చునట్లు, లెస్సగా=బాగుగా, పూజింప
లేనుజామ్మి, నాకు, తోచిన=ఇష్టమైన, భూషణములు=చగలు, పెట్టె
నన్ను=పెట్టెనెంచిన, కాస్తుభమణి, నీకున్, ముందే=ఇదివఱకే, కలదు,
భక్త్యభోజ్యములకు = అనేకవిధములగు పిండివంటలను, అర్పణముచేసెద
నన్ను=సమర్పింతుమనుకొనిన, నీవు, నిర్జగులకు=దేవతలకు, సుధ=అమృత
మును, పెట్టితివి=ఇచ్చియుంటివి, కలిమికొలఁది=కలెగినదానిలో, కానుక
లకు=బహుమతులను, ఒసంగెదనన్ను=ఇచ్చెదననిన, భార్గవీదేవి=లక్ష్మీదేవి,
నీభార్యయయ్యె=నీయొక్కభార్యఅయినది, అన్ని=సమస్తమును, కల
వాఁడవు=కలెగినవాఁడవు, అఖిలలోక=సమస్తలోకములకు, అధిపతి=
ప్రభుడవు, నీకు, సొమ్ములొపెట్ట =చగలుపెట్టుటకు నేనెంతవాడను, ఎంత
వాఁడ=నిపాటివాఁడను.

తా. పినగపింహా! నేను నీకు నచ్చునట్లు బాగుగా పూజింపలేను
సుమా! నాకుతోచిన నగలను పెట్టెదనన్ను కాస్తుభమణి నీకు ముందేగలదు.
అనేకవిధములగు పిండివంటలు సమర్పణజేసుకొందమనిన దేవతలకు నీవే
అమృతము పెట్టివావు. నాకు కలెగినంతలో బహుమతులు నిచ్చెదననుకొనిన
లక్ష్మీదేవి నీకు భార్యయయ్యెను. ఇట్లు అన్నియు గలెగినవాడవును అన్ని
లోకములకు ప్రభువును అయిన నీకు సొమ్ములు పెట్టుటకు నేనెంతవాడను.

నీ. సవనరొబడభాష ♦ సన్ను బోషించెడు

దాతవు నీ నంచు ♦ ధైర్యపడితి

సామసంఘస నిన్ను ♦ సమ్మిసంఘకుఁ దండ్రి

మేలు నాకొనరింపు ♦ నీలదేహ

బలిబలీ నీయంత ♦ ప్రభువు నెక్కడఁ జూడఁ
బుడమిలో నీవేరు ♦ పొగడవచ్చు

ముందుఁ జేసిన పాప ♦ మును నశింపఁగ జేసి
నిర్వహింపుము నన్ను ♦ నేర్పుతోడ

తే. బరమ సంతోష మాయె నా ♦ ప్రాణములకు
నీబుణము దీర్చుకొన నేర ♦ నీరజాక్ష ॥ భూ ॥ 93

టీ. భూష... దూర, నవనరోజుఁకొత్త తామరయొక్క, దళఁ తేకుల
వంటి, అక్షు=నేత్రములుగలవాఁడా! నన్ను, పోషించెడు=పెంచెడు,
దాతవు=దానశీలుడవు, నీవు, అంచు=అనుకొని, ధైర్యపడితి=ధైర్యముతో
నుంటిని, నామనంబున, నిన్ను, నమ్మినందుకు=నమ్ముకొనియున్నందులకు,
నీలదేహ=నల్లనిశరీరముగలవాఁడా! నాకు, మేలు=చుంచి, ఒనరింపుము=
చేయుము, భలిభలీ = ఆహహా! నీయంతప్రభువున్=నీయంతటిపాలకుని,
ఎక్కడ=ఎచ్చటను, చూడ=చూడలేదు, పుడమిలో=ఘామిలో, నీ
వేరు, పొగడవచ్చు=కొనియాడవచ్చును, ముందుఁజేసిన=పూర్వముజేసినటు
వంటి, పాపమును, నశింపఁగజేసి=పోగొట్టి, నేర్పుతోడ=నిపుణతతో,
నన్ను, నిర్వహింపుము=కాపాడుము, నాప్రాణములకు=నాపంచప్రాణము
లకు, పరమసంతోషమాయె=మిక్కిలి సంతసము గల్గినది, నీరజాక్ష! నీబుణ
ము=నీయప్పును, తీర్చుకొన నేర=తీర్చుకొనజాలను.

తా. ఓనరసింహా! నవనరోజుకాక్షా! నన్ను పెంచెడు దాతవు
నీవని ధైర్యముతో నుంటిని. నీలవర్ణా! తండ్రీ! నామనంబున నిన్ను నమ్మినం
దుకు మేలు నాకుచేయుము. ఆహహా! నీయంతటి పాలకుని నే నెక్కడను
చూడలేదు. భూమిలో నీ నామము కొనియాడవచ్చును. ఇదివఱకుజేసిన
పాపములను పోగొట్టి నేర్పుగా నన్ను కాపాడుము. నాపంచప్రాణములకు
మిగుల సంతోషమాయెను. నీరజాక్షా! నీబుణము నేదీర్చుకొనలేను.

సీ. ఫణుల పుట్టలమీద ♦ బవ్వళించిన యట్లు
 పులుల చోటులఁ జేరఁ ♦ బోయినట్లు
 మకరివర్గం బున్న ♦ మడుఁగుఁ జొచ్చినయట్లు
 గంగదాపున నిండ్లు ♦ గట్టినట్లు
 చెదలభూమిని జాఁచ ♦ చెఱుగుఁ బఱచినయట్లు
 ఓటిబిందెలఁ బాల ♦ నునిచినట్లు
 వెఱ్ఱినానికి బహు ♦ విత్తమిచ్చిన యట్లు
 కమ్మగుడిసె మందు ♦ గాల్చినట్లు
 తే. స్వామి నీభక్త వరులు దు ♦ ర్జనులతోడఁ
 జేలిమిఁ జేసినయట్లైనఁ ♦ జేటువచ్చు ॥ భూ॥

94

టీ. భూమి...దూర, స్వామి=ఓస్రభూ! నీభక్తి వరులు=నీభక్తులయిన వారు, దుర్జనులతోడఁ=దుర్మార్గులతో, చెలిమిఁ=స్నేహమును, చేసిన యట్లునునఁ=చేసినచో, ఫణుల=పాములయొక్క, పుట్టలమీదఁ=పుట్టల పైని, పవ్వళించినయట్లు=పగుండినట్లును, పులులచోటులన్=పులులుండు చోటులను, చేరబోయినట్లు=సమీపించినట్లును, మకరివర్గంబున్న=మొసళ్ళ గుంపులున్నటువంటి, మడుఁగుఁజొచ్చినయట్లు=మడుఁగులో ప్రవేశించినట్లును, గంగదాపునఁ=గంగాతీరమున, ఇండ్లుగట్టినట్లు, చెదలభూమి=చెదలన్నచోట, చాఁచఁచెఱుగుఁ=చాఁచచెంగును, పఱచినయట్లు, ఓటి బిందెలఁ=చిల్లులుపడిన బిందెలయందు, పాలను, ఉనిచినట్లు=ఉంచినయట్లును, వెఱ్ఱినానికి, బహువిత్తము=విశేషధనము, ఇచ్చినయట్లు, కమ్మ గుడిసె=తాటియాకు పొకయందు, మందుఁ=బాణాసంచాయను మందు, కాల్చినట్లు, చేటువచ్చు=కీడువచ్చును.

తా. ఓసరనింహా! పాములపుట్టలమీద పగుండినవిధమునను, పులులున్నప్రదేశములకుబోయినవిధమునను, మొసళ్ళగుంపుగల మడుగులో ప్రవేశ

శించినవిధమునను, గంగాతీరమున నిండ్లమకట్టిన మోస్తరుగానును, చెడలున్న చోట చాపచెంగుపటచినరీతిగానున్ను, చిల్లులబించెలలో పాలుపోసినతీరు నను, వెట్టిగానికి యొక్కునగనమిచ్చిన తీరునను, తాటియాకపాకలో మందు గాల్చినమోస్తరుగానున్ను, నీభక్తులు దుర్జనులతో స్నేహముచేసినట్లయిన కీడునచ్చును.

సీ. దనుజ సంహార నీకు ♦ దండంబు దండంబు

ఇందిరాధిప నీకు ♦ వందనంబు

పతితపావన నీకు ♦ బహు సమస్కారముల్

నీరజాతదళాక్షు ♦ నీకు శరణు

వాసవార్చిత మేఘు ♦ వర్ణ నీకు శుభంబు

మందరధర నీకు ♦ మంగళంబు

కంబుకంధర శార్ఙ్గ ♦ కర నీకు భద్రంబు

దీనరక్షక నీకు ♦ దిగ్విజయము

తే. సకల వైభవములు నీకు ♦ సార్వభౌమ

నిత్యకల్యాణములు నగు ♦ నీకు నెపుడు || భూ || 95

టీ. భూష...దూర, దనుజ=గాక్షనులను, సంహార=సంహరించిన వాఁడా! నీకు, దండంబుదండంబు, ఇందిర=లక్ష్మీదేవికి, అధిప=ధర్మయైన వాఁడా! నీకువందనంబు, పతితపావన=పాపులను పవిత్రులుగాఁజేయు వాఁడా! నీకు, బహుసమస్కారముల్=నేకదండములు, నీరజాత=నీళ్ళ యందుపుట్టినతామర, దళాక్షు = రేకులపంటికన్నులుగలవాఁడా! నీకు, శరణు=కాపాడుము, వాసవార్చిత=ఇంద్రునిచేపూజింపబడినవాఁడా! మేఘు వర్ణ=మేఘముపలెనల్లనిశరీరచ్ఛాయగలవాఁడా! నీకుశుభంబు, మందరధర=మందరపర్వతమును ధరించినవాఁడా! నీకుమంగళంబు, కంబు=శంఖమునంటి కంధర=కంఠముగలవాఁడా! శార్ఙ్గ=శార్ఙ్గునునువెంటిని, కర=చేతియందు ధరిం

చినవాడా ! నీకు భద్రంబు=నీకు శుభము గాక, దీనరక్షక=నీసులరక్షించె
వాడా ! నీకు, దిగ్విజయము=అన్ని దిక్కులయందు జయముకల్గు గాక, సౌర్వ
భౌమ=గాజాధిరాజా, నీకు, సకలవైభవములు=సమస్త విభవములు, నీకు, ౧౬ ,
ఎపుడు=ఎల్లప్పుడును, నిత్య= ఎడతెగని, కళ్యాణములు= శుభములు,
అగు=అగును గాక.

తా. ఓనరసింహా ! దనుజసంహారా ! లక్ష్మీప్రియా ! పతితపావనా !
నీరజాతదిశాక్షా ! వాసవార్చితా ! మేఘవర్హా ! మందగధరా ! కంబుకంధర !
శార్దూలా ! దీనరక్షకా ! సకలలోకసౌర్వభౌమా ! నీక వందనములు. శరణు,
శుభము దిగ్విజయములు గల్గు గాక ! సకలవైభవము నిత్యకళ్యాణములు నీకు
గల్గుగాక !

సీ. మత్స్యనతారమై ♦ మదుగులోపలజొచ్చి
సోమకాసురుఁ డ్రుంచి ♦ చోద్యముగను
దెచ్చివేదము లెల్ల ♦ దేవభూసురులకు
మెచ్చి యిచ్చితి పేవు ♦ మేలునొంద
నావేదముల నియ్య ♦ నాచారనిష్ఠుల
సనుభవించుచు నుండు ♦ రసనిసురులు
సకల పాపంబులు ♦ సమసిపోవునటంచు
మనుజులందఱు నీమ ♦ మహిమదెలిసి

జే. యుందు రిటువంటివారు నీ ♦ యునికి దెలియు
వారలకు వేగ మోక్షంబు ♦ వచ్చుననఘ ॥ భూ ॥ 96

టీ. భూమి...దూర, అనఘ=ఓపాపములులేనివాడా ! మత్స్యన
తారమై = చేదరూపముగింది, మదుగులోపల= సమద్రమునందు,
చొచ్చి=ప్రవేశించి, సోమకాసురుఁ=సోమకుండమరాక్షసుని, చోద్యము
గను=అశ్వర్థముగ, డ్రుంచి=చంపి, వేదములు=వాల్మవేదములు, ఎల్ల=అన్ని

టిని, తెచ్చి=తీసుకవచ్చి, దేవభూసురులకు=దేవతలకును, బ్రాహ్మణులకును
 మేలు + ఒండె=ఉపకారముపొందునటుల, ఈవు=నీవు, మెచ్చియిచ్చితివి
 ఆవేదములనియ్యె=ఆవేదములనట్లు తెచ్చి ఈయఁగా, అవనిసురులు=బ్రాహ్మ
 ణులు, ఆచారనిష్ఠుల=నియమపూర్వకముగా, ఆచారములను, అనుభవించు
 చునుందురు=పొందుచుందురు, మనుజులందఱు=మానవులందఱు, సకలపాపం
 బులు=అన్నిపాపములు, సమసిపోవును + అటంచు=పోవునని, నీదు=నీయొ
 క్క, మహిమ దెలిసి=గొప్పతనము తెలుసుకొని, ఉందురు, ఇట్టివారలకు=ఇటు
 పంటివారలకును, నీయునికి=నీనిజస్థితి, తెలియువారలకు, వేగన్=శీఘ్రముగ
 మోక్షంబు=ముక్తి, వచ్చున్=వచ్చును.

తా. ఓనరసింహా! మత్స్యవతారమెత్తి సముద్రమునందు ప్రవేశించి
 సోమకాసురుని ఆశ్చర్యముగాచంపి, నాల్గువేదములను తెచ్చి దేవబ్రాహ్మ
 ణులకు మేలునొంద మెచ్చియిచ్చితివి నీవు. ఆవేదములిచ్చటచే బ్రాహ్మ
 ణులు నియమపూర్వకముగా ఆచారములపొందుచుందురు. అందుచే మను
 ష్యులందఱు సకలపాపములుపోవునని నీమహిమ తెలిసికొనియుందురు. అట్టి
 వారలకును, నీనిజస్థితిని తెలుసుకొన్నవారలకును, వెంటనే ముక్తి దొరకును.

సీ. కూర్మావతారమై ♦ కుంధరంబు క్రించను

గోరైలో నుండవా ♦ కొమరు మిగుల

వరహావతారమై ♦ పసభూములను జూచ్చి

శిక్షింపవా హిర ♦ బ్యాఱ్ఱు నపుడు

నరసింహమూర్తివై ♦ నరభోజను హిరణ్య

కళినుని ద్రుంపవా ♦ కాంతిమొలు

వామనరూపమై ♦ నసుధలో బలిచక్ర

వర్తి సణంపవా ♦ వైరముడిగి

తే. యిట్టిపనులెల్లఁ జేయగా ♦ నెవ్వరికిని

దగును నరసింహ నీకె కా ♦ దగును గాక ॥ భూ ॥ 97

టీ. భూష .. దూర, కూర్మావతారమై = తాఁజేలుచూపముగరించి, శోమరుమిగులకొ = ఒప్పిదముగా, మగరంబు = పర్వతము, క్రిదను, శోక్మతో = ఇష్టముతో, ఉండవా = ఉండలేదా? పరహాసతారమై = పందిరూపముగరించి, వనభూములనుజొచ్చి = అరణ్యప్రదేశములందు ప్రవేశించి, అపుడు = ఆసమయమున, హిరణ్యాక్షు = హిరణ్యాక్షుడనురాక్షసుని, శిక్షింపవా = చంపలేదా? నరసింహమూర్తివై = నరసింహావతారముదాల్చి, నరభోజను = నరులను తినువాడను, హిరణ్యకశిపు = హిరణ్యకశిపుడనురాక్షసుని, కాంతిమిఱన్ = పరాక్రమముతో, త్రుంపవా = సంహరింపలేదా? వామనరూపమై = వామనుడవై, వసుధలో = భూమియందు, బలిచక్రపర్తిని, వైరముడిగి = విరోధముమాని, (న్నేహముతో) అణంపవా = కుంగింపలేదా? ఇట్టి పనులెల్ల = ఇటువంటిగొప్పకార్యములను, చేయఁగా = చేయుటకు, ఎవ్వరికిని దగును = ఎవరికిజెల్లును? నీకెకా = నీకొక్కనికే, తగునుగాక = చెల్లునుగాని.

తా. ఓనరసింహా! కూర్మావతారమెత్తి ఒప్పిదముగా మందరపర్వతమును మోయలేదా! పరహాసతారమెత్తి అడవులలో ప్రవేశించి హిరణ్యాక్షునిచంపలేదా! నరసింహావతారమెత్తి నరభోజనుడయిన హిరణ్యకశిపుని పరాక్రమముతో చంపలేదా? వామనమూర్తివై భూమియందు బలిచక్రపర్తినిన్నేహభావముతో కుంగింపలేదా? ఇట్టిపునకార్యములుచేయుటకు నీకొక్కనికేజెల్లునుగాని, యితరులెవ్వరికిని సాధ్యపడవు.

సీ. లక్ష్మీశ నీదివ్య ♦ లక్షణ గుణముల

విసజ్వాల కెప్పుడు ♦ వెట్టి నెత్తి

నావెట్టి గుణములు ♦ నయముగా ఖండించి

సన్ను రక్షించుమో ♦ నశిననేత్ర

నిన్ను నే నమ్మితి ♦ నితర దైవముల నే

నమ్మలే దిప్పుడు ♦ నాగశయన

కాపాడినను నీవే ♦ కష్ట పెట్టిన నీవే

నీపాదకమలములో ♦ నిరత మేను

తే. నమ్మియున్నాను నీ పాద ♦ సళినభక్తి

వేగ దయచేసి రక్షించు ♦ వేదవేద్య || భూ||

98

టీ. భూష...దూర, వేదవిద్య = వేదములచే తెలియబడువాఁడా !
 లక్ష్మీశ=లక్ష్మీ దేవికిభర్తయైనవాఁడా ! నీదేవ్య=నీమహిమగలప్తియు, లక్షణ=
 యోగ్యములగునట్టియు, గుణములకొనుగుణములను, వినఁజాలక=వినలేక,
 ఎప్పుడు=ఎల్లప్పుడును, వెట్టినైతి=వెట్టివాఁడనయితిని, ఓనళినసేత్ర=ఓపద్మా
 త్మ ! నావెట్టిగుణములు=నాచేడుగుణములు, నయముగా=చక్కగా, ఖం
 డించి=పోగొట్టి, నన్ను రక్షింపుము=కాపాడుము, నాగళయన=శేషశాయీ!
 నిన్ను, నేనమ్మితికొ, ఇతరదైవములన్=ఇతరములైన దేవతలను, ఏక=నే
 ను, నమ్మలేదు, ఇప్పుడు=ఇప్పుడైనను, కాపాడినను=క్షించినను, నీవే=
 నీవేనుమా ! కష్టపెట్టిననీవే=బాధించిననునీవేనుమా ! నీపాదకమలములో=
 నీపాదపద్మములను, నిరతము=ఎల్లప్పుడును, ఏను=నేను, నీపాదసళినభక్తి=
 నీపాదపద్మములందలి భక్తితో, నమ్మియున్నాను = నమ్మకొనియుంటిని,
 వేగ=వెంటనే, దయచేసి=ఇచ్చి, రక్షించు=క్షింపుము.

తా. ఓనరసింహా ! లక్ష్మీశా ! నీదేవ్యమహిమగల్గి యోగ్యముయి
 నట్టి గుణములను తెలిసికొననేగక ఎల్లప్పుడు వెట్టినైతిని. ఓనళినసేత్రా !
 నావెట్టిగుణములు పోగొట్టి నన్ను కాపాడుము. నాగళయనా ! నేను నిన్నే
 నమ్మకొంటినిగాని యితరదైవముల నమ్మలేదు. ఇప్పుడు రక్షించిననునీవే;
 బాధించిననునీవే; నేను నిత్యమును నీపాదపద్మముల నమ్మకొనియున్నాను.
 వేదవేద్యా ! నీపాదపద్మములభక్తి వేగ మేయిచ్చి రక్షింపుము.

సీ. అమరేంద్రవినుత ని ♦ న్ననుసరించిన వారు

ముక్తిఁబొందిరి వేగ ♦ ముదములోడ

నీపాద పద్మముల్ ♦ నెగనమ్మి యున్నాను
నాకు మోక్షంబిమ్ము ♦ నళిననేత్ర
కాచి రక్షించు నన్ ♦ గడతేర్పు వేగమే
నీసేనకునిఁ జేయు ♦ నిశ్చయముగ
గాపాడినను నీకుఁ ♦ కైంకర్య పరుడనై
చెలఁగి నీపనులను ♦ జేయువాడ

లే. ననుచు బలుమాటలు వేడెద ♦ నబ్జనాథ
నాకుఁ బ్రత్యక్షమగుము ని ♦ న్నమ్మినాను || భూ || 98

భూష...దూర, అమరేంద్ర=దేవేంద్రునిచే, వినుత=పొగడబడిన
వాఁడా నిన్ను, అనుసరించినవారు=వెంటబడించినవారు, ముచముతోడన్=
సంతోషముతో, వేగ=శీఘ్రముగ, ముక్తిన్=మోక్షమును, పొందిరి, నళిన
నేత్ర ! నీపాదపద్మముల్=పద్మములుబోలు నీపాదములను, నెఱుచుక్కగా,
నమ్మియున్నాను, నాకు, మోక్షంబు, ఇమ్ము=దయచేయుము, కాచి=కాపా
డి, రక్షించు, వేగమే=వెంటనే, నన్=నన్ను, కడతేర్పు=దరికేర్పు, నిశ్చ
యముగ=నిజముగ, నీసేనకునిన్=నీనానునిగా, చేయు=చేయుము, కాపాడి
నను=రక్షించినయెడల, నీకున్=నీకు, కైంకర్యపరుడనై=సేవజేయువాడనై
చెలఁగి=సంతోషముతో, నీపనులను = నీకార్యములను, చేయువాడన్=
చేయువాడను, అబ్జనాథ=నాభియందుపద్మముగలవాడా ! అనుచున్=ఈ
విధముగాజెప్పచు, పలుమాటలు=అనేకపర్యాయములు, వేడెదన్=ప్రార్థించె
దను, నిన్నెనమ్మినాను = నిన్నెనమ్ముకొనియున్నాను, నాకున్=నాకు,
ప్రత్యక్షమగు=కనబడుము.

తా. ఓనరసింహా ! దేవేంద్రునినుతా ! నిన్ను వెంటబడించినవారు సతి
తోషముతో వెంటనేముక్తిఁబొందుదురు. నళిననేత్రా ! నీపాదపద్మములను
సంతోషముతో నమ్ముకొనియున్నాను. నాకు ముక్తినిమ్ము. కాచిరక్షించు

ము. వెంటనే నన్ను దరిజేర్చుము. నిజముగా నీ నేపకునిగా నన్ను జేయుము. కాపాడినచో నీకు నేపజేయువాడనై సంతోషముతో నీపనులను జేయువాడ నని అనేకసార్లు వేడుకొనుచుంటిని. అబ్బవాభా! నిన్నే నమ్మినాను నాకు దయతో నీదర్శనమిమ్ము.

నీ. శేషప్ప యనుకవి ♦ చెప్పిన పద్యముల్

చెవుల కానందమై ♦ చెలఁగుచుండు

నే మనుజుండై న ♦ నెలమి నీ శతకము

భక్తితోవిన్న న ♦ త్ఫలము గలుగు

జేలగి యీపద్యముల్ ♦ చేర్చి వ్రాసినవారు

కమలాక్షు కరుణను ♦ గాంతురెపుడు

నింపుగాఁ బుస్తకం ♦ బెపుడుఁ బూజించిన

దురితజాలంబులు ♦ దొలఁగిపోవు

తే. నిద్ది పుష్కాకరంబని ♦ యెపుడు జనులు

గట్టమొన్నక పఠియింపఁ ♦ గలుగు ముక్తి || భూ || 100

టీ. భూష... దూర, శేషప్పయనుకవి=ఈశతకమును రచించిన శేష
ప్పయనేకవి, చెప్పినపద్యముల్=చెప్పినట్టిపద్యములు, చెవులకు, ఆనందమై=
ఆనందమును గలిగించునవై, చెలఁగుచుండు=బిచ్చుచుండును, వీమనుజుం
డైన=వీమానవుడైన, ఎలమి=ప్రేమతో, ఈశతకము=ఈనృసింహ
శతకమును, భక్తితోవిన్న=భక్తి గలిగివిన్నచో, సత్ + ఫలము=సత్ఫల
ము=మంచిఫలము, కలుగున్=చేకూరును, చెలఁగి=సంతోషించి, ఈపద్యముల్,
చేర్చి=కూర్చి, వ్రాసినవారు=వ్రాసినటువంటివారలు, కమలాక్షు=శ్రీమహా
విష్ణువుయొక్క, కరుణను=దయను, ఎపుడు=ఎల్లప్పుడును, కాంతురు=
పోందుమరు, ఇంపుగా=ఇట్లుముతో, ఈపుస్తకంబు=ఈ“నరసింహశతకము”

ఎపుడు = ఎల్లప్పుడును, పూజించిన = పూజించినచో, దురితజాలంబులు, పాపసముదాయములు, తొలగిపోవు = నశించును, ఇద్ది = ఈపుస్తకము పుణ్య + ఆకరంబని = పుణ్యాకరంబని = పుణ్యములకు చోటనుకొని, ఎపుడు = ఎల్లప్పుడు, జనులు = మనుష్యులు, కష్టము = శ్రమమును, ఎన్నక = ఎంచక, పరియింపక = చదివినయెడల, ముక్తి = మోక్షము, కలుగుక = లభించును.

తా. శేషప్రయను కపీశ్వరుడు రచించినపద్యములు చెవులకానందమై యొప్పుచుండును. ఏమానవుడైన నీశతకమును భక్తితో విన్నచో సత్ఫలములభించును. సంతోషముతో యీపద్యములుకూర్చి వ్రాసినవారు నిత్యమును విష్ణుమూర్తిప్రేమను పొందుదురు. ప్రేమతో యీపుస్తకమును యెప్పుడు పూజించినను పాపజాలములు నశించును. ఈ “నరసింహశతకము” పుణ్యమునకు స్థానమునుకొని యెప్పుడును మానవుడు కష్టమునెంచక చదివినచో ముక్తిగలుగును.

శ్రీనరసింహార్చనము.

నరసింహశతకము టీకాతాత్పర్యసహితముగా

సంపూర్ణము.

